

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

**Ștefan Octavian
IOSIF
CÂNTEC SFÂNT**

LITERA

CHIȘINĂU 1998

CZU 859. 0-93

I 75

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Textele și tabelul cronologic sunt reproduse aici după: St. O. Iosif, *Versuri originale și t/m/ări*. Ediție îngrijită și prefață de Ion ROMAN. Editura pentru literatură, București, 1968; Șt. O. Iosif, *Cântec sfânt*, Editura Ametist 92, București, 1997; Șt. O. Iosif, *Cântec sfânt*, Casa de editură Litera, Chișinău, 1997.

Coperta: Isai C`rmu

ISBN 9975-904-25-4

© LITERA, 1998

TABEL CRONOLOGIC

- 1875 La 11/23 octombrie se naște la Brașov Ștefan Octavian Iosif, al cincilea copil al profesorului Ștefan Iosif și al Paraschivei, născută Mihălțeanu.
- 1881 Viitorul poet devine elev al unei școli de fete, mai apropiată de casă decât aceea de băieți. În timpul liber zburdă cu prietenii prin pădurea de pe Tâmpa, unde se joacă de-a haiducii și umblă după cuiburi de păsări. De pe acum îl cucerește farmecul naturii, în mijlocul căreia își petrece și vacanțele, la Vingard sau la Drăușeni, unde locuiau bunicii săi.
- 1882 În februarie Brașovul trăiește un eveniment muzical: reprezentarea operetei **Crai nou** de Ciprian Porumbescu. Compozitorul era profesor de muzică la școala română din oraș, aflată sub direcția lui Ștefan Iosif. Fiul directorului a putut asista la repetiții, învățând rolurile și îndrăgind teatrul. Mai târziu va pune el însuși în scenă, împreună cu colegii, scenete haiducești.
Apare, la București, volumul **Legende sau basmele rom`nilor** de Petre Ispirescu.
- 1883 Apare prima ediție a volumului **Poezii** de Mihai Eminescu.
- 1884 La Sibiu ia ființă gazeta “Tribuna”, sub direcția lui Ioan Slavici.
- 1885 Absolvind cursul primar, St. O. Iosif este înscris la “Gimnaziul mare public român”, a cărui programă avea un pronunțat caracter umanistic. Viitorul poet dovedește aptitudini deosebite la învățarea limbilor străine predate în școală: latina, maghiara, germana,

franceza. Astfel se pregătește excelentul traducător de mai târziu. Coșbuc își tipărește la Sibiu cele dintâi plachete de versuri: **Pe p[m`ntul turcului, Blestem de mam[și Fata craiului din cetini.**

1888 Radu D. Rosetti scoate, multiplicată la șapirograf, revista școlărească “Păcăleandru”, la care St. O. Iosif colaborează cu o poemă despre Mihai Viteazul.

Apare, în mai multe volume, culegerea **Pove=ti ardelen=ti**, scoasă de Ioan Pop-Reteganul. Culegerea aceasta devine una din lecturile preferate ale lui St. O. Iosif.

1889 La 15 iunie moare Mihai Eminescu.

În toamnă, pensionat, profesorul Ștefan Iosif se mută cu familia la Sibiu, unde Ștefan Octavian, în lipsa unei școli românești corespunzătoare, e înscris în clasa a V-a a liceului maghiar.

Cam în aceeași vreme, din Sibiu pleca George Coșbuc, chemat la București, ca urmare a răsunătorului succes pe care-l obținuse prin publicarea poemului **Nunta Zamfirei.**

1890 St. O. Iosif compune versuri melancolice, pe care le comunică în corespondență unui fost coleg din Brașov. Deocamdată fără intenția de a publica, scrie schițe și începe o dramă istorică. Exigent, considerându-și toate aceste încercări drept niște *“litere mute”*, își azvârle caietele în foc.

Dimitrie Anghel, viitorul prieten și colaborator al lui Iosif, își face debutul în paginile revistei “Contemporanul”.

La ființă, la București, “Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor”, care sprijină lupta națională a românilor ardeleni.

1891 Împreună cu colegii săi, St. O. Iosif înființează o societate literară, la adunările căreia se citesc opere ale scriitorilor din “țară”, poetul cel mai admirat fiind, firește, Eminescu.

În toamnă, din cauza unor neînțelegeri cu românii sibieni, profesorul Ștefan Iosif e nevoit să-și părăsească slujba modestă pe care o deținea. El trece munții și obține funcția de profesor suplinitor

la gimnaziul din Turnu-Măgurele, unde îl urmează curând familia. În ultimele zile ale anului, tânărul poet e instalat la București și înscris la liceul particular “Lumina”.

- 1892 În martie A. Vlahuță citește la Ateneu, în cadrul conferinței *Curentul Eminescu*, poemul **Unde ni sunt vis[torii?...** în care-și îndeamnă confrății să dea poeziei lor un conținut social, prin evocarea suferinței celor mulți.

În mai, Iosif debutează la “Revista școlalei” din Craiova, cu o poezie originală: **Izvorul**. Urmează o foarte bună traducere a baladei **Craiul ielelor** de Goethe.

La începutul noului an școlar, poetul se înscrie la liceul “Gheorghe Lazăr”. Cam în aceeași vreme se prezintă la redacția ziarului “Adevărul”, unde e primit cu simpatie, acordându-i-se o remunerație modestă, dar foarte binevenită, pentru colaborările (versuri și proză) pe care le oferă.

- 1893 Obținând legalizarea actelor școlare la Sibiu, se poate înscrie în clasa a VI-a la liceul “Matei Basarab” unde e scutit de taxe pe baza unui act de paupertate.

Apare volumul **Balade =i idile** de George Coșbuc.

Ia ființă Partidul social-democrat al muncitorilor din România.

În ziua de 28 noiembrie iese de sub tipar primul număr din revista “Viața”, sub direcția lui A. Vlahuță și a doctorului A. Urechia. De la numărul 2 (5 decembrie), Iosif devine colaboratorul “Vieții”, în paginile căreia publică, săptămânal, poezii originale și traduceri.

- 1894 La 1 ianuarie, Coșbuc, Slavici și Caragiale scot revista “Vatra”, care pledează pentru specificul național și caracterul popular al literaturii: “... în dezvoltarea noastră culturală vom ajunge la statornicie și unitate numai dacă vom ține în toate lucrările noastre seama de gustul poporului, de felul lui de a vedea și de a simți, de firea lui care e pretutindeni aceeași...” În paginile “Vetrei”, Coșbuc, pe care Iosif îl considera maestrul său, publică **Noi vrem p[m`nt!, In opressores, Pa=a Hassan** etc.

În timpul verii, St. O. Iosif se află la Iași, unde îl cunoaște pe Ion Păun-Pincio. Însușirile sufletești asemănătoare, crezul poetic înrudit favorizează încheierea unei strânse prietenii între cei doi. Datorită prieteniei cu Pincio, angajat în redacția gazetei “Lumea nouă”, organ al partidului social-democrat al muncitorilor din România, St. O. Iosif se apropie de mișcarea muncitorească, fapt confirmat și de semnalarea prezenței lui la adunările cercului socialist de la sala Sotir.

1895 În ziua de 3 ianuarie, Iosif ia parte la înmormântarea lui Pincio, pe care o va evoca în **Elegie**.

Poetul își trece bacalaureatul în sesiunea de toamnă și se înscrie la Facultatea de litere și filozofie din București, secția filozofică, dar nu urmează cursurile și nu se prezintă la examene. Deși o duce, materialicește, foarte greu, se dăruiește cu pasiune muncii literare. Tipărește numeroase poezii și tălmăciri în “Viața” și în “Gazeta săteanului”, publicație la care Vlahuță colabora începând din 1894.

1896 La sfârșitul lunii ianuarie, revista “Viața” își încetează apariția.

În primăvară, Iosif e copist la Ministerul Domeniilor, slujbă pe care o părăsește, fără regrete, pentru a deveni secretar al lui I. L. Caragiale.

La locuința marelui scriitor, de pe strada Pitar Moș, tânărul poet petrece ore foarte instructive și plăcute. Fiind însărcinat cu direcția noului săptămânal “Epoca literară”, Caragiale obține angajarea lui Iosif la “Epoca” în funcția de corector. “Epoca literară”, propunându-și să publice “literatură românească mai îngrijită”, are caracterul unei reviste de popularizare a literaturii. Iosif colaborează intens, și la revistă, și la ziar, cu poezii proprii și numeroase traduceri, mai ales din Heine și Petöfi.

În iunie, odată cu începutul vacanței, “Epoca literară” își suspendă apariția. Atât poetul, cât și protectorul său continuă să colaboreze la “Epoca”.

Adunându-și traducerile din Petöfi publicate până acum, Iosif scoate prima lui carte: **Apostolul =i alte poezii**, remarcată numai de ziarul ieșean “Seara”, la care I.L. Caragiale colaborează chiar în această vreme, cu a sa “Cronică de joi”.

George Coșbuc tipărește volumul **Fire de tort** și traducerea **Eneidei** de Vergiliu.

1897 Pentru a doua oară, în martie, Iosif se află la Iași, unde se angajează în redacția unui ziar, probabil “Seara”. În aceeași vreme, lucrează pentru profesorul Tiktin, care-l remunerează convenabil. Bolnav, poetul e internat la spitalul Sf. Spiridon, unde suferă o operație. Întors la București, Iosif tipărește o nouă culegere de tălmăcirii din Petöfi (**Poezii alese**), precum și primul său volum de poezii originale, **Versuri**, a cărui apariție e salutată cu satisfacție de “Lumea nouă”. Gazeta socialistă remarcă tonul optimist al poeziilor și tendința lor socială pozitivă.

1898 Ia parte la constituirea unui cerc artistic — “Cercul liber” — care s-a autodizolvat repede, dar ai cărei componenți au înființat, la 11 octombrie, revista “Floare-albastră”, titlu ales de Iosif.

1899 Din pricina disensiunilor ivite în redacție, ca urmare a atitudinii de desconsiderare față de folclorul național, afirmată de Al. Atemireanu, “Floare-albastră” își încetează apariția. În octombrie, pe spezele prietenului său Virgil Cioflec, St. O. Iosif pleacă la Paris. După un scurt popas la Viena, cei doi tineri se află în noiembrie în capitala Franței.

1900 La Paris, Iosif îl cunoaște pe Dimitrie Anghel și întreține relații strânse cu cercul scriitorilor și artiștilor plastici români aflați acolo. Poetul nostru îi citește pe cronicari și culegeri de folclor românesc. Independența materială îi îngăduie să se dedice exclusiv scrisului. Paralel cu crearea numeroaselor poezii originale, traduce intens din Heine. Expediate în țară, scrierile lui apar în “Convorbiri literare”, “Pagini literare”, “Curierul literar” etc.

1901 Primăvara și vara Iosif și le petrece în Bavaria, la München și la Neuburg pe Dunăre, unde-și continuă activitatea literară.

Trimite în țară manuscrisul volumului **Patriarhale**, care apare în lipsa lui, prin grija lui S. Pușcariu. Critica semnaleză, cu regrete, nota dominantă a volumului — “pesimismul”. În octombrie, poetul se întoarce la București.

La începutul lunii decembrie iese de sub tipar primul număr al revistei “Semănătorul”, sub direcția lui A. Vlahuță și G. Coșbuc. În programul revistei, care deplângea înstrăinarea scriitorului “de marea viață a poporului, de marile lui suferințe și aspirații”, răzbate și o anume suspiciune față de îmbogățirea tematicii și a mijloacelor de expresie.

St. O. Iosif devine redactor al revistei “Semănătorul”, cu obligația de a colabora la fiecare număr. El tipărește acum culegerea **Roman\le-i c`ntece** de Heine.

1902 Ca invitat al lui Leon Ghica, poetul se duce în primăvară la Dumbrăveni, unde rămâne câteva luni. Aici e mereu bolnav și chinuit de grija celor de acasă. În societatea altor oaspeți ai lui Ghica, face o excursie cu pluta pe Bistrița și vizitează mânăstirile moldovene. Traduce **Lenore** de Bürger și continuă să lucreze la basmul în versuri **A fost odat [...]**, început la Paris.

Volumul **Poezii**, apărut la București în lipsa lui, nu-i aduce, ca de altfel și celelalte, nici un succes material. Decorarea cu “Bene Merenti” îl dezgustă și-l indignează.

La 1 iulie, scriitorii români din Imperiul habsburgic încep să publice la Budapesta revista “Lucefărul”, la care va colabora și Iosif.

Coșbuc tipărește volumul **Ziarul unui pierde-var[.**

În august, Iosif se află din nou la București, preocupat de soarta “Semănătorului”, de care, practic, cei doi directori nu se mai interesează. Revista va fi redactată (oficial, din decembrie) de un grup de scriitori tineri, în frunte cu Iosif și Anghel.

În septembrie se situează începutul colaborării Anghel — Iosif.

- Cei doi poeți publică, sub semnătură comună, traduceri din Verlaine, H. de Régner, H. Ibsen etc.
St. O. Iosif este numit custode al Bibliotecii Fundației universitare.
- 1903 La Bibliotecă, poetul o cunoaște pe Natalia Negru, cu care se logodește. La stăruințele logodnicei, se înscrie la Facultatea de litere și filozofie.
Publică în volum basmul versificat după Petre Ispirescu **A fost odat [...]**
La începutul toamnei, îl trimite pe Zaharia Bârsan la Fălticeni, ca să-l convingă pe Mihail Sadoveanu să vină la București, pentru a lucra în redacția “Semănătorului”. Tânărul prozator moldovean se prezintă în capitală și e cucerit din prima clipă de poet, cu care devine prieten.
- 1904 Pregătindu-se sărbătorirea a patru secole de la moartea lui Ștefan cel Mare, St. O. Iosif primește însărcinarea să scrie un poem despre voievod. Pentru documentare, el pleacă în Bucovina, vizitează Putna, Pătrăuții, Dragomirna, Suceava și începe să scrie, cu rezultate care nu-l mulțumesc.
În iulie, poetul se căsătorește cu Natalia Negru și se instalează în locuința ce i se asigură la muzeul “Theodor Aman”, al cărui custode fusese numit. După câteva luni, postul e desființat, și tânăra pereche se mută în casa bătrânului profesor Iosif.
- 1905 Apare, în volum, poemul **Din zile mari**.
În mai, poetul primește însărcinarea de a traduce operele lui Richard Wagner, lucrare pe care o începe numaidecât. Cu numărul din 5 iunie, “Semănătorul” trece sub direcția lui Nicolae Iorga, admirat, nu însă și totdeauna aprobat de redactorii revistei. Redacția acesteia e formată din St. O. Iosif, M. Sadoveanu și I. Scurtu, poetul fiind și “proprietarul” foii, calitate pur formală, întrucât conducerea de fapt îi aparține lui Iorga.
La sfârșitul lunii iunie se naște fiica poetului, Corina, pentru care va scrie încântătoarele lui cântece de leagăn.

D. Anghel își adună versurile în primul său volum: **În gr[din]**. Apare primul volum de **Poezii** al lui Octavian Goga. Începe să apară revista simbolistă “Viața nouă”, sub direcția lui Ovid Densusianu.

1906 În martie, apare la Iași primul număr din “Viața românească”, a cărei contribuție la dezvoltarea literaturii realiste va fi substanțială. “Viața românească” a polemizat cu “Semănătorul”, reproșându-i convenționalismul în evocarea vieții rurale, alunecările șovine și obscurantiste.

St. O. Iosif își tipărește al șaselea volum de poezii originale, **Credin'e**, și publică, în colaborare cu D. Anghel, culegerea de traduceri din H. Ibsen, **Poezii**.

În octombrie, Nicolae Iorga se retrage de la direcția “Semănătorului”, a cărui redacție se reorganizează, mărindu-se cu trei noi membri, D. Anghel și C. Sandu-Aldea (pentru partea literară) și G. Murgoci (pentru partea științifică). Critica literară e susținută de Ion Scurtu, întrucâtva cam exclusivist în aprecierea fenomenului literar curent prin prisma tradiționalismului.

Academia Română premiază volumul **Credin'e**.

1907 În februarie izbucnesc în Moldova răscoalele țărănești, care se extind repede în toată țara. Mihail Sadoveanu, care a părăsit între timp Bucureștii, îl ține în curent pe Iosif cu mersul răscoalei în Moldova. Sub impresia evenimentelor, poetul publică la 18 martie, în “Semănătorul”, poezia **Rug[ciune]**, cea dintâi poezie inspirată de răscoale, apel îndurerat la încetarea vărsărilor de sânge. Urmează, la 20 aprilie, poemul simbolic **Somnul lui Corbea**.

În mai, “Viața românească” tipărește poemul **1907** de A. Vlahuță, împotriva căruia “Semănătorul” ia atitudine, prin pana lui Ion Scurtu.

Apare poemul dramatic **Legenda funigeilor**, scris de Iosif în colaborare cu D. Anghel. Poemul e recenzat elogios de “Viața românească”.

La Braşov, “Societatea pentru fond de teatru român” editează, în traducerea lui Iosif, pastorală lui Goethe **Dragoste cu toane**.

La 26 august, în “Semănătorul” apare prima poezie semnată A. Mirea, pseudonimul comun al lui Iosif şi Anghel.

În noiembrie, poetul publică, în colaborare cu Anghel, poemul **Scrisoarea deschisă a unui melc**, în care umorul amar se împleteşte ingenios cu mărturisirea simpatiei faţă de ţărânişul răsculat.

Din aceeaşi lună, colaborarea celor doi poeţi la “Viaţa românească” devine mereu mai intensă, ceea ce marchează înstrăinarea lor de “Semănătorul”.

1908 În ianuarie apare un nou poem remarcabil despre răscoale, semnat de Iosif şi Anghel: **1907**.

Direcţia “Semănătorului” e preluată de Aurel C. Popovici, care transformă revista într-o tribună politică personală, retrogradă. Publicaţia e părăsită de principalii ei colaboratori.

Apar volumele **Cometa** şi **Caleidoscopul lui A. Mirea (I)**, rod al colaborării Iosif—Anghel. Iosif alcătuieşte o antologie a poeziilor sale şi o dă la tipar. Apare cea dintâi traducere din operele lui Wagner: **Tannhäuser**.

1909 Cu prilejul sărbătoririi a cincizeci de ani de la Unire, Iosif şi Anghel scriu poemul dramatic **Carmen saeculare**, reprezentat la Teatrul Naţional din Bucureşti.

Apare volumul **T[im]buri**, care-l aşază pe St. O. Iosif printre cei mai buni traducători de poezie de la noi.

La 2 septembrie, datorită strădaniilor unui grup de scriitori, printre care Iosif, Anghel, Sadoveanu, ia fiinţa Societatea scriitorilor români. Mihail Sadoveanu a fost ales preşedinte, Iosif — membru în comitet, cu funcţia de bibliotecar.

În noiembrie, apare revista “Cumpăna”, editată şi scrisă de Sadoveanu, Iosif, Anghel şi Chendi.

- 1910 Apare culegerea antologică **Poezii 1893—1908**, de asemenea al doilea volum din **Caleidoscopul lui A. Mirea**.
St. O. Iosif se desparte de Natalia Negru. Prietenia și colaborarea atât de fructuoasă cu D. Anghel iau sfârșit.
- 1911 În august, pe Câmpia Libertății de lângă Blaj au loc sărbătorile ASTREI. Participă numeroși scriitori, printre care I.L. Caragiale, O. Goga, St. O. Iosif etc.
- 1912 În ianuarie, la București au loc festivități în cinstea lui Caragiale, care împlinea șazeci de ani. Marele scriitor refuză să ia parte.
- 1912 Iosif publică articolul **Cum scrie Caragiale (Amintire)**. Mereu mai bolnav, poetul continuă să lucreze fără odihnă. Dă la tipar volumul **C`ntece**, traduce **Wilhelm Tell** de Schiller, **Visul unei nopți de vară** și **Romeo și Julietta** de Shakespeare; lucrează la tălmăcirea lui **Faust** de Goethe etc.
În noaptea de 8/9 iunie moare, la Berlin, I.L. Caragiale.
Iosif publică articolul **O amintire. Caragiale**.
- 1913 La sfârșitul primăverii, poetul întreprinde o ultimă călătorie la Brașov.
În seara zilei de 21 iunie se simte rău și se internează la spitalul Colțea, unde moare spre zori zilei de 22 iunie.
A doua zi, duminică 23 iunie, e înmormântat la cimitirul Bellu.

Ion ROMAN

VERSURI ORIGINALE

Vesellie

La orândă¹-i o beție
Strașnică în astă-seară!
Nimeni nu mai vrea să știe
Ce viforniță e-afară...

Glasuri vesele răsună,
Zic vioare, urlă vântul...
Joacă toți cu voie bună,
Duduie sub ei pământul!

Dând uitării grija, scârba,
Inima în piept le saltă...
Pân' și popa-i trage sârba,
Cu creștinii laolaltă!

Bate-n cizme, stă să cadă,
Dând potcapul către ceafă...
Trei moșnegi aprinși la sfadă
Se-ndulcesc din o garafă...

Și petrec! E o urgie
A lui Dumnezeu afară,
Dar e-atâta veselie
La orândă-n astă-seară!...

---

¹ Orândă — cârciumă.

Surorile

Acolo, noaptea, se zărește
Lumină până dinspre zori,
Și toată casa auieste,
Acolo cântă trei surori!

Lucrează-ntruna la dantele,
Pe deget firul răsucind,
Și se îndeamnă înde ele
Când gândurile le cuprind.

Ah! migăli-veți toată viața
Dantele pentru cei bogați?
Abia vi se plătește ața
Pe care voi o cumpărați!

Cobzarul

Salută zdrăngănind din strune,
Bătând cadența din picior,
Și cântă, legănându-și capul,
Cobzarul, mândru cerșetor...

Iar după datina străbună
Când îi întinzi paharul plin,
El nu bea până ce închină
Și varsă jos un strop de vin...

— Cobzarule, de-ai ști cât farmec
Și voie bună răspândești
Cu zvonul cântecelor tale
În inimile românești!

Noi toți suntem așa de tineri,
Că am putea să-ți fim nepoți...
Dar când ne zici bătrâna doină
Ești cel mai tânăr dintre toți!

C`mpul libert[ivii

Un zvon din sat în sat străbate
Și dă poporului curaj,
El pleacă-n valuri tulburate
Și se îndreaptă către Blaj.

Sunt preoți și mireni, cu toții
Mânați de-același ideal —
În fruntea tuturoră moții,
Mândria mândrului Ardeal.

Ei simt că-ntâia oară-i leagă
Un dor adânc de neam întreg,
Aleargă toți să-l înțeleagă —
Și cât de bine-l înțeleg!

Căci bat cincizeci de mii de piepturi,
Și-n ele inimi românești
Cari strigă: “Libertate! Drepturi
Pe plaiurile strămoșești!...”

O, sfântă zi de sărbătoare!
Popor voinic din văi și lunci,
Te-om mai vedea odată oare
Precum te-ai arătat atunci?

Povestea vremii ne învață
Că orice rană are leac,
Dar o-ntâmplare-așa măreață
Zbucnește-o dată la un veac!

Lumea lor!

Când pisica nu-i acasă...

Doarme dus sfânt' Niculae
În vestminte argintii,
Dar ce colb e în odaie
Și ce zarvă de copii!

Au rămas stăpâni în casă,
Toată lumea e a lor!
Unu-i cocoțat pe masă,
Altul joacă-ntr-un picior.

Uite popa, cum îngână
Liturghia... Doi se bat.
Un ștregar c-o vargă-n mână
Strigă parcă-i împărat!

O sprintară de fetică
Se hlizește la oglindă...
Nu le pasă de nimică...
Dar ce tropot e în tindă?

Ca de ipsos stau de frică...
Oare cine-o fi intrat?
Ochii nimeni nu-și ridică,
Nici chiar marele-mpărat!

Vântul fuse?... Cine este?
Ori vreunul din părinți?
Ce tăcere făr' de veste!
Smirna-s... diavoli de sfinți!

În privaz, sfânt' Niculae
Doarme, parcă nici nu știe!
Numai colbul din odaie
Joacă-n raza aurie...

Var[

Asfințește. Printre ramuri
Aurite-n foc de soare,
Tremură nenumărate
Mici ferești strălucitoare.

Sub arțar, plecat, moșneagul
Șade cu luleaua-n gură,
Pare că-i cioplită-n piatră
Luminoasa lui figură...

Joacă în văzduh țânțarii;
Pe furiș, prin frunza rară,
Ca un zgomot de șopârle
Drăcușorii se strecoară,

Ici și colo doar s-arată
Printre crengile mișcate,
Și, pitiți, șoptesc în umbră,
Se ghiontesc, râd pe-nfundate...

Dând semnal întregii cete,
Cel din urmă-n fund dispare...
— Caută-i de-acu, băiete!
Mută stă grădina mare...

Tresărind pășește-n taină,
Doar prin foi adie vântul...
Stă și-ascultă... Unde-s oare?
Nu se știe ca pământul!

Moșule, tu știi, pesemne,
Stai cu degetul la gură,
Și, zâmbind șiret, ce dulce
Amintirile te fură...

Dar deodat' s-aude-un țipăt,
Și din nalta bălărie
Sare o fetiță blondă
Ca un fir de păpădie!

Geaba fuge nebunește
Ca să scape de ștrengar...
Din tufișuri, pretutindeni,
Alte capete răsar...

E un haz! Cu larmă mare,
Toți, jucând, se strâng în drum,
Și bunicul râde tare
Pipa scuturând de scrum...

April

Streșinile se dezgheață,
Picură mărgăritare...
Ce de lume! Ce de viață!
Și ce larma-asurzitoare!

A întinerit natura;
Negustorii zdrențuroși
Țipă cât îi ține gura:
— Hai la ghiocci frumoși!

În mansardă locuiește
Un artist. Băiat sărac,
De un ceas se chinuiește
Ca să vâre ață-n ac.

Și cărpindu-i, biet, cum știe
Pantalonii vechi de dril,
Fluieră de bucurie...
Bine ai venit, april!

S[rb]toare

Măreț amurg de sărbătoare
Domnește-n veselul oraș,
Un nou arde-n depărtare
Ca un tăciune uriaș.

Se-ntoarce lumea din poiană,
Călări, pe jos, boieri, norod:
Aleargă o căruță-n goană
Din două salturi peste pod.

Și râd, și chiuiesc, și cântă
Cei cari s-au grămădit în ea:
Vârtej de pulbere s-avântă
Când trec pe dinaintea mea!

Sunt bolnav, moartea mă îmbie,
Și tot privesc la ei cu jind...
Și tot tresalt de bucurie
Când văd pe oameni chefuind!

Furtuna

A revenit albastrul mai!
Flori în grădină, flori pe plai
    Și flori la pălărie!
Stau ca pe spini, stau ca pe foc!
E timpul numai bun de joc
    Și bun de ștregărie...

Grivei, tovarășul meu drag,
Nerăbdător așteaptă-n prag
    S-azvârl în colț ghiozdanul...
I-e dor ca s-o pornim haihui:
Mă dau mai bine-n partea lui,
    Că nu e mai tot anul!

O șterg de-acasă frumușel:
Grivei cu mine, eu cu el,
    Și satu-n colb se-neacă...
Intrăm în codru, și Grivei
A-nnebunit de vesel ce-i:
    Mă mușcă, sare, joacă...

Dă spaima-n vrăbii, latră-n vânt,
Își face mendrele; eu cânt,
    Și codrul lin răsună...

Pe sus trec leneș nouri grei —
Noi nici nu ne gândim la ei,
    Și doar aduc furtună!

Abia o creangă s-a mișcat,
Și-n freamăt lung, neașteptat,
    Lumina-n zări se stinge...
Un roi de frunze joacă-n drum —
Tot codrul e-un vârtej acum,
    Și eu pornesc a plânge...

Aleg în jos, alerg în sus:
Am rătăcit, și urme nu-s
    Oriîncotro m-aș duce!
Un fulger! — repede mă-nchin...
Ah, mii de duhuri negre vin
    Și vor ca să m-apuce...

Cad în genunchi, prins de fior...
Răzbubuind din nor în nor,
    Un trăsnet se descarcă!
Zic *Tat!l nostru*, și Grivei
Se uită țintă-n ochii mei:
    Și el se roagă parcă...

Dar iată! cât ne-am închinat,
Un colț de cer s-a luminat,
    Și codru-i plin de soare...
Ieșim voioși la câmp deschis
Și-mi pare că a fost un vis
    Furtuna trecătoare!...

Goana

Pornește-n zvon de zurgălăi
Vuind caleasca boierească,
Dănciugii goi s-alungă droaie,
Boierul strigă din calească:
— Hei! cine vrea această pungă?
Voinicul ăla s-o ajungă!

O goană de ogari, nebună,
Toți se reped, că toți o vor.
Dând chiot, surugiul mână,
Clăbuci fac armăsarii-n zbor;
Și urlă haita țigănească
Prin nori de praf, după calească.

S-apuce-ntâi toți vor odată,
Se zbućiumă, se îmbrâncesc;
Se-ncinge-o luptă desperată,
Și cad, și se rostogolesc:
Naintea lor caleasca zboară...
Ei sar; s-aștern pe goană iară...

Târziu, sătui de alergare,
S-abat pierzând orice speranță...
Caleasca după deal dispăre.

Departe flutură o treanță...
E unul dintre puradei,
Tot se mai ține-n urma ei.

Un pas mai e pân' la calească,
Dar simte că rămâne-n urmă...
Ar vrea să strige, s-o oprească,
Dar răsuflarea i se curmă:
Un gest în sus, un vaiet stins,
Și cade mort, cu brațu-ntins...

Arti-ti

Trei vagabonzi la poartă-mi vin;
Artiști — o mică trupă:
Copiii după ei se țin,
Și câinii dau să-i rupă...

Sunt doi micuți, e mama lor;
Ea, cu flașneta-n spate.
E-o zi de toamnă, pic de nor,
Dar cât de triste-s toate!

Cu ochii duși, ca în extaz,
Ea cântă, și ei joacă.
Îi cade părul pe obraz
Și praful o îneacă.

Ei joacă, sar și se-nvârtesc,
Împiedicați în zdrențe;
Răsuflă greu când se opresc
Și fac la reverențe.

Întinde piciful istovit
O pălărie spartă:
Comedia s-a isprăvit,
De-acu — la altă poartă...

Pe urma celor ce s-au dus
Vârtej de frunze-aleargă...
Că mulți mai poartă Cel-de-sus
Pe lumea asta largă!

Domnu' profesor

Nimic nu-nvață blestemații!
Și eu mi-am zis de-atâtea ori
Că dau la dracu meditații...
Dar vezi că cele trei surori
Îmi sunt cu mult mai dragi ca frații
Cei răi și neascultători.

Afară-i noapte, vijelie,
Și-i cald în salonașul lor..
Mă-ntâmpină cu veselie
Și toate mă salută-n cor
Și fiecare vrea să știe:
“Ce face domnu' profesor?”

În lecții ele-și spun secrete,
Fac haz pe socoteala mea.
Își mușcă buzele șirete,
Pufnesc de râs, fără să vrea...
“Ti, bată-vă norocul, fete!”
Și mama face haz și ea...

La masă — glume, gălăgie...
Și cea dintâi îmi toarnă vin,
Drăguț a doua mă îmbie,

A treia-mi dă paharul plin...
E, cine-mi poate spune mie
În sănătatea cui să-nchin?

Târziu, când plec de ies în stradă
Și-i întuneric peste tot,
Ah! unde-s ele să mă vadă,
Orbit de viscol, cum înot
Prin valurile de zăpadă...
Și drumu-i lung și nu mai pot...

În odăița-ntunecată
E frig.. Eu, zgribulit, din pat
Ascult vifornița turbată
Și-adorm cu gândul fermecat
La basmul vechi: “Au fost odată
Trei mândre fete de-mpărat...”

Vesele semnale

Nu plouă norii, nici nu vor să treacă...
Stau în halat, privind mahmur afară;
Mi-e lene rău; urâtul mă omoară;
Deschid fereastra: pâcla mă îneacă.

Mă culc s-adorm, dar somnul mi-e povară;
O dimineață umedă, posacă,
Pătrunde în odaia mea săracă...
O, de s-ar face-odată primăvară!

Dar... fulger alb a scăpărat în zare:
Se mișcă norii, izbucnește ploaie;
Prelung și surd un tunet vuie, crește,

Răzbubuind voios în depărtare!
Eu joc de bucurie prin odaie,
Și-n pod o rândunică-mi ciripește...

Cocoarele

Satu-i strâns în băătăură,
Cântă, joacă, chefuliește...
Sună toba; plin dulapul
Se-nvârtește.

În văzduh e-atât albastru!
În senin e-atâta soare!
Înnegresc departe stoluri
De cocoare...

Vin copiii-n fuga mare,
Iese lumea-n drum grămadă, —
Un moșneag ridică mâna
Să le vadă...

Dă din cap, zâmbind, clipește
Și îngână veteranul:
— Le-oi mai apuca eu oare
Și la anul?...

Doi voinici

Turci, tătari, război și ciumă
Bântuie în țara toată,
E o vreme blestemată.
Trece un voinic călare,
Înnoptat pe drumul mare...

Morți de spaimă, arși de sete,
Zboară cal și luptător.
Puțurile-s otrăvite,
Peste țarini pustiite
Păsări mari de pradă, cete,
Trec și țipă speriete
Și s-abat departe-n zbor...

Munții se scufundă-n zare,
Drumul nu se mai zărește...
Calul, pas cu pas, slăbește,
Pas cu pas se poticnește
Și tresare.
Iar singurătatea crește,
Tot mai înspăimântătoare.

Ah, și-n liniștea de moarte
Se aude-un glas, pierdut,

Parcă vine de departe...
Cine ar putea să fie
La o vreme-așa târzie?
Poate i s-o fi părut...
Stă, ascultă, vrea să vază...
Calul sforăie... o groază
Fără margini încleștează
Pe voinic...

Nu mai vrea acum să știe
Nici de drum, nici de nimic...
Aiurit, întoarce calul,
Scapără scânteii și sar
Sub copite...

Peste râpe și ponoare,
Cal și călăreț dispar...
Neagra zare
Îi înghite...
Glasul însă crește, rar,
Se aude tot mai bine...
Vine...

— Aolică, ce păcate!
Turci au dat, tătari au dat,
S-au închis crâșmele-n sat;
S-au închis crâșmele toate,
Și eu tot m-am îmbătat!
Nici de turc, nici de tătar
N-am avut și n-am habar!

E un biet creștin cuminte,
A băut,
A petrecut
Și tot cântă înainte:

— Aolică, ce păcat!
Turci au dat...

Și se pierde-n depărtări,
Încurcând două cărări...

Adio

Da, mult mai bine ar fi fost
Să fi rămas în sat la noi,
De-ai fi avut și tu vreun rost,
De-am fi avut pământ și boi.

Că suntem nevoieși de tot,
Și ai frați mici, și sunteți mulți...
Muncesc din greu, fac tot ce pot —
Și tot flămânzi, și tot desculți!

Tu ești mai mare, mai deștept —
Când oi muri, pe tine-i las,
Și multe de la tine-aștept:
Nădejdea-n tine mi-a rămas.

Noroc măcar dac-ai avea
Să dai de vreun stăpân milos:
Să-mi scrii mereu, cât' ei putea,
Că doar tu știi să scrii frumos!

Și-acuma — ochii să-i sărut:
Mergi sănătos și fii voinic!
Dar stai, o vorb-aș mai fi vrut,
O vorbă numai să-ți mai zic:

Tot ochii ăștia, amândoi,
Așa frumoși, așa senini,
Să mi-i aduci tu înapoi,
Să nu-i uiți, dragă, prin străini...

Eroic[hot[r`re

Monolog

Am doi prieteni, doi ştrengari,
Pereche n-au în țara toată.
Când ne-ntâlnim, la zile mari,
Toți trei, apoi o facem lată.
La crâșmă-n colț — e loc știut —
Ne-am întâlnit deunăzi iarăși,
Și-am chefuit, și-am petrecut,
Ca niște vechi și buni tovarăși.

Dar între dânșii s-a iscat
O mică ceartă — literară,
Și nu știu cum s-a întâmplat
Că se făcură foc și pară.
De altfel, e un obicei
Al lor, de câte ori se-mbată...
Dar azi erau ştrengarii mei
Mai îndârjiți ca niciodată.

Eu știu să beau și să petrec
Și cred că-i cea mai bună artă;
Aștept, și ceasurile trec...
Ei nu mai conținesc din ceartă.
Deci, chipurile, să-i împac
M-amestec nechemat în sfadă,

Dar pân' să prind de veste, zac
Întins pe trotuar în stradă.

Mă scol și, spre rușinea mea,
Mărturisesc, pornesc spre casă.
Ei spargă-și capul dac-or vrea,
De-acuma prea puțin îmi pasă!

Dar când, în urmă, am aflat
Că vechii, bunii mei tovarăși,
În lipsa mea s-au împăcat,
Și au intrat în crâșmă iarăși,
Atuncea mi-am jurat în gând
Că toată viața, pân' la moarte,
N-am să mai beau cu ei nicidecând,
Decât — cu fiecare-n parte...

C`mpiei

Ca ciocârliei ce-n văzduhuri
Spre soare ciripind se pierde,
Tot astfel sufletul îmi crește
Când te revăd, câmpie verde!

În sfânta ta singurătate
De câte ori n-am rătăcit,
Și-am adormit în iarba-ți-naltă,
Sub cerul tău nemărginit!...

Ideal

Îmi place să mă satur bine,
Pe urmă — descheindu-mi vesta —
Să mă așez, lângă fereastră,
Într-un fotel, să-mi fac siesta;

Să-mi sun în buzunare banii,
Să beau ciubuc, să sorb cafea,
Privind de sus la toți golanii
Ce trec pe sub fereastra mea...

Poveste

Se spune-n basme c-a trăit
Demult, demult pe lume-odată
Un biet copil orfan, rob
De-o vrăjitoare blestemată.

În lanțuri ea-l ținea oricând,
Și el plângea de disperare,
Dar lacrimile-i, picurând,
Se prefăceau mărgăritare...

Iar vrăjitoarea le strângea
Și tot mai multe vrea să strângă,
Încât din ce mai mult plângea,
El tot mai mult avea să plângă...

Așa, copiii obijduți
Pe lumea noastră sunt poeții,
Încătușați și chinuți
De vraja blestemată-a vieții.

Ei plâng de drag, ei plâng de dor,
Și cearcă în zadar uitare,
Sporind cu lacrimile lor
Comoara de mărgăritare!

Rozele

De ziua numelui, în dar,
Primise roze Anișoara...
Le-a strâns frumos într-un pahar,
Dar rozele muriră seara...

Le cercetează tremurând,
Nedumerită, mititica,
De ce s-au stins așa curând?
Nu le făcuse doar nimica...

Și gândul ei nevinovat
Se-ntunecă de-atâta jale
Când vede cum s-a spulberat
Podoaba mândrelor petale...

Acum, cu drag, le-adună iar.
O, de-ar putea, le-ar da ființă!
Dar izbucnește-n plâns amar
Văzând că e cu neputință...

Sărman copil neștiutor
Ce plângi sărmana ta comoară,
Asemeni rozelor ce mor,
Tot ce ni-e drag e dat să moară...

Singur

Te simți mai singur astă-seară,
Mai mohorâtă-i azi odaia...
Auzi cum șiruie afară,
De-a lungul streșinilor, ploaia!

Trist, ca o plângere-necată,
Răsună-n noaptea cea pustie,
În noaptea asta-ntunecată
Ce-ți pare-un veac de insomnie...

Și cum în van te lupți cu firea
Să cauți vieții tale țintă,
Să smulgi o rază din orbirea
De patimi care te frământă,

Se-nalță-n mintea-ți aiurită
Stafia vremilor uitate,
Privindu-te nedumerită,
Cu brațele încrucișate...

}nvins!

De mult înstrăinatul
De-abia ce ți-a sosit,
Așterne-i, mamă, patul
Să doarmă dus băiatul
Bolnav și obosit!

Bătu el multă cale
De când te-a părăsit...
Învins de dor și jale,
Pe prisma casei tale
Se culcă obosit...

Ci nu-ntreba: pe unde
A fost și ce-a găsit?
El rana-și va ascunde
Și nu-ți va ști răspunde
Decât: — Sunt obosit...

Pribeagul

E noapte; la micuța casă
Fereastra licăre-n lumină...
Vezi fețe vesele la masă:
Ei povestesc glumind și-nchină.

Tu, singur, te strecoari prin ceață
Și-arunci privirea cu sfială:
Te-apucă dor de-o altă viață,
De liniște patriarhală...

În vis, te-apropii de fereastră,
Și numa-n vis le tulburi pragul:
“Primiți, primiți la vatra voastră
Să hodinească și pribeagul...”

E mult de-atunci...

E mult de-atunci... e mult, nepoate,
Și ca prin vis le văd pe toate...
Hei! să te miri, să te cutremuri
De câte-au fost nainte vremuri...
    Și-i mult, e mult de-atunci, nepoate!

Intrase sabie în țară...
Zaveră... ciumă... jaf și pară!
S-au prăpădit ai mei cu toții,
Și tot ce-aveam prădară hoții —
    Și turcul stăpânea în țară...

Cum am scăpat și eu cu zile
Nici aș putea să-ți spun, copile...
Pesemne pronia cerească,
Voind ca să mă pedepsească,
    Mi-a dăruit pedeapsa-n zile...

Că, uite, vremurile-acele
De-au fost amarnice și grele,
Dar inimi drepte, credincioase,
Vin bun și cântece frumoase
    Erau pe vremurile-acele...

Azi cat nedumerit, nepoate:
Cum toate se schimbară, toate!
Din cântece azi n-ai ce-alege,
Nici vinul nu e vin în lege,
Nici inimi nu mai sunt, nepoate!...

Harpistul

“Wer nie sein Brot in Tränen ass...”¹

GOETHE

Răsare vechiul soare iarăși
Și trebuie să-mi părăsesc
Din nou acuma adăpostul,
Să-mi cat pe ziua de-astăzi rostul —
Vai, cine știe de-l găsesc!

Pe uliți, umbre zgribulite
Ici-colo, tot mai des răsar—
Chemați de strigătul vieții,
Grăbiți prin ceața dimineții,
Trec oamenii la muncă iar.

Cu pasul hotărât aleargă
Ici un copil, ici un bărbat —
Sunt veseli; unii rād sau cântă,
Căci fiecare are-o țintă
Și-un vis, de care e purtat.

Se duc, și trist le cat în urmă
În colț de stradă cum dispar —
Orice noroc, orice plăcere
Mi-ascund o tainică durere
Și-aduc în ochii-mi lacrimi, iar!

---

¹ “Cine nu și-a mâncat niciodată pâinea udată cu lacrimi...” (*germ.*)

Mă simt așa, pe zi ce merge,
Tot mai pierdut, tot mai străin,
Ș-ades m-ademenește gândul
Să-mi fac pe lumea asta rândul,
Că sunt sătul de dor și chin...

Dar totuși nu mă-ndur de moarte,
Când glasul ei misterios
Mă cheamă blând și mă-nfioară
Și-n toate câte mă-mpresoară
Resimt un farmec dureros.

Că nu știu, ah! cât ești de dulce,
Viață, cei ce-o zi n-au fost
Dați frigurilor foamei pradă
Și nici n-au tremurat pe stradă
O noapte fără adăpost!

Nici cei ce n-au purtat blestemul
Iubirii fără de noroc,
Cei ce uitați de lumea întreagă,
Orfani de-orice ființă dragă,
N-au rătăcit din loc în loc...

Visul

Bine ai venit, april
Lună răsfațată!
Zburd și cânt, zglobiu copil,
Ziulica toată!...

Înainte-mi — câmp deschis...
Stau fără de țântă.
Totu-i adâncit în vis,
Prins de vrajă sfântă.

Jos, pe dâmb, mă tolănesc,
Fermecat de lene,
Și din ce în ce clipesc
Tot mai des din gene...

Somnul vine mângâios,
Soarele mă-mbată,
Parc-aud un basm frumos
Cu: “A fost odată...”

În auz îmi sună blând
Zumzetul de-albine...
Mândre zâne vin tinzând
Brațele spre mine.

Tainice spre mine vin
    Toate laolaltă,
Râd și-n jur de mine, lin,
    Prinse-n horă, saltă...

Dar când sar să le cuprind,
    Caut cu-ntristare:
Stol de porumbei sclipind
    Flutură în zare...

Revedere

De la fereastră, din vagon,
Văd satul alb sclipind în zare,
Un șuier lung... Tresar mișcat...
Simt inima bătându-mi tare.

Văd poarta țării... Turnul vechi...
O casă... două... toate ninse!
Și gara... lume... Uite-ai mei!
M-așteaptă toți cu brațe-ntinse...

E mult de când nu ne-am văzut,
E-atâta haz și bucurie!
Doar numai frățiorul mic
Se uită lung: nu mai mă știe...

În ochii lui naivi și mari
Citesc un gând, o dulce teamă...
Și parc-ar vrea să-ntrebe-ncet:
“Cine-i urâtul ăsta, mamă?...”

Acolo

Tu, singuratică și-albastră,
Rătăcitoare-n infinit,
La ce mă chemi neconținut
Acolo-n colțul de fereastră,
Să te ador înmărmurit?...

Și spune-mi ce-nrudită vrajă
Și ce îndepărtat mister
Mă face pururi să te cer
Deasupra capului de strajă,
Stea singuratică pe cer?...

Roman|a

Trecea în cârjă sprijinit
Pe ulița pustie,
Și-n caterincă, ostenit,
El învârtea neconținut
O veche melodie.

Era un cântec ce-l știam
De-acasă, dintr-o seară...
Cum l-ascultam pierdut la geam,
Mi se părea că mă vedeam
La noi, acasă, iară...

Și-atâtea lucruri s-au ivit
În mintea mea cu dânsul!
Dar când bătrânul gârbovit
Sfârși romanța, m-a lovit
Pe negândite plânsul...

Eroul de la Königgrätz

Umblam și eu, ca tot ciobanul,
Cu fluierul pe lângă oi,
Când ne ochiră cu arcanul
Pe mine ș-încă pe vreo doi —
Și cătăniți — nu trece anul —
Se face între nemți război.

Depart, peste munți și ape,
Cu oaste mare ne-am pornit,
Și-n țara Praisului¹, aproape
De Câine-Creț² m-am pomenit.
Chitea p-acolo să mă-ngroape
Al naibii neamț... Dar ți-ai găsit!

Umblam fugar de-o săptămână
Prin codrii Praisului, flămând!
Și uite-așa... Stam într-o rână
Sub un stejar și, îngânând
O doină, mă gândeam la stână,
La munții mei... ce-o fi făcând!

---

¹ Prusia (nota lui Iosif, în *Pagini literare*).

² Königgrätz

Era-în nămiez... Da să m-adoarmă
Foşnetul leneş din frunziş...
Tresar... aud deodată-o larmă
P-aproape, coala-n ştejeriş:
Pun mâna repede pe armă
Şi iau pădurea-n curmeziş...

Măi! ce stau ochii să-mi privească!
Un vâlmăşag de nemţi luptau
Pe-o pajură împăratească...
Erau câţiva de-o apărau,
Şi mulţi voiau să le-o răpească!
“Ajută-mi, Doamne, să le-o iau!”

Ca o dihanie turbată
M-arunc de-a valma peste ei!
Izbesc la mir trei inşi deodată...
Dau iar, şi mai turtesc vreo trei.
Hai, când să prind de veste, iată!...
Ia-i de-unde nu-s pe nemţii mei.

Eu, haida-hai, cu steagu-n spate,
Pornesc la drum, cu paşii rari...
Ajung în lagăr pe-nserate...
Ce să-ţi mai spun?... Şi mici şi mari
Mă duseră cu-alai, fârtate,
În cortul plin de ghinărari...

Salc`mul

Priveghiuri lungi de toamnă. În sfeșnic lumânarea
Se luptă-n întuneric, tot scăpătându-și zarea,
Precum se luptă somnul cu jalea ce te-apașă
    În liniștea ploioasă...

Deodată triste glasuri sporesc mocnita jale,
Bat fâlfâiri greoaie deasupra casei tale...
Se face iar tăcere... — și te străbat fiorii:
    Ne lasă și cocorii!

“Fugiți, fugiți departe, întârziate stoluri,
Să nu v-apuțe-n câmpuri înghețul de la poluri!...”
Suspină trist în urmă, foșnindu-și frunza moartă,
    Salcâmul de la poartă...

Dorm visurile tale..

Dorm visurile tale, cu tine dimpreună,
Și-n sărbători nu-i nimeni, cuprins de duiosie,
O candelă s-aprindă pe groapa ta pustie,
O lacrimă să verse, o floare să depună!

În zori mai ciripește vreo pasăre pribeagă
Pe brațul crucii negre ce-ți străjuie mormântul,
Prin iarba mohorâtă cu șuier trece vântul,
Și multe spune dânsul cui știe să-nțeleagă:

Că vremea noastră-i tristă și plină de mizerii,
Dar alte generații pe urma ei veni-vor.
Din negura uitării cu drag ademeni-vor
Icoana ta, o, dulce și trist bard al durerii!

Când s-or preface-n țărână acei ce te uitară,
Vei tresări din groapă chemat la viață nouă;
Va picura din gene dumnezeiasca rouă
Și-ți va-nflori pe groapă eterna primăvară!

C`ntec

Noapte, noapte, iar mă lași
Singur pe cărări pustii,
Părăsit aceleași
Palide melancolii...

Stelele se sting acum,
Roua picură pe flori:
Spune-mi, încotro să-ndrum
Pașii mei rătăcitori?...

Nucul

Același loc iubit umbrești
Și-un colț de cer întreg cuprinzi,
Nuc falnic, strajă din povești,
Deasupra casei părintești
    Aceleași crengi întinzi...

De veacuri fruntea nu ți-o temi,
Ții piept când vin furtuni năval
O, de-ai putea să mai rechemi
La poala ta și-acele vremi
    De trai patriarhal!

Acel șirag de mândre veri
De cari mi-aduc aminte-abia
Asemeni unor dragi păreri
Ce-au legănat în mângâieri
    Copilăria mea...

O, de-ai putea să mai aduni
Alaiul de copii vioi
Ce-n horă se-nvârteau nebuni
Și toamna făureau cununi
    Din veștedele-ți foi!

Dar unde-s brudnicii¹ copii
Și unde-s râsetele lor?...
Potecile-au rămas pustii
Și-i năpădit de bălării
    Pustiul din pridvor...

De mult s-au risipit și-acei
Bătrâni ce-n umbră ți-au stătut
La sfaturi cu părinții mei,
Și frunza ce-o călcară ei
    Țărână s-a făcut!

Străjer măreț, mai ți-amintești?...
Tu singur, încă neînfrânt,
De-amar de ani adăpostești
Ruina casei părintești
    Pe care azi o cânt!

---

¹ Brudnic — nevârstic, necopt la minte.

Fulgi

Zăceau priveliștile moarte
Sub cerul sur, în asfințit,
Și-abia mai auzeam departe
Un glas de crivăț amorțit.

În mijlocul naturii mute,
Eram eu singur călător:
Îmi aminteam de vremi trecute
Și mă visam în viitor...

Iar din imperiul tăcerii
Se desprindeau fulgi mari de nea:
Cădeau încet, cădeau puzderii
În urma și-naintea mea...

Bunica

Cu părul nins, cu ochii mici
    Și calzi de duioșie,
Aieve parc-o văd aici
Icoana fravei bunici
    Din frageda-mi pruncie.

Torcea, torcea, fus după fus,
    Din zori și până-n seară;
Cu furca-n brâu, cu gândul dus,
Era frumoasă de nespus
    În portu-i de la țară...

Căta la noi așa de blând,
    Senină și tăcută;
Doar suspina din când în când
La amintirea vreunui gând
    Din viața ei trecută.

De câte ori priveam la ea,
    Cu dor mi-aduc aminte
Sfiala ce mă cuprindea,
Asemuind-o-n mintea mea
    Duminicii preasfinte...

Apa morților

Cunoști pe călătorul străin ce rătăcește
Lăsat de-ai săi pieirii, pe căi necunoscute?...
Paragini fără țărături se-ntind pustii și mute,
Și-adâncurile zării se tot îndepărtează,
Plutind ca niște ape în arșița de-amiază.

El s-a răznit din ceată, și-a alergat spre ele
Ca să-și potolească setea ce-i mistuia plămâni.
Zadarnic stăruiră în preajma lui bătrânii:
N-a vrut să țină seama de vorba-le-nțeleaptă
Că nu-i decât părere, și moarte-n zări l-așteaptă...

Târziu își vede-acuma nebuna rătăcire:
Puterea nu-l mai iartă s-ajungă pe tovarăși
Și n-o să mai se-ntoarcă pe veci de veci în țară-și:
Văzduhurile-albastru surâd nepăsătoare,
Jucând voios deasupra drumețului ce moare...

Cunoști pe călătorul străin ce rătăcește!...
Dorind să cucerească mirajul tău, Apollo,
Câți visători nu fură ademeniți departe
De blestemata apă a morților, și-acolo
Ca el căzură pradă iluziei deșarte!...

Haiducul

Lumina aurie se cerne printre cetini.
Trecând ca o nălucă, în zarea din apus,
Haiducul rătăcește, cu flinta-n spate, dus:
În toată lumea largă el n-are alți prieteni
Decât copacii-n codru și nourii de sus.

Înfiorat de taina singurătății grele,
Străvechiul codru sună, foșnindu-și frunza rar...
Voinicul prinde-un zgomot venit dinspre hotar:
Își saltă dârz podoaba de-alămuri și de-oșele
Și ochii lui sălbatici străfulgerând tresar.

Cum se ridică leul stăpân într-o pustie
Și-așteaptă prada mândru, cu nările în vânt,
Ca dintr-o săritură s-o culce la pământ,
Haiducul clocotește de ură și mânie,
Și pieptul i se umflă, stând să z bucnească-n cânt...

Dar din tufiș trei focuri vrăjmașe se descarcă, —
Un răcnet moare-n pieptul rănitului erou!
El vrea să se ridice și cade-n brânci din nou:
Din somn tresare codrul, rănit și dânsul, parcă,
Și urlă de durere, cu repetat ecou...

C`ntec vechi

Codrule, stăpânule,
Codrule, bătrânule!
Mișcă-ți tu poienele
Și-ți ridică genele,
De privește până-n zare:
Nu s-arată șir de care,
Șir de care ferecate,
Scârțâind împiedicate,
De-angarale-mpovărate,
De neferi¹ înconjurate?...

Codrule, stăpânule,
Codrule, bătrânule!
Scutură-ți tu pletele
Să s-adune cetele:
Cetele haiducilor,
Spaimele răscrucilor,
Să răstoarne carele,
Vânzolind covoarele,
Să desfunde lăzile,
Să-și împartă prăzile...

---

¹ *Nefer*— soldat din armata turcă.

Frumoasa Irin[

La Curțile Nouă, din capăt de țară,
Tremură din vârfuri plopi cu frunza rară...
Nu știi: mândrul soare străluci deodată,
Ori în prag frumoasa Irină s-arată?

În cosiță-și prinde garoafa-nflorită...
Pleacă la fântână și vine zorită.
Șuieră mierlița, strigă cucu-n leasă:
“Cucule, azi-noapte m-am visat mireasă...”

Pune jos oleacă albele cofițe,
Scutură de rouă negrele-i cosițe;
Cată peste umăr, inima-i îngheață:
Soarele pe dealuri s-a-nvelit în ceață...

Galbenă de spaimă vine-n fuga mare:
— Mamă! grea furtună amenință-n zare...
Negri ca păcatul nouri se ridică...
Inimioara toată mi-a-nghetăt de frică!

— Draga mamei, dragă! Vestea ta nu-i bună!
Nu-s nici nouri negri, nu-i nici grea furtună...
Ci păgânătatea într-acoace vine
Ca să mi te ceară, Irino, pe tine...

Crește-n zare goana pulberii stârnite,
Zguduie pământul ropot de copite...
Aleargă prin casă bătrâna și plânge,
Frumoasa Irină mânuțele-și frânge:

— De-acu, mamă dulce, rămâi sănătoasă,
De te-a-mpins păcatul să mă faci frumoasă...
Fost-ar fi mai bine să mă-nghită iadul
Decât să mă vadă roabă Țarigradul...

... Spumegând se bate Dunărea pe maluri,
Caicul pornește clătinat pe valuri,
Soarele preschimbă apele-i în sânge,
Frumoasa Irină se roagă și plânge:

— Turcule, dă-mi drumul să mă-ntorc la mama,
Mi-am uitat pe masă salba și năframa;
Mi-am lăsat acolo lada mea de zestre,
Și-au rămas orfane florile-n ferestre...

Dunărea bătrână curge tulburată,
Frumoasa Irină stă îngândurată,
Șopotind se-ngână valurile-n spume,
Parc-ar tot striga-o cineva pe nume...

“Nu-i seraiul vrednic tu să-i fii podoabă!
Nu-i vrednic sultanul să te facă roabă!...”
Soarele se stinge scăpătat pe dealuri,
Și-a pierit frumoasa Irină sub valuri...

... Iar de-atunci bătrânii spun că-n locul unde
Și-a găsit copila mântuire-n unde,
Dunărea mi-aduce apă vecinic lină,
Ca să doarmă-n pace frumoasa Irină...

Nov[ce-tii

La orânda-mpărătească
De la marginea pieții,
Vezi lumina printre loduri
Până-n faptul dimineții;
Venetici din lumea toată
Fac popas acolo seara...
Dairaua se mărită
Cu cimpoiul și ghitara...

Trei voinici feciori de lele
Tăbărât-au pe-nserate;
Dairaua cu cimpoiul
Și ghitara tac speriate...
Țarigradul mi s-ascunde
Îngrozit, iar împăratul
Dă poruncă să-ntărească
Straja peste tot palatul...

Forfotesc iscoade multe
Ca să afle, să scornească:
Cine-s preaciudații oaspeți
De la crâșma-mpărătească?
Pasămite să-i întrebe

Nu cutează nici un crainic.
Gâfâind se-ntoarce-n goană
La palat trimisul tainic:

— Înălțate împărate!
La Agnița crâșmăreasa,
Trei străini descălecară
Și de-abia-i încape casa.
Ca-ntr-un fund dogit de clopot
Tună-n gura lor cuvântul,
Și pe unde calcă dânșii
Se cutremură pământul!

După mese s-așezară
Câteșitrei și, largi în spete,
Între umeri fiecare
A cuprins câte-un perete.
Nouă buți de vin goliră,
Și-ncă tot mai cer să beie,
Iar Agnița crâșmărița
N-are vin să le mai deie!

— Duce-vă-ți pe loc de-i spuneți
Să le-aducă băutura
Și-i plătesc eu cât o face
Cu asupra de măsură.
Doar aceia-s chiar Novacii,
Căpitani vestiți în țară:
Oastea mea fără de număr
N-ar putea să-i scoată-afară!...

De c`ntece Parisu-i plin...

De cântece Parisu-i plin
Ca marea de sirene,
Și nu mai pleacă cei ce vin
Pe țărmul mândrei Sene.

La Napoli, grădinile
Nu știu ce e zăpada,
Și-n golfuri mandolinele
Îngână serenada.

Suspina țitera-n Tirol
Când în tăcerea sfântă
Vreun orb moșneag în capul gol
Pe prispă stă și cântă.

Zănatic țipăt de viori
E-n veselele ciarde,
Cântarea asta-ți dă fiori
Și tremură, și arde...

Dar creadă cine cum o vrea,
Cum crede să-și aleagă;
Nu-s doine ca în țara mea
Pe lumea asta-ntreagă!

Mi-e dor

Mi-e dor de munți... de Caraimanul
Pe veci acoperit de nor.
Mi-e dor de freamăt lin de brazi,
De murmur tainic de izvor,
    Mi-e dor de tine azi!

Mi-e dor de toaca din vecernii,
Și de tălângi, de verde plai,
De jalnic fluier de păstor,
De mândru port, de dulce grai,
    Mi-e dor de tine, dor..

Cronicarii

Când mă cuprinde dor adânc de țară
Și n-am pe nimeni să-mi potoale dorul,
Îau cartea unde curge sfânt izvorul
De-nțelepciune și tărie rară...

Citesc, iar gându-mi își întoarce zborul
Spre vremi de bărbăție legendară,
De greu război și de robie-amară;
Și sufăr, și mă bucur cu poporul.

Îmi cântă jalnic rostul nestatornic
Al tuturor măririlor din lume
Miron Costin, vestitul mare vornic;

Boier de țară, bunul Ion Neculce,
Oftând, strecoară printre lacrimi glume
Din zile vechi, și-n grai nespus de dulce!

R/zmiri\la

Frânturi de oaste-aleargă pe-apucate.
Ard satele ... Departe se năzare
Un greu convoi cu strigăt de pierzare
Prin pâlcuri lungi de praf întunecate.

Catâri cu saci de bani, întregi bazare
De-arginturi, scule, repede-ncărcate,
Chervane vechi, căruțe cu bucate
Se duc spre munți și curg mereu din zare.

Sunt mari averi domnești, strânsoarea, rodul
Atâtor lacrimi și sudori cumplite, —
Se zguduie pe stâlpii șubrezi podul...

Străinătatea lacomă le-nghite...
Năuc se uită-n urma lor norodul —
Plâng la răspântii mame despletite!

Reînviere

I

Plutesc în aer glasuri fermecate,
Vestindu-mi pretutindenii primăvara!
Văzduhul scânteiază sub povara
Mărgăritarelor din cer picate...

Fugiți departe, griji întunecate!
Vreau să trăiesc din zori și până seara,
Și vreau să cânt! Vreau să mă-mbăt de para
Eternă a iubirii nesecate.

Ca ciocârlia ce-n văzduh s-avântă,
Și-acolo-n cer se leagănă și cântă
Pân' ce-amețește iar, căzând pe lanuri;

Așa-n pornirea sfintelor elanuri
Se-nalță sufletu-mi spre tine, Soare!
Și cade iar din slăvi amețitoare...

II

Iubesc, și-mi pare că-i întâia oară!
Un tainic dor de viață mă îmbie.
Simt inima bătându-mi tot mai vie
Atunci când eu credeam că vrea să moară.

Uimit, dezgrop din suflet o comoară
Ce-ar fi pierit cu mine-n veșnicie;
Natura-ntreagă astăzi reînvie,
Mai falnică decât odinioară...

Veghează-n noi porniri de viață nouă
Și nici nu știm cum izbucnesc deodată
Din depărtate-ascunse-adânci izvoare...

De-acum pot chiar să mor... Nu-mi fuse oare
Cea mai înaltă fericire dată?...
Puteri dumnezeiești, osana vouă!

Adio

Aleargă trenul, zi și noapte-aleargă!
Prin gări o clipă gâfâind petrece.
N-așteaptă multă vreme semn să plece
Și chiotă, și-i gata iar să meargă!

Lung șuieră când peste poduri trece...
Carpații prind în zare să se șteargă...
Ce-i pasă lui?... Mă duce-n lumea largă!
Nici zmeul din poveste nu-l întrece.

Mărețul soare joacă printre nouri...
Sub ochii mei fug șiruri de tablouri:
Câmpii, și văi, și munți, și ape iară...

Ah, zi și noapte zboară, zboară trenul,
Tot repetând în ropot viu refrenul:
“Adio dar! Adio, dragă țară!”

}n treac[t

Pe țărm, acolo, mică și curată,
O casă cu ferești strălucitoare...
În glăstre râde floare lângă floare,
Iar printre flori un alb profil s-arată...

Căpșorul blond într-aurit de soare
Se reazemă de mâna dalbă... Iată!
Doi vineți ochi în suflet mă săgeată:
Să fie numai o părere, oare?

Mi s-a părut că-mi povesteau o rugă...
O sărutare le trimit din fugă,
Căci trenul zboară iar, bătut-l-ar focul!

Stau trist la geam... Departe-n văi se pierde
Căsuța albă cu podoaba-i verde...
... Și poate-acolo m-aștepta norocul!

Din Paris

Visez. Încet se face dimineață...
Sus, din mansarda—cuib de rândunică,
Proptit de geam, mă uit în jos cu frică
La uriașul adormit sub ceață.

În purpur mândru soare se ridică,
Luteției i-azvârle raze-n față!
Ceas neuitat! Privesc mareață!
Aș vrea să zbor prin ferestruia mică...

Parisu-ntreg îmi cântă la picioare.
Și nu e vis. Trăiesc. Biruitoare
Se redeșteaptă simțurile-n mine...

Ca fluture gonit din floare-n floare,
Alerg pe străzi voios... În seri senine
Stau de povești cu stelele vecine...

II

Vuiesc trăsuri, tramvaie, trenuri, care
Se-ncrucșează-n sus și-n jos. Drumeții —
Năluci — aleargă ca năvala ceții
Pe bulevarde-n veșnică mișcare.

Luminile răsar prin galantare.
În praf de aur, din adâncul pieții,
De pretutindenea beția vieții
Înalță zgomotoasele-i altare.

Mă cred pierdut. În juru-mi râș și glume,
Și cântece, și lume peste lume!
Visez că-not pe-un ocean de spume.

Căci curge-n clocot din ateliere
Potopul viu al gloatei uvriere
În vastele Parisului artere...

Farniente

Pe luncă sună coasa; jos pe vale,
Copii fac larmă, râd, se iau la trântă:
Pe creangă vesel un florinte-mi cântă...
Ce dulce-i glasul ciripirii sale!

Din păpușoi un iepur sare-n cale:
Seninul zilei oare nu-l încântă?
Un foșnet lin de frunze-l înspăimântă
Și fuge — parcă cerul se prăvale!...

Albine fierb; lăcuste, greieri saltă;
Țânțari se bat; fug fluturi albi departe...
Bondarul singur zice ca din carte...

Eu însă zac pierdut în iarba-naltă,
Privind, cu ochii beți de poezie,
A cerului albastră-mpărăție!

Haiducul

Ușoare neguri cresc din porumbiște
Și arde viu luceafăru-n tărie...
Izvoarele în liniștea pustie
Își tânguie eterna lor restriște.

Dar brazii stau încremenți ca niște
Oșteni în șir, visând o bătălie...
Un vânt ușor și somnoros adie
Și-n codru prinde frunza să se miște...

Mierloiul sprinten șuieră o clipă;
Un sturz ștregar îngân-o turturică;
Vestind noroc, departe cântă cucul...

Ce mândră sărbătoare se-nfiripă!
Doinind din frunză vesel, pe potică,
Se duce-n sus, prin aluniș, haiducul...

Pintea

I

Spun povești minuni destule
Despre Pintea Năzdrăvanul,
Spaima-ntunecatei cetini
Ce-mpresoară Caraimanul.
Mari isprăvi de vitejie,
Cunoscute poate vouă. —
Ascultați acu la mine,
Să vă spun și eu vreo două...

Pintea, fraged copilandru,
La ciobani intrase slugă
Și-l muncea întruna gândul
Cum ar face el să fugă:
Bacii lacomi nu o dată
Mi-l lipseau de prânz ori cină
Și-l certau apoi în pilde,
Ca să-i caute pricină...

Într-o zi, umblând cu turma,
Întâlnește-n cale-o zână:
— Bună vremea, măi voinice!
— Bună inima, stăpână!
— Spune-mi mie ce te doare

Și de ce ești trist la față?
Poate eu voi fi în stare
Să-ți ajut cu vreo povață...

Pintea stă prostit și râde...
Ce să-i zică?... Ce să-i ceară?
Mai nu crede, mai se-ndeamnă
Și răspunde-așa,-ntr-o doară:
— Dă-mi putere, sfântă zână,
Ca să-i bat pe toți ciobanii!
I-aș snopi numai o dată,
De m-ar pomeni cu anii!...

— Dacă vrei să prinzi putere,
Du-te, Pinteo, de te scaldă
Colo-n iezer unde apa
E ca laptele de caldă...
Crișu lui! Nici mai așteaptă
Altă vorbă de la zână,
Face cum i-a fost porunca
Și se-ntoarce glonț la stână...

Însă când ajunge-acolo,
Stă la gânduri și se miră:
Ori crescuse el pe cale,
Ori ciobanii se chirciră!
Cu pitici așa nevolnici
Tocmai el să-și puie mintea?
Milă-i fu ca să-i mai bată,
Și-a plecat în lume Pinteal!...

II

Rătăcea acu prin codri,
Uluit de bucurie,
Și, copil fără de grijă,
Dă să-și facă jucărie.
Patru doage își alege,
Le-ntocmește, le-ncliează:
Fluier cu răsunset mândru
Astfel își întruchipează.

Cu picioarele-atârinate
În văzduh, cum s-așezase
Tocmai sus de tot, pe culmea
Unei stânci prăpăstioase,
Doamne, când la gură duce
Tulnicul întâia oară!...
Munții clatină din vârfuri,
Codrii negri se-nfioară...

Ca purtați de vijelie,
Valvârtej aleargă norii,
Și din bolțile tăriei
Cad străfulgerați prigorii;
Apele se-ndeașă-n ropot,
Tulburate peste prunduri,
Neguri răsărind se-nalță
Din prăpăstii fără funduri!

Însă Pinteă cântă, cântă!...
Tot mai mult cântarea-i place,
Până ce din ceață zarea

Prinde-ncet a se desface,
Iar când soarele deodată
Lumină tăria-ntreagă,
Colo-n plaiuri depărtate
Ce să vezi, măi frate dragă!

Nouă sate risipite
Peste-ntinderile zării
Se-nvârteau voios în horă
După sunetul cântării.
Țupăiau bătrâni și tineri...
Poate c-ar juca ș-acuma,
Dacă Pinteza Năzdrăvanul
S-ar fi întrecut cu gluma!

Toamnă

Te uită, frunza pică irosită,
Și vântul geme prohodind departe!
Puțină vreme încă ne desparte
De iarna tristă, prea curând sosită!...

Ca un palat pustiu, cu geamuri sparte,
Pădurea noastră tace părăsită:
Eu singur cânt cu vocea oboșită
Și trec prin încăperile-i deșarte...

S-au dus privighetorile măiestre;
Pustiu e cuibul blândeii turturele...
Ah, unde-i șuierul mierliței sure!

Pierdut din stolul mândrei lor orchestre,
Ce trist răsună cânturile mele
În liniștea adâncă din pădure...

Un c`ntec

“O, mam[, dulce mam[...”

EMINESCU

Aud un cântec. Vine de departe,
Adus de vântul serii, și mă cheamă...
Nu-i plâns de fluier, nu-i suspin de-aramă,
Nici glas de om... E dincolo de moarte...

Sunt alte lumi de care nu-mi dau seamă,
Viază-n noi, trăiesc în altă parte?
Ah, nu-s iluzii, nu-s păreri deșarte!
E doina ta cea dulce, dulce mamă!...

E vocea ta... Mă strigă câteodată
De sus, de-acolo unde nu-i durere
Și unde toți ne-om întâlni odată...

— De ce se zbate pieptu-mi cu putere?...
Vai, ce-ntuneric s-a făcut deodată
În jurul meu, — ce groaznică tăcere!

Dedica\ie

M-apropiu din nou de dumbrava cea sfântă,
Să cad în genunchi la străvechiul altar.
O dragoste veche din nou mă frământă:
Îmi freamătă frunza, iar apele-mi cântă,
Și toate ca-n vis îmi apar.

Ah, iar sunt copilul nebun de-altădată!
O floare, un flutur m-oprește din mers.
Tot gândul mi-e farmec, simțirea mi-e beată,
Căci inima iarăși pornește să-mi bată
Și bate-n cadență de vers!

Pasteluri

I

E secetă, și de căldură
Pe câmp porumbul se usucă,
Mor vitele în bățatură,
Și norii vin... ca să se ducă...

Prin sat aleargă paparude,
Țăranca apă le azvârle:
Își scutur pletele lor ude
Și-s goale ca niște șopârle...

Țăranii-n cârciumă s-adună;
Pe câmp abia se mișc-o turmă,
Tânguitor talanga sună —
Ciobanul a rămas în urmă.

Cu cotul rezemat în bătă,
El cată dus în depărtare,
Dar seceta posomorâtă
Se-ntinde fără de hotare...

II

Prin sat aleargă paparude
Și se-nvârtesc în danț vioaie:

Își scutur' pletele lor ude,
Cântând descântece de ploaie.

Un uliu sus, deasupra noastră,
Din aripi bate ostenit,
Pierdut în liniștea albastră
A cerului nemărginit.

Nori albi din zare se ridică —
Par minunate jucării;
Se-nșiră, se desprind, se strică
În praf de raze aurii...

III

Tresari din somn... Ce harmalaie?
Țigani cu șatra — ce mai vrei?
În car, sub rogojina spartă,
Fumează, cântă, râd femei...

O droaie de copii în zdrențe
Fac roată și se bat, și sar...
Dulăi bătrâni, cu limba scoasă,
Merg serioși pe lângă car...

Se depărtează caravana...
De praf, abia o mai zăresc...
Câmpia ațipește iarăși,
Doar greierii mai țârâiesc...

IV

Printre mii de șatre albe
Vezi fanare în amurg,
Și prin pulberea de aur
Oamenii pe uliți curg.

Uruie trăsuri și care
Tobe, trâmbițe răsună;
Un balon scăpat se-nalță,
Dus de vânt, jucând în lună...
Vine-un călăreț în goană,
Sar lătrând în drum dulăii,
Râd suratele gătite,
Mână-n mână cu flăcăii;

Și mi-e drag să merg cu dânșii,
Să-i privesc și să-i ascult:
Lume veselă ca astăzi
N-am mai pomenit de mult!

La ovrei, în colț, e cântec:
Joacă un băiat c-o fată,
Țupăind, bătând în palme,
Căci a lor e lumea toată!...

V

Coboară seara pe câmpie...
Pe drum pustiu, un car cu boi
Se leagănă încet, departe...
Cresc nori de pulbere-napoi.

În car, îngână cărașul
Un cântec vechi și trist nespus,
Ca o poveste-ntunecată
A veacurilor ce-au apus...

Și cum se pierde-n umbra serii,
Mă-ntreb pe gânduri adâncit:
“Va răsări cândva și steaua
Acestui neam nenorocit?...”

VI

Trece-n sus, pe plai în sus,
Un voinic pe-un murg călare.
Înapoi se uită dus
Peste mândrele hotare...

Dus el cată spre Ardeal,
Unde-o turlă-n fund străluce;
Murgul urcă greu la deal,
Pe voinic de-abia-l mai duce...

Neguri de brădet se-ntind...
Turla-n văi de mult e ștearsă.
Dar voinicul pribegind
Tot mai ține fața-ntoarsă...

VII

Pe câmpie nici un zgomot.
Din oraș abia străbate

Ca un murmur lin de-albine
Larma vieții z buciumate.

Jos, la tabără, s-aude
Glas întârziat de goarnă,
Câțiva călărași cu schimbul
De la sate se întoarnă.

Plini de praf, rupți de-oboseală,
Legănați pe cai agale,
Trec pe drum ca niște umbre
Și doinesc încet de jale...

Nici un zvon apoi. Pustiul
Peste dealuri se întinde.
Câte-o stea clătinătoare
Candela-n văzduh și-aprinde...

C`ntec de prim[var[

Înfloresc grădinile,
Ceru-i ca oglinda;
Prin livezi albinile
Și-au pornit colinda...

Cântă coicârliile
Imn de veselie;
Fluturii cu miile
Joacă pe câmpie.

Joacă fete și băieți
Hora-n bătătură —
Ah, de ce n-am zece vieți
Să te cânt, Natură!

C`ntece

I

Singurel ca un haiduc,
    În surghiun ca norul,
Cată mâine să mă duc
    Și să-mi las odorul.

Mâine plec în zori de zi...
    Însă până mâine,
Vino mai aproape, — zi
    Doina mea, stăpâne!

Doina cu păstorul, când
    Prăpădise turma
Și se duse tot cântând
    Ca să-și piardă urma...

II

Nu mai sunt pe luncă flori,
    Văile-s deșarte,
Țipă cărduri de cocori
    Pribegind departe!

Și văzduhul s-a-nnorat,
    Ninge sus la munte —

Trec pe vale, la iernat,
Turmele mărunte...

Plâng tilingi, tălângi răspund,
Soarele apune, —
Glas de bucium sună-n fund
Ca o rugăciune...

III

Boii stau în jug supuși,
Gata de plecare;
Necăjiții cărauși
Merg pe lângă care...

“Hăis și ceal!” — gem sub poveri
Carele greoaie;
Ieri ca azi, și azi ca ieri;
Frig, și vânt, și ploaie...

Drumul e glodos și greu,
Negura se lasă:
— “Știe bunul Dumnezeu
De-om ajunge-acasă!...”

IV

Dragă codrule, te las...
Plec pe căi străine...
Chezășie mi-a rămas
Înima la tine.

Tu m-ai învățat să cânt
 Din copilărie,
 Și de-atunci n-am pe pământ
 Altă bucurie!...

V

*Bate vânt din răsărit,
 Vestea neagră mi-a venit
 Că la temniță-n Bălgrad
 Sunt trei frați de spânzurați...
 (Cântec vechi)*

Stau la Bălgrad trei fărtați,
 Stau în închisoare:
 Măine-n zori sunt așteptați
 De spânzurătoare...

— Domnule, măria-ta,
 Cel dintâi oftează,
 Bun ai fi de-ai aștepta
 Până mâini de-amiază...

Până maica mi-o veni,
 Nu mă du la moarte,
 Că de-acasă-abia porni
 Și-i bătrână foarte!

— Domnule, măria-ta,
 Zice altul iară,
 Bun ai fi de-ai aștepta
 Până mâini pe seară...

Am nevastă, copilaș;
Lung e drumul foarte;
Până intră în oraș,
Nu mă du la moarte!...

Cel din urmă-i asculta,
Împăcat cu toate:
— Domnule, măria-ta,
Iartă-i de se poate!

Ci de mine nu-ntreba:
Mie mi-e totuna
Mai vedea-voi mâini ori ba
Soarele și luna!...

N-o să-mi plângă la mormânt
Maica ori nevasta,
Că străin am fost și sânt
Eu pe lumea asta!

Numai cu o fată-n sat
M-am iubit o vară, —
Dar și-aceea m-a lăsat
Și mi-o măritară!...

S[rb]/toare

Duminică, — se face dimineată.
Pe ulicioara ninsă și plină de-ntuneric
Doar crivățul, uncheșul cel nebun,
Își face mendrele și zburdă-n voie,
Tot grămădind zăpada
În dreptul ferestruiei mici
Ca s-o astupe.
Dar ferestruia licărește vesel
Și nu se lasă stinsă.

Acolo stă cizmarul meu.
Cu ochelarii vechi pe nas,
El bate cuie la lumina lămpii,
Iar meșterița răscolește focul.
Dar unde-i ucenicul?
Hai, întrebați voi crivățul ce joacă
Și suflă, nu se-ncurcă:
Pe ulicioara ninsă
De-un ceas se luptă amândoi
Ca să dezgroape din zăpadă
Un coș înnămolit.
Cizmarul mormăie un cântec
Bisericesc, pe nas.
Nevasta lui deretică prin casă,

Și ușa se deschide mare.
Copilul intră plin de frig
Și cu urechile-nghețate,
Abia târând pe urma lui
Burtosul coș împodobit
Cu fel de fel de bunătăți din hală!
Trei pâini, verdețuri berechet,
Și-un chil de carne!
S-a întâmplat minunea asta rară
În casa bunului vecin!

Copilu-și suflă-n pumni, iar meșterița
Așază pâinile după cuptor,
Se uită la moșneag și — râde.
Moșneagul, peste ochelari,
Se uită la copil, l-amenință
Cu degetul și — râde.
Ștrengarul mic se uită curios
La amândoi — și râd toți trei.

La Luvru

Ce de popor în templul artei sfinte!...
Sub aste bolți de veacuri consacrate
Mii de străini din țări îndepărtate
Trec rățăciți... Dar să luăm aminte...

Abia-ndrăznim să trecem înainte:
Eterne forme-n marmură-nghețate,
Vechi pânze rupte din eternitate
Vădesc ce-nalță omeneasca minte...

E-o lume-n veci de veci nepieritoare,
Comori pe care Cronos nu le-nghite:
Un Rafael, un Rubens, un Murillo...

În fund, senina Venus de la Milo...
— Dar ce te-ntorci și nu m-ascuți, iubite?...
— Ce ochi albaștri! Cum o cheamă oare?

Spre prim[var]

Vor înflori curând
Pe coastă merii,
Și va suna curând
Ceasu-nvierii.

Schimba-va bruma grea
În strop de rouă,
Ca să răsfângă-n ea
O lume nouă:

Un cer așa senin
Cum nu mai fuse —
Uita-vei orice chin
Din zile-apuse...

— Un flutur dă ocol
Cătând o floare.
Dar bate-așa domol
Din aripi... moare...

De ce te prind fiori?
Ce gând te paște?
— Vezi tu, e trist să mori
Când tot renaște!...

Gruia

Baladă din popor

Jos, sub nucul uriaș,
Gruia adormise —
Doarme ca un copilaș
Legănat de vise.

Paloșu-i atârnă-n cui,
Aninat de-o cracă;
Murgul paște-n voia lui,
De urât să-i treacă.

“Scoală, Gruio, drag copil,
Scoală, Gruio dragă!
Au nu vezi cum vin tiptil
Turcii și te leagă?”

Turcii vin și-aduc cu ei
Funii de mătase,
Funii răsucite-n trei
Și-mpletite-n șase.”

Bate vântul cătinel,
Pletele-i mângâie —
Turcii se-ngrozesc de el,
Strâng de căpătâie.

Bate vântul mai avan,
Pletele-i zburlește;
Turcii plâng: “Aman! Aman!”
Gruia se trezește.

— Măi, dar greu ce-am fost dormit,
Zice și se miră.
Ori păianjeni au venit
Și mă înveliră?

Ia să mișc puțin din mâini,
Poate m-oi desface —
Alelei, pui de păgâni,
Nu veniți încoace?...

Sar frânghiile în trei
Și plesnesc în șase,
Turcii fug ca vai de ei,
Fug cu moartea-n oase.

Saltă Gruia și — hai-hui! —
Sus pe cal s-aruncă,
Clocotă pe urma lui
Șapte văi și-o luncă,

Tropotă copitele,
Pulbera o scurmă —
Turcii-și pierd săritele
Alungați din urmă.

Surpă Gruia schelele,
Coborând la vale —
Turcii-și pierd giubelele
Și papucii-n cale.

Dunării fac turcii vad,
Trăsnet este Gruia.
Șapte popi la Țarigrad
Cântă: “Aleluia!”

Rugă

Ulițele-nnegurate
Luna în argint le-mbracă,
Limpede un clopot bate
Straja cea dintâi...

În grădină doarme floarea,
Doarme fluturul pe floare;
Până și privighetoarea
A tăcut acum...

O, natură, împrumută-mi
Din odihna ta o clipă —
Vino, dulce somn, sărută-mi
Ochii oboșiți...

C`ntec

Stă copila-n poartă
Cu mâinile-n poală,
Tristă ochii-și poartă
Pe ulița goală.

— Rândunică dragă,
Ce vești ai de-acasă?
Dar tu zbori pribeagă
Și seara se lasă.

Zbori în lumea mare,
Și nu ești de vină
Că nu știi ce-amar e
De-o fată străină...

C`ntecul

Reminiscență

Un haiduc trecea prin câng,
Singur-singurel cu dorul,
Păsările ciripeau,
Vesel murmura izvorul.

Și mergând așa, ca-n vis,
Mândra-i vine-n gând deodată,
Gându-i se preface-ncet
Într-o doină legănată.

Trece-așa, cântând, în sus
Și dispare la răscruce,
Dar izvorul murmurând
Mai departe doina-i duce,

Până unde, sub stejar,
Se deșteaptă vânătorul,
El repetă fermecat
Doina ce-o cânta izvorul;

Echo ce dormea-n păduri
Îl aude și-i răspunde:
Și pe șuierul de vânt
Doina la păstor pătrunde.

El o zice din caval
Mai duios, cu jale multă,
Și cu ei o duc spre sat
Doi drumeți cari îl ascultă.

O-ntâlnesc niște feciori
Când se-ntorc de la fânează,
Fetele torcând la porți
Prind de veste și-o învață.

Și din gură-n gură-acum
Umblă doina cea pribeagă,
Iară azi o cântă toți,
De răsună țara-ntreagă!

La fereastra spre livad[

La fereastra spre livadă
Din copită murgul bate,
Frâu de-argint să-i scot din ladă,
Scumpă șa să-i pun în spate,
    Să pornim iar împreună
    Peste văi și peste plai,
    Că s-a-ntors iar vremea bună
    Stai, murgule, stai!
Murguleț, coamă rotată,
Stai pân' iese luna nouă,
La mândruța sprâncenată
Să trimit o slovă-două,
    Ori pe soare, ori pe lună,
    Ori pe nor, ori pe senin...
    Ori să mergem împreună?
    Lin, murgule, lin!
Murguleț, fii bun și-adastă
Să-mplinesc frumoasă slova,
C-a veni și vremea noastră
Să ne ducem la Moldova.
    La Moldova cea bătrână,
    Unde ne-a-ngriji ca-n rai
    Mândra mea și-a ta stăpână...
    Hai, murgule, hai!

Icoane din Carpați

Fragmente

I

Un șuier lung — gem osii ferecate —
Un strigăt viu — nebun de libertate!
Pe roți uruitoare
Vagoanele urnite
Alunecă ușoare
Mai iute, mai grăbite,—
Dar inima-mi nebună
Mai iute-ar vrea să meargă,
Și bate-n piept, să-l spargă,
Să zboare-n lumea largă
De-atâta voie bună!

Griji amărâte, zbuciumări deșarte,
Vă las de-acum!
Vă las cu bine! La o parte!
Voi n-aveți ce-mi căta la drum!
Pieriți, întunecate duhuri!
Sunt liber ca ciocârlia-n văzduhuri!
Îmi flutură părul în vânt,
Și cânt, —
Mă cheamă-n zare munții, munții mei!
Ce dor, ce dor adânc mi-era de ei!

Ce dor i-a fost poetului
De freamătul brădetului,
De murmurul izvorului,
De fluierul păstorului,
De glasul păsărelelor
Și de vecinul stelelor —
De vârful Caraimanului,
Ce dor, ce dor i-a fost sărmanului!...

II

Stă Caraimanu-nnegurat,
Moșneag în veci cu fruntea sus;
Slăvitul zilei împărat
Încet se lasă spre apus.

Și cum se uită la moșneag,
Se mai oprește-o clipă-n loc:
I-azvârle cu un zâmbet drag
Pe frunte-un diadem de foc.

Iar după culmi doi nourași,
Urcând tiptil, în zare, sus,
Râd răsfățați și drăgălași,
Privind idila din apus.

III

Fânu-i strâns, și de pe luncă
Oamenii spre casă vin.
Lacrimă de-argint, scânteie
Steaua serii în senin.

Văile-alburesc în zare,
Satul se-nvește-n fum.
Cel din urmă car răscoală
Colbul adormit pe drum.

Dulce și încet se-ntinde
Tihna pe pământ și-n cer..
Sus pe deal răsare luna,
Melancolicul străjer.

IV

Din culmea Vârfului-cu-Dor
Mă uit în zări senine
Și iar m-apucă aprig dor,
Odorul meu, de tine.

Depart, peste munți și văi,
E casa ta cea mică..
Sunt duși în sat părinții tăi,
Și-n prag stai singurică..

Că nu-s un vultur... să mă salt
Din plaiurile-aceste,
Și ca un fulger din înalt
Să cad fără de veste,

Și să te iau cu mine, sus,
Și să te duc la mine,
Depart, unde lacrimi nu-s,
În zări în veci senine.

V

Este ceasul când truditul
Muncitor voios aruncă
La o parte grija zilei
Și uneltele de muncă.
S-au întors de la pășune
Liniștitele cirezi,
Umbre cresc pe nesimțite
Prin grădini și prin livezi.

Dar un zvon de mii de glasuri
Umple zarea fără veste:
Craiul zilei, stând s-apună,
A încremenit pe creste.
Văile răsună toate,
Dealurile viu răspund
Și vijelios se-nalță
Pulberea departe-n fund.

Sună dealul, valea sună,
Stă văzduhul să se spargă
De tălângi nenumărate
Ce izbesc în bolta largă,
Căci coboară de la munte
Oile, și curg puhoi,
Cu un greu potop de ceață
Înainte și-napoi...

Un berbec cu coarne-ntoarse,
Tacticos și prea cuminte,

După gât c-un clopot mare,
Merge singur înainte.
Pe la margine dulăii;
Urecheatul, la mijloc,
Cu desagi grei în spate,
Anevoie-și face loc.

Iar prin pulberea de aur
Tocma-n capul celălalt
Crește umbra-ntunecată
A ciobanului înalt:
Cu căciula într-o parte,
El pășește plin de fală,
Seara purpurie-i schimbă
Zeghea-n mantă triumfală...

VI

DOINA

Se tânguiesc
    Tălângi pe cai,
Și neguri cresc
    Din negre văi,
        Plutind pe munți...
La făgădău,
La Vadul-Rău,
Sus, la răscruci,
Vin trei haiduci
    Pe cai mărunți...

Grăiesc încet...

Un scurt popas —
Și spre brădet
Pornesc la pas
Cei trei călări...
Sus, peste plai,
Tăcutul crai
Al nopții reci,
Umbrind poteci,
Se-nalță-n zări...

Și neguri cresc,
S-anină-n crângi; —
Se tânguiesc
Și plâng tălângi
Pe căi pustii...
Se duc uitați
Cei trei fărtați,
Săltând în șa,
Plutind așa,
Ca trei stafii...

Dar când ajung
La cotituri,
Un chiote lung
Din mui de guri
Dărâmă stânci...
Haiducii mei
Doinesc toți trei:
Și clocotesc,
Și hohotesc
Păduri adânci...

VIII

CU FRUNTEA-N MÂNA ALBĂ...

Cu fruntea-n mâna albă rezemată,
Cânta frumoasa fată la fereastră,
Cânta de dor,
Și glasul-i dulce și tremurător
Se înălța în liniștea albastră
A luminoasei nopți de vară...
Căci era noapte-adâncă, albă, clară
Și trist cânta copila, fermecată
De liniște și de singurătate...
Și singură se asculta cântând,
Și nu sfârșea un cântec jumătate,
Că altul îi venea mereu în gând.
Și nu știa nici ea de unde vin
Aceste triste cântece uitate...

Cânta de dor și chin,
De lacrimi tănuite în tăcere,
De zile de zăbucium și nopți de veghere,
Și de chemări, de patimi neînvinse
În deznădejdea brațelor întinse,
De ani pustii de lungă așteptare,
De zilnice-amăgiri,
Și hohote de plâns la deșteptare...

Încremenise brazii ascultând
În liniște... pe uliți — nici un pas...
Doar Prahova cea fără de popas

Curgea în vale,
Amestecând în al copilei glas
Tot murmuru-necat al apelor sale...

IX

Jos, între care,
Vitele rumeșă;
În depărtare
Văile fumeșă.

Dorm muncitorii
Pe lângă focuri:
Apele morii
Murmură-n scocuri.

Scapără stelele...
Ceasul în care
Dănuie ielele
Lângă izvoare...

Sprintene, vesele
Peste coline
Joacă miresele
Apelor line.

XI

Fantastic norii se-nveșmântă,
Străpuși de suliți lungi de aur
Și ca-ntr-un lac de sânge crește
Întreaga zare-nspre coclaur.

Semn de război!... Un glas de bucium
Din vâi mă face să mă speriu...
Visam, Austrie, că-n flăcări
Se darmă vechiul tău imperiu...

C`nd seara-n ceasuri de singur[tate...

Când seara-n ceasuri de singurătate
Îmi sprijin fruntea visător pe mână,
Povești străbune, cântece uitate,
Cu glasuri de tilinci îndepărtate,
Îmi amăgesc iar gândul și mă-ngână,
Și-atunci te văd plutind surâzătoare
Din negura de vremi băsmuitoare...

Ești tu, izvor de nouă poezie,
Prilej de gânduri vechi, urzite iară,
O, dragălașă muză populară!
În ochii tăi e cer senin de vară,
Și fermecata mea copilărie
Mi-o readuci, de tine-ademenită...
Fii dar la vatra mea binevenită!

Ca-n alte vremi și-acum fă să coboare
Asupră-mi iarăși liniștea dorită,
Să uit de tot, uitat de-orice ispită,
Să-mi pară lumea pajiște-nflorită,
Și orice zi să-mi fie sărbătoare,
Să pot trăi, străin de glasul urii,
Ca un copil cuminte al naturii...

Terline

Aș vrea să cânt, să-mbrac în mândre rime
Norocul rar ce-n cântec nu încape,
Că nu e vers pe lume să-l exprime,

Ci ca-ntr-un murmur nesfârșit de ape
Ce se revarsă-n valuri de-armonie.
Din mii de glasuri ce-l vrăjesc de-aproape.

Sărmanul suflet cearcă, și nu știe
Ce ton să prindă, ce cuvânt s-aleagă,
Căci toate-l cheamă,-l strigă și-l îmbie...

Iar eu stau mut, — și-aș sta vecia-ntreagă
S-ascult uimit la glasurile-acele,
Privind în ochii tăi albaștri, dragă —

Vis întrupat al visurilor mele!

Nürnberg

Pe lângă ziduri vechi de vechi palaturi
Trec adâncit în gânduri, pe-nserate...
Pe-aici cântau demult fântâni curate,
Râdeau grădini cu înflorite straturi.

Azi sunt ruini, și gându-abia străbate
În negura acelor negre leaturi...
Dar de mă-ntorc și cat, pierdut, în laturi,
Le văd și-acum acolo-n vis pe toate.

Acel ce astăzi numele mi-l poartă
A mai trecut pe sub aceeași poartă?
A mai trăit, acuma ani o mie,
O altă viață, neștiută mie?
Adesea iarna când natura-i moartă,
Ne-mbată-un miros vag de iasomie...

[Mergeam]n]ntuneric =i f[r[nici o \int[ ]

Mergeam în întuneric și fără nici o țintă,
Cu fruntea încrețită, cu ochii în pământ,
Să plâng de mult uitasem, uitasem chiar să cânt,
Căci fericit e-acela ce plânge-amar sau cântă
Atuncea când se simte mai trist și mai înfrânt!

Și ai venit odată cu mândra primăvară,
Tu, primăvară mândră a vieții mele, Li!
Cum te văzu pribeagul, pe loc se-nveseli.
Și soare-n cer s-aprinse, și ciocârlii cântară,
Și-un rai de viață nouă deodată ne-nveli.

Și s-a pătruns de farmec ființa mea întreagă
Când tu mi-ai spus o vorbă și mi-ai șoptit
cu drag..
Eu mă duceam spre moarte, tu m-ai întors
din prag..
— Fii binecuvântată pe cât îi ești de dragă,
Stăpână adorată a fostului pribeag!

Gr[dina mor\ii

Ți-aduci aminte de grădina morții?
Era-n amurg, când ziua se îngână
Cu noaptea, și, ținându-ne de mână,
Lăsasem pașii noștri-n voia sortii.

Mergeam domol, vorbind în taină, până
Ne-am pomenit deodată-n fața porții,
Și-ntrarăm în lăcașul unde morții
Dorm înfrățiți de veșnica stăpână.

Amețitor plutea-n răcoarea serii
Mireasma florilor de pe morminte,
Și pătrundea ființa noastră-ntreagă.

Înfiorați de farmecul tăcerii.
Tăceam și noi... Mai ții tu încă minte
Întâia noastră sărutare, dragă?

Zmeoaica

— Zorește-ți fugarul, o, drag Făt-Frumos!
Zorește-ți fugarul și-aține-te bine!
Căci iată Zmeoaica cu chipul hidos
Pe urmele noastre pornit-a și vine
Purtată în goană, ca norul de vânt,
C-o falcă în cer și cu alta-n pământ!

— N-ai teamă, copilă de crai, căci cu noi
E Galben-din-soare, copilă, n-ai teamă!
Aruncă năframa cea scumpă-napoi,
Să crească un codru năstrușnic de-aramă:
Pân' dinții Zmeoaicei, rozând, s-or toci,
Noi fi-vom departe, departe de-aci!

— Zorește-ți fugarul, o, drag Făt-Frumos!
Nu simți tu dogoarea arzându-te-n spate?
E crunta Zmeoaică cu chipul hidos:
Rozând la copaci, prin pădure străbate.
Ea vine cumplită, cu părul vâlvoi,
Și dacă ne-ajunge, aman e de noi!

— N-ai teamă, tu, mândră copilă de crai,
N-ai teamă, al inimii mele tezaur!
Aruncă-i tu pieptenul de-aur ce-l ai,

Pe loc să se facă un munte de aur.
Ah, iată-l cum crește cu vârful în cer —
Să-l roadă Zmeoaica cu dinții de fier!

— Zorește-ți fugarul, o, drag Făt-Frumos!
Căci muntele, iată, se clatină, crapă:
Zmeoaica cumplită, cu chipul hidos,
Prin borta deschisă se vără și scapă.
Ea varsă catran și pucioasă pe nări,
N-auzi tu vâlvoarea cum clocote-n zări?

— N-ai teamă, tu, scumpă copilă de crai!
N-ai teamă, căci leac îi găsim noi îndată;
Aruncă-i oglinda vrăjită ce-o ai,
Să crească o baltă adâncă și lată:
Căci apa cea lată va pune hotar
Pe care-o să-ncerce să-l treacă-n zadar!

— Zorește-ți fugarul, o, drag Făt-Frumos!
Se-ntunecă cerul, pământul vuieste.
Te uită! Zmeoaica cu chipul hidos
Se zbate-n mocirlă și se zvârcolește.
Ea urlă turbată și-azvârle spre noi
Cu ghearele-i hâde bucăți de noroi!

— N-ai teamă, tu, dulce copilă de crai!
Acolo rămâne de-acum înainte!
Noi însă trecut-am pe celălalt plai,
În lumea de visuri curate și sfinte!
Înlănțuie-mi gâtul cu brațul tău drag!—
O, las' să ne ducă fugarul pribeag!

C`rlova

Văzut-ați voi, când primăvara vine,
Acele flori plăpânde, delicate,
Care,-nflorite-abia, mor împăcate,
Vestind albastrul zilelor senine?

Așa poetul unor vremi uitate
Solit a fost de armonii divine
Ce-au fermecat o clipă din ruine
Târgoviștea cu vechile-i palate.

Cu el venea o-ntreagă primăvară
De cântece, dar fu ursit să piară...
Trist sol sfios al zărilor albastre,

Simțind că moartea timpurie-l darmă,
Aruncă-n zorii deșteptării noastre
Întâiul glas de trâmbiță de-alarmă!

Gorunul lui Horia

Străjer străvechi și plin de bărbăție,
Gorunul uriaș spre ceruri cată...
La umbra lui, pe-o noapte-ntunecată,
Trei căpitani și-au fost jurat frăție.

Ei s-au legat cu inima curată
Să-și mântuiască neamul de robie.
Luptară dârji, dar, prinși prin viclenie,
S-au săvârșit — martiri-eroi — pe roată.

Trecură ani... Cumplit ofta iobagul
În lanțuri și mai crunte ca-nainte,
Îngenuncheat de cei atotputernici,

Când, iată, tânăr crai ridică steagul...
Și sub gorun aceleași jurăminte
Răsună: “Moarte domnilor nemernici!”

*

Dar n-au vrut cei de sus să-l înțeleagă
Și, după mari izbânzi și zile-amare,
Într-o colibă, făr-o lumânare,
S-a stins, pustie, viața lui pribeagă.

Îl îngropară sub gorunul mare,
La umbra-i, ce-i fusese-așa de dragă,
Pe când ai lui umplură lumea-ntreagă
Cu-al doinei vaier fără de-alinare.

Bătut de ploi, de nopți vijelioase,
Cercând zadarnic pe urmași să-i cheme
La lupta nouă, stăruie și azi

Gorunul falnic, neînfrânt de vreme,
Ci trist își pleacă crengile-i stufoase,
Umbrind mormântul marelui viteaz.

*

Ce-nseamnă însă-a cerului mânie!
Ce-nseamnă norii vajnici ce s-adună?
Gorunul azi mai greu din ramuri sună,
Parc-ar voi eroul să-și învie!

În hohote de plâns ar vrea să-i spună
C-ai lui uitară drept și datorie;
El cere-un semn din ceruri, să-i îmbie
La luptă sfântă, ca în vremea bună...

Și iacă! Trăsnet zguduie gorunul
Și val de crengi acoperă mormântul,
În care mândrul Crai își doarme somnul...

Ci toți stau muți, și n-a-nțeles nici unul:
Zadarnic Domnul și-a rostit cuvântul,
Căci au pierdut credința lor în Domnul!

Doi prieteni

S-a stins pe uliți cel din urmă zvon.
Arar un pas răsună monoton
Pe trotuarul luciu și pustiu...

La colț, în umbră, micul vizitiu
Așteaptă un tramvai întârziat:
El și căluțul lui, doi bieți fârtați,
Bătuți de vânt și ploi,
Ce bine se-nțeleg ei amândoi!

Pe după gât el i-a trecut un braț,
Și fruntea și-a-ngropat-o-n coama
Tovarășului credincios și blând...

Iar calul, nemișcat și el de teama
Să nu-i alunge visul prea curând,
Ciulește doar urechea, când și când,
În liniștea târzie ascultând...

Și ninge peste ei și nu-și dau seama.

+incai

Din vechi hrisoave, din scripturi bătrâne
Strângând de-a valma note pentru Hronic,
Așa-l văd eu pe tânărul canonic,
Istoricul semeț și dârz de mâine.

Când cei puternici l-agrăiau ironic,
El nu știu mânia să-și înfrâne.
Mișei, l-au prigonit, l-au scos din pâine,
Dar n-au înfrânt curajul lui demonic.

Ca Dante, ne-nțeles, pribeag prin sate
Îl văd apoi purtând, trudit de cale,
Gigantica sa operă în spate,

Întreg trecutul națiunii sale:
Un alt *Infern*, mai crunt, mai plin de jale,
Căci toate-n el erau adevărate!

C`ntec de leag/n

Corinei

Hai, odor, hai, păsărică,
Dormi, o, dormi fără de frică,
Să te-alinte
Moș cuminte
Și să-ți cânte-ncetinel:
“Mugur, mugur, mugurel...”

Îngeri vin tiptil și-alene
Să te mângâie pe gene
Și mi-ți leagă-n
Dulce leagăn
Fraged trupușor de crin,
Ca s-adormi frumos și lin...

Ce tresari?... Nu-i nime, nime...
Liniște și-ntunecime,
Doar zefirul
Musafirul
Cel șăgalnic și pribeag
A trecut pe lângă prag...

Și-a trimis o găză mică
Să-ți aducă-o scrisorică

Și să-ți spună
Noapte bună,
Că și el, sătul de drum,
Merge să se culce-acum...

Sonet modern

Se-ntinde fără de hotar câmpia
În visul liniștii de-amiiaz furată...
Doar, ca o liră-n aer spânzurată,
Sus, cântă, nevăzută, ciocârlia.

Dar ce nor alb departe-n drum s-arată?
Tot vine, crește, parcă vijelia
I-ar da avânt și i-ar spori tăria
Cum trece vâjâind ca o săgeată!

Săltând în fuga roților pripite,
Ca și un monstru cu-aripi înmiute,
Căruța Modei pierе la răspânte...

A izbutit doar câteva clipite
Măreața pace-a firii s-o-nspăimânte...
Sus, ciocârlia n-a-ncetat să cânte.

Somnul lui Corbea

Din bătrâne basne știu de-o închisoare,
Peșteră adâncă, văduvă de soare,

Aerul, de-o poștă, l-otrăvesc bureții,
Mucegai de veacuri spânzură pereții,

Și-năuntru doarme Corbea somn de vrajă,
Duhuri necurate lângă el țin strajă.

Doarme uriașul, răsturnat pe spate,
Ferecat în lanțuri pline de lăcate,

Barba-l învelește ca un strat de iarbă,
Viperi și șopârle i-au clocit în barbă...

Și-nchisoarea-i largă de-ar cuprinde-o țară,
Totuși lui i-atârnă picioarele-afară,

Ba mai pe-ndelete dacă s-ar întinde,
Două țări alături ar putea cuprinde...

Însă Corbea doarme... Pân' să se deștepte,
Mult amar de vreme trebuie s-aștepte!

Doar abia pe geană de-l atinge-o rază.
Doamne, lume nouă, cum îngheți de groază!

Doar prin somn de-și mișcă trupul într-o parte,
Lanțurile-i grele zuruie departe,

Și-o zbughesc prin găuri viperi și șopârle..
— Hai, săracă lume, cum o să te-azvârle!

O via\|/

În amintirea lui Ștefan Petică și
a altora

Târziu se face ziuă, curând se face seară
În odăița scundă din strada solitară.
Hârțoage prin unghere și patul la perete,
Iar lângă pat, pe masă, hârtii împrăștiete,
Și-n negură eternă, o lampă mititică
Abia îngân-o rază, de-ai crede că i-e frică...
Ci totuși nopți de-a rândul, ea arde cu credință,
Și zarea ei hrănește o dulce suferință
În ceasurile triste de grea singurătate,
Când numai vântul plânge pe uliți depărtate...

Atunci ea luminează pe-un tânăr stând la masă
Cum scrie și citește sau câteodată-și lasă
Încet pe mână capul... Și cine știe unde,
În care lumi și vremuri gândirea lui pătrunde,
Când cată-n zarea lămpii ce-alătura veghează
Și-i încunună fruntea cu firava ei rază...
Dar câteodată lampa, sătulă de veghere,
Își pâlpâie-n feștilă lumina care pierе
Și umbre cresc și joacă pe ziduri și podele...
Tresare visătorul atunci privind la ele,
Oftând închide cartea sau lasă manuscrisul,
Ca-n așternut să-și toarcă pe întuneric visul...

A doua zi se scoală, se-mbracă și se duce,
Dar parcă nu prea știe cam încotro s-apuțe,
Și-nfrigorat se-ntoarce în fiecare seară
În odăița scundă din strada solitară...
... Voi mă-ntrebați acuma, firește: cine-i oare
Acest copil sălbatic, cu fruntea visătoare,
Adus de mine-n versuri cu artă-așa subtilă,
Că, zugrăvindu-l, însumi i-am suspinat de milă?...

“O, l-am ghicit!” va spune drăguța domnișoară,
Oftând și ea la rândul-i, căci nu-i întâia oară
Când îi răsare-n minte duioasa cunoștință,
Cu părăsita casă și viața-n suferință,
Această arătare din vechile poeme,
Ce nu cunoaște țară și nu cunoaște vreme,
Acest erou romantic visat și zi, și noapte
De brudnicele fete cu mințile necoapte...

“Îl știu și eu! va zice băcanul cel simpatic.
E vreun “împușcă-n lună”, un tânăr ușuratic
Ce scrie cărți cu versuri, — ei și?... ce-mi pasă mie,
Că eu doar nu sunt membru de la Academie,
Să stărui ca să-i deie vreun premiu, la-mpăcare,
Și-apoi câți fac oferte și care mai de care!”

Nu, scumpă domnișoară, nu chir Sotir, băietul
De care este vorba nu face pe poetul,
Și chiar de umple-adesea caiete-ntregi cu rime,
Vă jur că până astăzi nu le-a citit la nime.
E drept că trece strada cu pașii cam nesiguri.

Și ochii câteodată îi ard aprinși de friguri,
Și e cam tras la față, și pare cam anemic,
Și nici nu cred să aibă vreun titlu academic
(Căci titlurile astăzi la toți le-astupă gura),
E drept că se ocupă chiar cu literatura,
Dar... n-are mândre plete și nu-i croit la modă,
Și dacă-n haină poartă vreun cântec sau vreo odă,
Nu-s închinată totuși puternicilor zilei,
Cum a făcut deunăzi poetul Mercantili,
Nici nu discută artă în colț de cafenele
Și are-o sfântă frică de proști și versuri rele.
El este, cum s-ar zice, un tânăr oarecare,
Copil preacumsecade, cu multă aplecare
La-nvățătură: poate ar fi ajuns departe,
Dar pân-acum, sârmanul, nu-avu, pesemne, parte...

Crescut la umbra unei biserici vechi, la țară,
Ați înțeles că nu e măcar nepot de vară
Al vreunui stâlp al țării, și, prin urmare, nu e
Împins de spete scara măririlor s-o suie...
Pârîntii lui muriră departe, în bordeiul
Deasupra cărui, singur, mai stă de strajă teiul
Ce i-a umbrit străbunii în zile mai senine...
La umbra-i primitoare era așa de bine!
Dar, din copilărie rămas orfan, băiatul
A fost silit din vreme să-și părăsească satul
Și la oraș el însuși pe sine să se crească,
Cum cresc mai toți orfanii în țara românească.
Azi dă-n familii lecții și scrie la gazetă,
Ducându-și viața-n studiu și liniște discretă.

Mai greu e însă iarna: doar la-nceput de lună
O muzică de flăcări în sobă-i dacă sună
Și-aruncă prin odaie un zâmbet cald ce-mbracă
Într-o lumină dulce ființa lui săracă,
Încât chiar și surtucu-i, ieșit de ploi și soare,
Își ia atunci un aer voios, de sărbătoare...
Încolo, totdeauna atotstăpân e gerul.
Zadarnic soba veche mai străjuie ungherul,
Și-adesea îi îngheață cerneala-n călimară...
Dar viața asta totuși nu i-ar părea amară,
De n-ar cunoaște lumea cum este prea de-aproape,
Și-n ea n-ar fi nici oameni mișei, nici versuri șchioape...

Deci, cum venea spre casă, într-un amurg de toamnă,
Îl ia cu frig din spate... El, neștiind ce-nseamnă,
Nu vrea să bage-n seamă că nu-s chiar semne bune...
Dar nopțile și lipsa încep să se răzbune:
O boală nemiloasă, încet, pe-ascuns, îl sapă,
Și iată-l, stins și palid, pășind tăcut spre groapă.
E obicei acuma să faci s-apară-o zână
Ce vine-nduioșată... iar diafana-i mână
Să-i netezească fruntea cu dragoste de soră,
La viață rechemându-l în cea din urmă oră...

Ci zâna nu s-arată în chilioara tristă...
De unde să s-arate, mă rog, când nu există?
Așa, o vreme dânsul bolește din picioare
Și nimenea pe lume nu l-a-ntrebat ce-l doare,
Pân' ce-ntr-o dimineață vecinii mi-l aflară
Mort în chilia scundă din strada solitară...

O, Doamne, câte visuri și-avânturi mari înfrânte
Pe veci sunt osândite cu el să se-nmormânte!
Se spulberă-n risipa țărâni o comoară,
Și nu-i întâiași dată, nici cea din urmă oară.
Câți tineri ca și dânsul nu cad așa, victime,
Că nime nu-i cunoaște, și nu-i iubește nime,
Ca florile plăpânde ce n-au decât o vină:
S-anunțe primăvara că trebuie să vină...

Dar eu n-acuz pe nimeni de-această nedreptate!
Nu osândesc pe nimeni. Știu că-n societate,
Ca și-n întreaga fire, este-o economie
De forțe ce se leagă, că unul dintr-o mie,
Când nu-și găsește locul, de aur fie-i versul,
De dragul lui o lume tot n-o să-și schimbe mersul.

Nu osândesc pe nimeni, pe nimeni, o repet.
Ce-am vrut să spun atunci în versurile-aceste?
V-am spus adevărata și jalnica poveste
Cum se încheie-adesea o viață de poet!

Unui t`n[r

Depart, pân' la mine, blând,
Înâiul vers al tău pătrunde;
Uimit plec fruntea, și-ascultând,
Tristețea nu mi-o pot ascunde.

Te văd la masa ta de scris
Și simt credința ta ce leagă
De orice gând un mândru vis,
De orice vis o lume-ntreagă!

Așa ca tine-am fost noi toți,
La vârsta când, robit deșartei
Iluzii, socotești că poți
S-atingi vreodată culmea artei.

Dar prea e dulce, prea-i duios
Și-atâta-ncredere respiră
În plânsetu-i melodios
Întâiul tău acord de liră...

O, nu mă-ndur să te dezmint,
Și trist, cu fruntea înclinată,
Ascult străvechiul cântec sfânt
Ce l-am cântat și eu odată...

T/I/ngi

S-aud pretutindeni tălângile sunând,
Plâng unele cu larmă și altele-n surdină,
Răspund și dau de știre că turmele-n curând
Vor coborî la șesuri...

În galbena lumină
De-abia le-auzi cum sună, mai jos, tot mai departe...
Le-adună vântul parcă în negre văgăuni
Și-apoi le-alungă iar pe văi, și iar le-mparte
Ca glasuri de alarmă ce prevestesc furtuni...

Trezite din prăpăstii de plânsetele lor,
Cresc negurile sure, alunecând tăcute,
Ies după stânci în pripă și pier ca un decor
Retras de mâna unei ființe nevăzute...

Apar din altă parte, sporind acum treptat,
Și-n falduri, ca o mantă, se lasă peste munte,
Iar piscul singuratic, sub cerul întristat,
Posomorât își trage căciula peste frunte...

Prim[verii

O, tu, cea mai frumoasă dintre zâne,
Cu tot alaiul tău de bucurii,
Toți te-așteptăm cu-atâta dor să vii:
Dar nimeni, nimeni mai cu dor ca mine!

Și ce-mi aduci tu, care pe câmpii
Pui flori, și cerului dai zări senine,
Și cântec lucitor, și unde line
Izvorului, ce daruri tu-mi îmbii?

Ce vis cerca-va de isnov s-alinte
Un suflet amăgit de-atâtea ori?
O, dac-aș ști că visul iarăși minte!...

Atuncea poate-aș ramânea cuminte
Și m-aș uita cu ochi nepăsători
La iarba care crește pe morminte...

Lini-te

Fantastic joacă rândunici zglobii
În cerul plin de umbră și lumină,
Și-i liniște adâncă în grădină,
Sub piersicii cu flori trandafirii...

Cu brațele sub cap, ce bine mi-i
Cum stau așa, în liniștea divină:
Pământu-i cald și cheamă la hodină,
Întocmai ca o mamă pe copii...

Pământ, bătrână gazdă primitoare
A tuturor tradițiilor din lume,
Ce bun ești tu în zilele cu soare!

Tu-i hodinești, i-adormi, îi legeni lin
La sânul tău, și nu-i întrebi de nume,
Nici unde merg, și nici de unde vin...

Pomul fermecat

Sunt nopți când mă asemui
    Cu fiul de-mpărat,
Ce străjuia sub pomul
    Cu merele de aur;
Ca el veghez (când noaptea
    Ce-n juru-mi s-a lăsat
    Tăcută și târzie-i)
Sub pomul fermecat,
    Ce poartă-al fanteziei
    Neprețuit tezaur...
Sunt visurile mele
    Ce noaptea îmi răsar
Mai vii decât atunci
    Când în odaie-i soare;
Și eu mă lupt cu somnul,
    Gonindu-l în zadar,
    Întind spre ele mâna,
Cu râvnă-adâncă, dar
    Mă-nvinge-n veci stăpâna
    Putere-adormitoare...

A doua zi, când caut
    La cântecul meu scris,
Nu-l recunosc, și-atât e

De ștearsă și pierdută
Întreagă strălucirea
Comorilor din vis,
De pare că-ntr-o clipă,
Când ochii i-am deschis,
Ar fi furat-o-n pripă
O mână nevăzută...

De-s trist de-aceea ziua
Ca fiul de-mpărat
Ce străjuie sub pomul
Cu merele de aur,
Mă-ntorc voios (când noaptea
Ce-n juru-mi s-a lăsat
Tăcută și târzie-i)
Sub pomul fermecat,
Ce poartă-al fanteziei
Neprețuit tezaur...

Noaptea de mai

Plăsmuiri din basme
M-au împresurat?
Aripi de fantasme
Poate-au scuturat

Aur peste ele?
Cine dete, oare,
Strai de sărbătoare
Gândurilor mele?

Stau încremenit —
Parcă niciodată
N-am mai pomenit
Noapte-așa-nstelată,

Floare de cireș
Mai strălucitoare,
Tril mai fără greș,
De privighetoare!

Luna iese-acum
Și-n albastra noapte
Ninge-argint pe drum,
Umple tot de șoapte;

Adâncite-n vis
Florile grădinii,
Gingașul narcis,
Iasomia, crinii,

Trandafirii-nvolți,
Sub catapeteasma
Urișei bolți,
Își unesc mireasma;

Taine din povești
Murmură-n fântână...
Unde zăbovești,
Dulcea mea stăpână?

Tremură de dor
Gândurile mele:
Nu te-nduri de ele
Tu, stăpâna lor,

Care-n orice floare
Pui un curcubeu —
Tu, surâzătoare
Rază-n plânsul meu?

Te duci

Te duci și, cum zâmbești nepăsătoare,
M-abat din cale și mă simt murind...
Pierdut spre tine brațele-mi întind
Ca-n urma unei viziuni fugare, —
Dar nu mai pot în ele să te prind.

Te duci — și ca o umbră rătăcită
Te voi dori în zilele pustii,
Te voi striga în nopțile târzii,
Și-n veci voi plânge vârsta fericită
Când nu știam ce-nseamnă a iubi!

O, dulce fericire risipită!
De ce-ai venit și pentru ce-a fost scris
Să-mi schimbi tu viața-n iad și-n paradis?
Te duci și simt pe fiecă clipită
Că pierd în tine cel din urmă vis...

Clopotele din Nürnberg

La Nürnberg, în vechiul castel,
Stăteam rezemat de-o fereastră,
Privind cum se-mbracă sub el
Orașul în negură-albastră.

Și purpur plutea în fășii
Prin negura vânăta-a serii,
Pe uliți străvechi și pustii
Robite de vraja tăcerii.

Și cum rămăsesem visând,
Un clopot începe să sune
Așa de duios și de blând
De parcă o rugă ar spune...

El sună, și alte-i răspund
Cântând ca argintul de clare,
Și-odată s-aude, din fund,
Și clopotul domului mare!

Și valuri de-adânci armonii
Plutesc în fantastice zboruri,
Părând că sunt sute și mii
De îngeri ce murmură-n coruri...

Dar eu, ca furat de un val,
Pierdut în concertul haotic,
Mă văd într-o sală de bal,
O sală-n mărețul stil gotic.

Și albă ca albul din crin,
Ca umbra din umbră ușoară,
De mine s-apropie lin
O falnică, blondă fecioară.

Eu stau și de-abia mai respir,
Cuprins de-o sfială stângace,
Dar ochii ei mari de safir
Îmi spun că dorește să joace.

Și-ajunge doar brațul să-ntind,
Ea brațu-i pe umăr mi-așază,
Și stăm să pornim dănțuind...
Când muzica brusc încetează;

Cu pasul greoi, un străjer
Îmi tulbură singurătatea,
Iar glasul lui aspru: "*Mein Herr*!
Îmi strigă — se-nchide cetatea!"

---

¹ Domnul meu (*germ.*)

Elegie

De ce așa de trist rămâi
Și trist înăbuși un suspin,
Când rândunici în țară vin
Din țări cu rodii și lămâi
Și vezi cocorii cei dintâi
Rotindu-se sub cer senin?

De ce așa de trist revii
Și trist rămâi, suspini stingher,
Când negurile iernii pier
Și roua scânteie-n câmpii
Și mii de ciocârlii zglobii
S-avântă ciripind la cer?

De ce așa de trist suspini
Și trist rămâi și-atuncea când
Vezi florile-nflorind pe rând
(Și chiar măceșii plini de spini)
Și vezi pe-alee, prin grădini,
Perechi de-ndrăgostiți trecând?

— Cum n-ai fi trist, cum n-ai ofta
Când numai dragoste respiri
În tot cuprinsul mândrei firi,

Când toate rîd în preajma ta
Și plînge-n tine inima
Însîngerată de-amintiri?...

Elegie

În amintirea poetului
I. Păun-Pincio

O, scump prieten, mă gândesc la tine
Și-s ani de când ai fost uitării dat;
Nu știu de ce mereu în minte-mi vine
Surâsu-ți bun și-atâta de ciudat.

Și răsfoind azi răvășita-ți carte,
Mă năpădesc, făcându-mă să plâng,
Miresme dulci de flori și frunze moarte,
Parc-aș străbate într-un veșted câng.

Parc-aș vedea iar toamna ce-ntârzie
Pe lunca fermecatului Siret,
Și-aud cea de pe urmă poezie
Ce mi-o spuneai așa duios și-ncet.

Prieten mort, ți-aduci aminte oare
De zilele seninei primăveri,
Când îndrăgeam un fluture, o floare,
Ca doi șăgalnici și naivi truveri?

Ori, rătăcind pe lună prin alee,
Visam la vreo domniță-ntr-un castel,
Balconu-mpodobit cu azalee
Și scara de mătase către el?

Ți-aduci aminte-acele sfinte zile
Când dibuiam întâiul ritm din vers?...
Tu te-ai oprit la colțul unei file...
Dar eu de-atunci, vai, câtă cale-am mers!

Ci de trăiai și tu, era mai bine?
Nu ești mai fericit acolo, mort?
N-ai fi urcat Calvarul ca și mine,
Purtând pe umăr crucea care-o port?

N-ai fi văzut că cinstea-i vorbă goală,
Că totu-i fals și sterp, n-ai fi văzut
Cum cel mai bun prieten te înșală
Cu cât mai mult în el te-ai încrezut?

Și n-ai fi plâns, ca sub lumina stelei
La Getsemani, marele Isus,
N-ai fi strigat în spasmele-ndoielii:
“O, Eli, Eli!...” către Cel-de-sus?

O, mi-amintesc de ziua-ngropăciunii,
De drumul spre mormânt de la spital,
De steagul roșu ce-l purtau nebunii,
Cari tot aveau pe-atunci un ideal!

Căci inima ta nobilă și mare
Și sufletu-ți profetic de artist
Crezuse-n noua lumii îndrumare
Și-n înfrățirea ce-a visat-o Christ!...

Dar când cu toții-n cimitir intrară,
Nici chiar mormântul nu-ți era săpat,

Și s-au trudit groparii până-n seară
Ca să-ți aștearnă cel din urmă pat...

Văd o țarancă — e bătrâna-ți mamă —
Cu fruntea rezemată de sicriu,
Nemaiputând decât abia să geamă
De mult ce-a plâns pe singurul ei fiu...

Iar când plecarăm, coborî o ceață
Ca un zăbranic mohorât și greu,
Întocmai ca posomorâta viață
Pe care-ai dus-o tu, și-o duc azi eu...

Te-am plâns atunci... nu te mai plâng acum.
Din tot ce-am fost visat, m-aș mulțumi
Să mă-nvelească și pe mine huma,
Să pot uita, să pot măcar dormi...

C`nt[re]ul

El n-ar dori să-l recunoască
Pe lume nimeni niciodată,
Să poarte pururea o mască
Pe fața lui de chin brăzdată,

Să treacă nebăgat în seamă,
Ca și o umbră prin mulțime,
Ce nici să știe cum îl cheamă
Pe tristul făurar de rime...

Doar seara când, trudit de cale,
Se-ntoarce-n casa lui sihastră,
S-audă cântecele sale
Cântate de la vreo fereastră,

S-asculte dus și nici să-i vină
În minte cânturile-acele,
Să-i pară-o inimă străină
Că suferă și plânge-n ele...

Nopti de veghe

Nopti de veghe, nopti cu cerul
Limpede cum e cleștarul...
Umblă ziua alb ca varul
Cine v-a-nțeles misterul!

Albe nopti de insomnie,
Nopti de vis și doruri pline,
Mi-ați vrăjit, o, nopti senine,
Trista mea copilărie!

Și de-atuncea, nopti albastre,
Baldachinuri prinse-n stele,
Toate gândurile mele
Sunt la voi, sunt ale voastre...

Cu pleapele deschise
Stau și astăzi lângă stoluri,
Chinuit de-aceleași doruri,
Fermecat de-aceleași vise,

Până roșii prin perdele
Intră zorile și-anină
Fluturi palizi de lumină
De pereții casei mele...

Toamnă

Se-ntoarce toamna iar, cu aiureli
De vânt pe la ferești,
Tu, suflet plin de griji și de-ndoieli,
Te-nflorezi de tristele-i povești...

El povestește despre moarte foi
Pe care le gonește ca pe-un roi,
Ca pe-un convoi
De fluturi morți, și ți le-aruncă-n geamuri,

El stinge crini, și roze, și zambile,
El frânge ramuri,
Și plânge, și se tânguiește zile
Întregi și nopți întregi, necontenit.

Acuma stins și parcă ostenit
Abia suspină,
Ca plânsul violei în surdină,
Apoi își schimbă fără veste tonul
Și-uimit l-auzi cum suie
Din nou diapazonul
Și șuieră, și fluieră, și vuie,
Și vâjâie, și hohotă, și geme
Într-un amestec înfiorător

De bocet, și de vaiet, și blesteme!
Ah, ce frumos, ce potolită vreme,
Ce veac senin fusese până ieri!

Ai fi crezut că firea amăgită
De visul cald al somnoroasei veri,
Așa bogată-n fermecate vise,
Dormea, dar s-a trezit...

Văzând fugită

Vicleana vară care-o amăgise,
Acum, când înțelege adevărul,
Se zbate ca o mamă părăsită
Și-n deznădejdea ei își smulge părul!...

Mi-e dor de-un vis...

Mi-e dor de-un vis așa curat
Și alb ca albul de hermină,
Să râd ca florile-n lumină,
Să uit că ros e de vermină
Copacul vieții scuturat...

Mi-e dor de tine, cea de ieri,
Și iar visez că sunt cu tine...
Și-atât de bine și senin e
Când visul vine să m-aline
Cu dulci și line mângâieri!...

Visez că zâmbetu-ți divin
În cale iarăși luminează-mi,
Că iar la pieptu-mi vii să-ți razămi
Căpșorul scump, și-adormi în pază-mi
Ca-n vremile ce nu mai vin...

Visez... dar visurile pier
Curând, ca flori de brumă-atinse,
Iar visul meu din urmă stins e...
Cu brațe-ntinse-n gol și-nvinse,
Drag vis de ieri, în van te cer!

Și fără tine, viața mi-i
Deșartă ca un țârm de mare,

Pe care eu te chem din zare
Și caut dus de se năzare
Vreun semn pe apele pustii...

Te chem și zi, și noapte, dar
Tu nu-mi auzi în veci chemarea...
Și nu-i mai fioroasă marea
În zbuțumarea ei ca marea
Mea jale, chinul meu amar!

}nserare

S-a înserat. Ușor se-nalță fumul
De prin ogeaguti către bolta vastă,
Domol coboară turma de pe coastă,
Umplând cu larma de talange drumul.

Blând, florile, în liniștea lor castă,
Își dăruiesc văzduhului parfumul,
Și noaptea-și cerne peste toate scrumul...
Ici-colo numai licăre-o fereastă...

Un clopot plânge-o clipă, și-apoi tace...
Luceafărul în alba-i strălucire
Răsare sus... Și-atâta sfântă pace

Domnește-acuma peste-ntreaga fire,
Că sufletul aripile-și desface
Ca să se piardă în nemărginire...

Se-ntorc iar zilele noroase...

Se-ntorc iar zilele noroase,
Cu negurile somnoroase,
Și-amurgurile timpurii —
Vin diminețile urâte
Și nopțile posomorâte
Și lungi, și negre, și pustii...

Copacii, despuiți și jilavi
Și triști ca cerșetorii schilavi,
Gem biciuiți de vânt și ploi —
Podoaba lor de-odinioară
O zdreanță putredă-i ce zboară
Și-i tăvălită în noroi...

Veni-vor zilele senine,
Vor râde florile-n grădine
Sub arcul cerului senin...
Veni-vor toate iar, știu bine...
Ci eu, cu toamna care vine,
M-aș duce, ca să nu mai vin...

C`ntec sf`nt

Corinei

Cântecul ce-ades ți-l cânt
Când te-adorm în fapt de seară,
Puiule, e-un cântec sfânt,
Vechi și simplu de la țară.

Mama mi-l cânta și ea,
Și, la versul lui cel dulce,
Puiul ei se potolea
Și-o lăsa frumos să-l culce.

Azi te-adorm cu dânsul eu,
Ieri — el m-adormea pe mine,
Și-adormi pe tatăl meu
Când era copil ca tine...

Măine, când voi fi pământ,
Nu uita nici tu — și zi-le,
Zi-le doina, cântec sfânt,
La copiii tăi, copile!

Od[bachic]

Poate ai vreun dor să-ți vindeci,
Ori te paște vreun blestem?
Dragul meu prieten, vin', deci,
Toarnă în pahare vin, deci,
Și să bem!

Că beția-i rost de glume,
E uitare de necaz...
Crezi că Dumnezeu anume
Când creă această lume
Era treaz?

În beția lui divină
Lumea el când o născu,
“*Fiat lux!*” cu gura plină
Zise, și pe loc luminează
Se făcu...

Și de-aceea are vinul
Darul de la Dumnezeu
Să coboare-n ochi seninul
Și s-adoarmă-n inimi chinul
Cel mai greu!

Știe-apoi și din Scriptură
Cel din urmă bun creștin
Să se ia de Paști, în gură,
Sfânta cuminecătură

Tot cu vin!

Și-orice-ar zice fariseii,
N-a schimbat c-un gest divin
Însuși regele Iudeii,
Christ, la Canna Galileii

Apa-n vin?!

Chiar poetul când se-mbată
Nu-i mai inspirat la scris?
În lumină-adevărată
Toate-atunci lui i s-arată,

Ca un vis..

Până când, deci, urcă-n vie
Vreji de viță pe haraci,
Sus paharele, frăție!...
Și pe urmă... pot să vie

Mii de draci!

Epigrame

I

AMICILOR

Vă-ntreb, amici, încă o dată:
La ce-mi tot dați târcoale?
Oh! da, am inimă bogată,
Dar buzunare — goale.

II

UNUI PESIMIST

Vorbește, râde cu măsură!
Arată-ți ochii plânși și triști!
Căci nu uita:-n literatură
Te numeri printre pesimiști.

III

VOLUMULUI DE “EPIGRAME”

Pe orice filă, patru versuri,
Ce de-aurite cercevele!
Le-am cercetat cu de-amănuntul
Dar n-am găsit o pânză-n ele.

IV

IMITAȚIE

Toți laudă pe-Aleksandri.
Câți au citit ceva din el?

Prefer să fiu mai mult citit
Și lăudat mai puțin.

V

CATREN

Mor iluziile toate,
Cad cu cât te faci mai om:
Precum cad roadele coapte
Scuturate dintr-un pom.

Visul unui slujba=

Visam deștept pe jumătate...
Era o liniște în casă,
Și ziua în amiaza mare
Părea că-i noapte luminoasă...

... Și se făcea că am o mie
Monede-n aur.. o comoară!
Trântit pe canapea alene,
Sorbeam cafea, fumam țigară...

Copiii mei, în loc de zdrențe,
Purtau veșminte noi, alese,
Nevasta mea era mai mândră
Ca cea dintâi dintre prințese.

Chiar eu schimbasem redingota
Cea roasă-n coate și cu pete;
Perdele scumpe-aveam la geamuri,
Și ce covoare, ce tapete!

Ba-i dasem unui biet prieten,
Acuma chiar, un pumn de lire,
Și cum îmi mulțumea, săracul,
Plângând d-atâta fericire...

Tresar... Cine-a bătut în ușă?
Mă pipăi... Unde-s banii mei?
— Bărbate, scoal', uitași de slujbă?
Hai, uite, că-i trecut de trei!

Copil

Fragment

... Ieri, mamă, trist trecea pe stradă,
Atât de palid și-aiurit
Se clătina și sta să cadă,

Și zdrențele-atârnav pe dânsul...
Eu, mamă dragă, l-am zărit
Și m-a-necat deodată plânsul.

Da, l-am văzut și astăzi, mamă,
Tot da din mâini, vorbea mereu,
Și nici nu m-a luat în seamă.

Era pe stradă multă lume,
Și îmi venea așa de greu
Că nu puteam să-l strig pe nume...

S-au strâns în jurul lui grămadă,
Toți îl făceau bețiv, mișel,
El s-a luat atunci la sfadă,

Eu m-am apropiat cu teamă...
I-am întrebat: "Ce-aveți cu el?"
Și ei au râs de mine, mamă!...

De-aș fi avut atunci putere
Să-i bat pe toți, i-aș fi bătut!
Căci de rușine și durere

Tot sângele-mi fierbea în vine...
Dar am rămas pe loc pierdut
Și nu știam ce e cu mine...

Mi-e tată doară, și mă doare
Să-l văd batjocorit de toți...
O, mamă, fii îndurătoare,

De ți-a greșit, nu ține seamă,
Și iartă-l, iartă-l, dacă poți,
Că n-a fost el de vină, mamă...

Ori poate nu-ți aduci aminte,
Plângând amar, cum îți cerea
Să uiți ce-a fost mai înainte

Și să trăim iar împreună?
De ce cu el ai fost mai rea,
Când ești cu mine-așa de bună?

De ce l-ai izgonit cu sila,
O, pentru ce l-ai izgonit?
Cum nu te-nduioșase mila,

Și ți-ai întors cu ură fața,
Când a strigat: "Nenorocit
Voi fi de-acuma toată viața!"

Știi că o să-și piardă firea,
De n-o să-l ierți, cum te-a rugat.
Și tu i-ai dat nenorocirea,

Când numai cu o vorbă bună
Puteai să-ndreți ce s-a-ntâmpat,
Și să trăim iar împreună...

Dar ce urât te uiți la mine!
Te-am supărat cu vreun cuvânt?
Nu ți-am vorbit cum se cuvine?

Nu sta cu fruntea încrețită...
Mai bine intru în pământ,
Decât să mi te știu mâhnită!

Căci de te supăr, mamă, oare,
Atunci, al cui o să rămâi?
Să plec și eu în lumea mare?

Să rătăcesc și eu ca dânsul
Pierdut și fără căpătâi?
Nu vezi că mă îneacă plânsul?...

Și-l văd în vis adese, mamă,
Trăgând să moară, părăsit!...
L-aud plângând încet... te cheamă...

Plângând, te roagă de iertare...
Eu, lângă el, plâng aiurit,
Tu, numai, stai fără-ndurare...

. . . . .

O, fie-ți milă, mamă dragă,
Și iartă-l, cheamă-l înapoi!
De vrei, îl fac eu să-nțeleagă

Că-l ierți... și o să fie bine...
O, mamă,-ndură-te de noi,
Și nu te mânia pe mine...

Basm neispr/vit

A fost o fată de-mpărat
Frumoasă ca o zână...
A fost o fată de-mpărat
Cu ochi vicleni, cu păr buclat,
Cu inima păgână.

Sta visătoare-odată-n prag
Și-un paj trecea pe scară,
Sta visătoare-odată-n prag,
Și-n treacăt îi șopti: “Mi-ești drag,
Mi-ești drag din cale-afară!”

A doua zi îi iese-n drum:
“Mi-ești drag cât nu pot spune!”
A doua zi îi iese-n drum,
Și fuge, izbucnind acum
În hohote nebune...

Iubite, să-ți mai spun ai vrea,
Cum s-a-ncheiat povestea?
Iubite, să-ți mai spun ai vrea?...
Dar dac-ar fi povestea mea
În rândurile-acestea?

Unui luptător

E mult de-atunci... și, totuși, ai crede c-adineauri
Visai că lupți de-a valma cu zmei și cu balauri,
Să dezrobești pe mândra copilă de-mpărat...

E mult de-atunci... și, totuși, ai crede c-adineauri
Visai pe-nvingătorul, încununat cu lauri,
În lupta pentru bine, de-o lume admirat...

Azi, obosit și sceptic, ai devenit cuminte,
De visul de mărire râzi când ți-aduci aminte,
Cum râzi și de himera minunii din povești;

Dar te cuprinde jalea că te-ai jertfit durerii,
Și-ai prăpădit o viață, luptând cu mici mizerii,
Și n-ai avut o clipă norocul s-o trăiești!

Amintire

E seară, frig de toamnă... O, palidă icoană,
De ce-mi tot vii în minte mereu și în tot locul?
Tu-mi răscolești în suflet o dureroasă rană,
Și, întristat și singur, mă uit cum arde focul...

Când mi-apăru în cale sălbatica fecioară,
Era așa de tristă, și bună, și cuminte,
Încât fără de veste simții că mă-nfioară
Evlavia durerii ca-n preajma unei sfinte.

Și martor mi-este cerul de dragostea curată
Ce i-am purtat în suflet amar de ani de-a rândul,
Dar parcă o sfială mă cuprindea deodată
Și nu i-am dat prilejul să-mi bănuiască gândul.

Când am plecat pe urmă departe-n lumi străine,
Abia-mi întinse mâna, o vorbă nu-mi răspunse;
Că-n ochii ei cei negri putea citi oricine
Mândria chinuită a dragostei ascunse...

Eu singur n-am văzut-o, eu singur n-am citit-o,
Eram cu mintea dusă când mi-a zâmbit norocul.
Mi-a dăruit o clipă, dar am nesocotit-o,
Și astăzi trist și singur mă uit cum arde focul...

Icoane vechi

A. PANN

Psalt înțelept, comoară nesecată
De basme bătrânești și vechi zicale,
Rapsod glumeț, iubit de mahalale,
Cari răsunau de cântece odată,

Ce-mi pasă dacă criticii de-azi cată
În versul tău greșeli gramaticale!
Eu te slăvesc de dragul muzei tale,
Apusă azi cu lumea ei uitată.

Te văd blajin, muncind din greu, iar seara
Stai în cerdac, îți acordai ghitara,
Cântai vreun psalm, vreo doină, mici balade...

De prin vecini, pândeau pe la ferestre,
Oftând în taină, tinere neveste
Și pe furiș îți aruncau ocheade...

C`ntec de prim[var]

Vii să-mi bați iar în fereastră,
Tânăr soare auriu,
Și zăpada de pe coastă
Fuge ca argintul viu.

Saltă gureșe șuvoaie.
Spumegate și zglobii.
Cântă cinteze-n zăvoaie
Și-n văzduhuri ciocârlii!

Ca zăpada care pierе
După veacul iernii greu,
Piei și tu de-acum, durere,
Iarna sufletului meu!

Albe la fereastră, două
Crengi de măr mi-au înflorit:
Vino, primăvară nouă,
Vreau să uit c-am suferit...

Mandolinate

I

Când l-a zărit,
Venea în sus
Din răsărit,
Ea — din apus.

De nu mă-nșel,
Era-n april:
Copil și el,
Și ea copil!

Cum s-au văzut,
Dragi și-au căzut.
Cum și-au zâmbit,
Și s-au iubit.

Și-au hoinărit
În jos și-n sus,
Spre răsărit
Și spre apus...

Dar ceasul cel
Fatal veni —
Ea râse, el
Îngălbeni:

S-au despărțit;
Și ea s-a dus
Spre răsărit,
El — spre apus...

II

Te prind
Fiori
Privind
La flori
Vai, când
Mai treci
Pe vechi
Poteci
Și vezi
Trecând
Perechi
La braț,
Și cum
Te-abați
Din drum,
Oftezi
Și-ți chemi
În gând
Un blând
Profil,
Și gemi
Plângând
Nebun,
Ca un
Copil!

III

Eu știu cât sânt
De efemer —
Un fulg în vânt —
Dar până pier,
Vreau să te cânt!
Un cântec sfânt
Cum n-a sunat
Mai minunat
Nici pe pământ
Și nici în cer...
Și-atâta-ți cer
În schimb, ca preț:
Doar să zâmbești
Când trist, pe drum,
Îl întâlnești
Pe cântăreț —
Tu numai cum
Știi să zâmbești!

C`ntec

Dunăre, Dunăre!
Drum fără pulbere...

Leagănă-mă, Dunăre bătrână...
Stau și-ascult cum apa-n luntre-mi bate,
Stau culcat, cu mâinile la piept
Și ochii-nchiși pe jumătate...

Leagănă-mă, Dunăre bătrână...
Leagănă-mă lin, să uit de toate,
Să dorm, să nu mă mai deștept...

Leagănă-mă, Dunăre bătrână...
Du-mă, dus de dorul ce mă mână,
Până unde valul tău se bate,
Du-mă-ncet, cu mâinile la piept,
Adormit, oriunde vei socoate...
Leagănă-mă, Dunăre bătrână,
Leagănă-mă lin, să uit de toate,
Să tot dorm, să nu mă mai deștept...

Leagănă-mă, Dunăre, bătrână...
Și de află dulcea mea stăpână
Că plutesc spre țarmuri depărtate,
Adormit, cu mâinile la piept,
De va râde, de va plânge, poate,
Leagănă-mă, Dunăre bătrână,
Leagănă-mă lin, să uit de toate,
Lin de tot, să nu mă mai deștept...

Veteranul

Culcat pe-o bancă-ntr-o grădină
Pustie, doarme și suspină
În vis, și creștetu-i nălbit
Străluce nins de lună plină.

Arar vreun trecător grăbit
În treacăt dă din cap și cată
La el, — își vede-apoi de cale
Mergând la treburile sale...

El n-are drumuri, n-are rost,
El n-are nici un adăpost
Sub larga boltă înstelată:

O traistă căpătâi, o zdreanță
De mantă veche, un toiag —
Tovarăș vieții de pribeag —
Și nici un dor, nici o speranță!

Și cum pe bancă stă culcat,
E parc-un naufragiat
Pe-o scândură de vas sfărmat.
Zvârlit, la voia întâmplării,
De jocul apei înspumat
Pe-un țarm pustiu, din largul mării...

Vierila

Ce dulce mustul murmură pe vrană!
Lungi chiote răsună prin podgorii,
Cu doniți pline, fetele, feciorii
Glumesc, s-alungă, cântă, se hârjoană.

— Aduceți must, să-nchin și eu o cană!
S-ascult o clipă cântecul viorii,
Că-s mort de sete și străin ca norii...
Vreau să petrec și eu cu voi o toană!

Mulți ani și toate bune, vieriță!
Ce bine-i sta în păr cu foi de viță...
Dar soarele-i de mult ascuns sub creste...

M-am dus... de-atunci plutește o șuviță
În ochii mei — și-s ani... Și totul este —
Ori mie-mi pare numai? — o poveste...

Dup[boal[

Atâtea nopți de zbucium și veghere
Ce slab și palid te-au făcut la față!
Ca un drumeț din văi pierdu-te-n ceață
Te bucuri azi, că vezi că noaptea piere,

Și cum întâia rază te răsfăță
Pe frunte, dulce, sfântă mângâiere
A celui ce dă tuturor putere
Din nesecatul lui izvor de viață!

Ascultă ciocârliile departe
Cum trâmbițează imnul biruinței!
Jos, ară omul în sudoarea feții.

Sus! Sus! Îmbracă platoșa credinței
Și-aruncă-te viteaz în toiul vieții:
Iubește, cântă, luptă — pân' la moarte!

Spre ideal

Când am pornit cu mult avânt pe-un drum
Pe care îl urmez, ați râs de mine.
Dar eu urmez și-acum același drum,
Cu ochii duși în zărilor senine.

Îmi urmăresc și-acuma drumul meu
Pe care pas de om nu-i pomenit,
Și de prăpăstii m-am ferit mereu
Oricât de mult m-ar fi ademenit.

De fiare mă feresc în drumul meu,
Nu că m-aș teme doară eu de ele,
Dar ținta-naltă a vieții mele
Era spre culmi, spre culmi să urc mereu.

Și dacă bat azi drumuri nebătute
Și sângeră genunchii mei pe stânci,
E numai ca să pot scăpa mai iute
Din mucegaiul văilor adânci.

Meduza

Poem dramatic

PERSOANELE:

DARIUS, MEDUZA, DOUĂ SCLAVE

MEDUZA (*culcat[pe o blan[de tigr]*)

Aduceți flori și muzică s-adie...
Vreau să m-adoarmă dulcea melodie...

(Muzic[)

O SCLAVĂ

Stăpâna nu coboară în odaie?

MEDUZA

Să-mi puneți flori de busuioc în baie,
Că floare a iubirii-i busuiocul
Și poate-așa să-mi mai astâmpăr focul.

A DOUĂ SCLAVĂ

Stăpâna nu coboară în grădină?

MEDUZA

Pe Darius îl cer, el vreau să vină...

(Intr[Darius)

DARIUS

Umil în față robul ți se-nchină!

MEDUZA

De ce nu vii aproape, lângă mine?

DARIUS

Stăpână, mă întorc din țări străine
Și-s plin de praf...

MEDUZA

Ci vino să te scutur,
Bebantul și șăgalnicul meu flutur!
Ah, ce frumos ești tu! Și cum te plac...
Ieri se plângea un ram de liliac
Că tu ai fi mai alb ca dânsul... Spune:
Adevărat să fie?... Și-un căpșune
Plângea, zicând că ți-e mai roșă buza...

DARIUS

Dar cea mai albă floare e Meduza!

MEDUZA

Să nu te uiți cu ochii tăi de pară
Așa de trist la mine-n astă-seară,
Că poate mor...

DARIUS

Eu voi muri de dorul
Meduzei mele... Poți să-ntrebi izvorul
De ce și zi și noapte plânge-ntruna?

MEDUZA

Poți spune pentru ce apune luna?

DARIUS

Dar luna-i castă, luna nu cunoaște
Iubirea și nici chinul care-l naște.

MEDUZA

Când cântă în umbrar privighetoarea,
Poți spune pentru ce-nflorește floarea?

DARIUS

Sunt flori cari nu dau floare niciodată...

MEDUZA

O! primăvara fie lăudată:

Ea are flori destule, dar le ține

Ascunse-n umbră numai pentru tine...

DARIUS

Ți-aș da o floare, dacă ai primi-o.

MEDUZA

O, Darius, e floare de adio?

DARIUS

Meduza, nu: e floarea cea mai scumpă

Pe care alte mâini nu pot s-o rumpă.

MEDUZA

Atunci s-o port în păr ca o podoabă?

DARIUS

Acel ce-o dăruiește nu întreabă.

MEDUZA

Aș întreba și parcă mi-este frică:

O floare moartă nu se mai ridică.

DARIUS

Când vine primăvara, orice floare

Își redeschide foile la soare.

MEDUZA

Dar ce se face palida răsură

Ce-ți pune veșnicul pojar pe gură?

DARIUS

Pe gura ta aș vrea să mor, dar nime

N-ar crede că se-mbină două rime...

MEDUZA

Sărută-mă... Așa... Ce bine mi-este!
De unde vin săruturile-aceste?

DARIUS

Le-am cumpărat în târg, la Syracuza...

MEDUZA

Sărută-mă... Ah, cum mă arde buza...
O, dulce e ... Ce sfântă-i sărutarea!
Auzi cum cântă-n crâng privighetoarea?

DARIUS

Menește-a moarte... Cântă ca nebună...
Vrei tu să mori cu mine dimpreună?

MEDUZA

Să mori așa de tânăr?... O comoară!
Vai, cine e așa nebun să moară?!

DARIUS

Dar ochii tăi cu nesfârșite visuri
Ce mă atrag cu negre guri de-abisuri...

MEDUZA

O, Darius, sărută-mă și lasă
Apoi să vină noaptea-ntunecoasă...

DARIUS

Dar brațele ți-s albe cum sunt crinii
De pun în umbră florile grădinii.

MEDUZA

O, Darius, sărută-mă odată!
Vezi, gura mea e-așa de însetată...

DARIUS

Dar gura ta e roșă ca răsura...

MEDUZA

Ah, simt sărutul tău și-i simt arsura,
Și simt durerea, jalea despărțirii...
De-aceea-s triști și palizi trandafirii,
De-aceea doarme veșnic tristul nufăr,
Fiindcă eu mă zbat amar și sufăr;
De-aceea crinii plâng și viorica
Tremurătoare-și tănuiește frica;
De-aceea și frumoasele verbine
Au cupele mereu de lacrimi pline...

DARIUS

O, te-am văzut odată, dinspre zori,
Alunecând ușoară printre flori
Și cum sorbeai din albele zorele
Curata rouă ce străluce-n ele...

MEDUZA

Voiam să uit ce dulce ți-e sărutul...

DARIUS

Așa de mult te farmecă trecutul?

MEDUZA

Voiam să uit îmbrățișarea-ți dulce...

DARIUS

O, cine n-ar fi vesel să se culce
Pe-aceste brațe albe cum e crinull...

MEDUZA

Vroiam să uit ce dulce ți-e suspinul...

DARIUS

Pe brațul tău mai alb decât zăpada
Aș vrea să mor...

MEDUZA

Ar fi prea dulce prada...

O, vino... gura-mi tremură de sete,
 Și flori de nufăr îmi lucesc pe plete...
 Și-n ochii tăi s-a rătăcit o rază...

DARIUS

Pe sânul tău zăpada scânteiază...
 Și lebăda ce-alunecă pe ape
 Nu e mai albă...

MEDUZA

Vino mai aproape...

DARIUS

Tu poate știi, Meduza mea frumoasă,
 Că lebăda-i o mândră-mpărăteasă
 Și, când ea se strecoară albă printre
 Înalte trestii, parcă stă să intre
 În albul ei palat plin de fantasmе
 Și trece-așa ca un crâmpei de basme
 În clar de lună.

MEDUZA

Vino mai aproape...

DARIUS

Și-atât de dulce-alunecă pe ape...

MEDUZA

Aș vrea și eu s-alunec lângă tine...

DARIUS

Palatul ei e astăzi în ruine;
 O vrăjitoare hâdă-a blestemat-o:
 Privește-o numai cum se duce... Iat-o...

A dispărut în trestii și departe
Suspină harfe trist din coarde sparte...

MEDUZA

O, Darius! Ce ai?... Tu tremuri?... Spune!
Abia mai pot să-ngân o rugăciune.
În ochii tăi se face întuneric:
Se risipește visul meu feeric,
Și luna plânge învelită-n ceață,
Asupra-mi cade-o liniște de gheață...
E mort... e rece... Ochii-i de văpaie
Privesc haotic... Trestia se-ndoaie
Lovită de furtună... O lumină
Orbește ochii mei, și prin grădină
Aleargă despletită vijelia...
S-a stins norocul meu și veselia!
S-a dus iubirea!... Darius, răspunde!
Fiorul morții negre mă pătrunde...
O, unde să mă duc?... De unde vine
Acest val de-ntuneric și pe cine
L-acoperă cu firoasa-i mantă?...
S-a stins Meduza, dulcea ta amantă!

Imnul muncii

Acum începe munca cea spornică și saltă
C-o grabă fericită dintr-o rotilă într-altă,
E-o spornică-nfrățire de mii și mii de fire,
Ca un acord armonnic de încordate lire.
E-o goană de bobine, de roți și transmisioane,
Ce prind să se-nvârtească și-ncep să se hârjoane.
Și vuie toată casa de-asurzitoarea larmă.
Ici munți albi de zăpadă se zdrumică, se sfarmă,
Pe roțile-nroșite ies norii albi de aburi;
Viu apa clocotește și colcăie în jgheaburi;
Urzeala străvezie pe suluri se destramă;
Ici fără preget zboară suveica și recheamă
Mereu tot alte fire ce se-ntrețes grăbite
În unda înspumată a pânzei înălbite,
Și fabrica răsună de sfântul glas al muncii,
Al muncii ce hrănește și mamele, și pruncii.

C`ntec

Stau dus cu fruntea rezemată-n mână
Și-ascult cum plînge doina cea bătrînă
Și cum se tânguiește și se-ngână,
Pe urmă-ncet s-alină ca păstorul
Când paște turma, și pe urmă geme
Și-aruncă în mânia ei blesteme
Și chiuie, și strigă, iar blesteamă
Și trăsnetele cerului le cheamă
Asupra celor ce-asupresc poporul;
Apoi s-alină într-o melodie,
O dulce melopee ce adie
Și iară strigă-ntruna și recheamă
În adâncimea negrelor păduri...
Pe când pe culmi veghează gravi conduri,
Și glasul ei, pe văi împrăștiat,
Se pierde-ncet sub cerul înnoptat...

C[tre lun[

Lună, tu, care te duci peste zi,
O, ce se-ntâmplă cu tine?
Spune, crăiasă a nopților și
Candelă a nopților line!

Torță de-argint ce spânzură-n cer
Tristă, și palidă liră.
Taină a nopții, vrajă, mister,
Cântec în somn ce suspină!

Tu, ce ningi floare de-argint pe alei
Și argintoase prin ramuri,
Faci ca să picure ploi pe scânteii,
Pui poleială pe geamuri.

Tu, ce-n frumoasele nopți de florar
Și-n drăgăstoasa lui lună,
Când își recapătă versul ei clar
Privighetoarea nebună,

Tu, care spânzuri o candelă sus,
Albă în noaptea cea sumbră,
Și luminezi pe divinul Isus,
Chipu-i ce luce din umbră,

Tu, ce pe vârfuri de brazi îți strecori
Horbota, albă podoabă,

Duci în genune albastrele flori
Care pălesc prea degrabă.

Tu, care rătăcitoare năluci
Faci să umble-n portaluri,
Negre fantome aduci la răscruți,
Farmec urzești peste valuri.

Tu, care tremuri pe ape ușor
Horbotă albastră și fină,
Faci un palat strălucit dintr-un nor
Și îl inunzi în lumină.

Tu, întristatul, tăcutul străjer,
Crai trist de veghe, când ție
Stelele-ți spun povești de mister,
Tăinice-n pacea târzie.

Înger de pază cu braț de argint,
Crainic al nopții senine,
Scuturi în orice ascuns labirint
Dulce parfum de verbine.

Tu, ce ne porți pe drumuri pustii
Până la granița zării
Și strălucești peste dealuri, câmpii
Și ape pustii ale mării...

Tu, ce străbați printr-un nour încet
Ca prin tăcute palate,
Tristă și pală, ca Lady Macbeth,
Ganguri întunecate.

Tu, care tremuri pe trestii și-arunci
Firele lungi de beteală
Și rătăcești prin văi și pe lunci
Tristă și alb-ideală.

Tu, ce fecioarele mi le-ncununi
Cu diademe de rază
Și te-adâncești printre negre genuni
Unde Satana veghează.

Sunet al nopții, duh protector!
Rază eternă și vie,
Duhul meu saltă cuprins de fior
Și preamărire-ți cânt Ție!

Dup[o citire din Eminescu...

Citesc... De sub pleoapă nu o dată
Îmi scapără în jos, pe obrazul meu,
O lacrimă... și te citesc mereu
Și parcă te-aș citi întâia dată!
Ce orizonturi nouă-mi luminezi
Cu raza genială-a minții tale!
O lume ideală tu-mi creezi
Și peste toate-arunci un giulgi de jale
Ce fâlfâie întunecat în aer...

Și strunele pe care ning petale
Suspină-amar, ca-n vis, abia atinse
De degetele-ți palide și reci,
De degetele-ți reci și-atât de pale...
Scoțând sub mâna ta măiastră-un vaier...
Și fruntea ta cu lauri o-ncununi,
Cu crini, cu nuferi, ferigi din genuni,
Cu trandafiri ce din grădini i-aduni...

Plutind spre culmi cu aripile-ntinse,
Învăluit în nouri, tu petreci
În sfânta-apoteoză-a morții reci...
O, numele tău sfânt poți să ți-l treci
În cartea nemuririi necuprinse...

Cât va mai izvodi glas omenesc,
Un vers în dulcea limbă-armonioasă
Din cea mai scundă și-umilită casă
A preamăritului grai românesc!

}n=ir[-te marg[ritare

— Au fost odată trei secerătoare
Ce se iveau din lanuri pân-la brâu —
Trei flori ce-acum se deschideau la soare,
Acum piereau în aurul din grâu...
Au fost odată trei secerătoare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

—Și iată că, adus de întâmplare,
Trecea un fiu de împărat în sus,
Și-a zis atuncea fata cea mai mare:
„De m-ar lua pe mine-aș fi în stare
Ca să-i îmbrac palatul cu un fus...”
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

—Și-a zis atunci copila mijlocie,
Străfulgerând cu secera, pripită:
„De m-ar lua pe mine de soție,
Eu i-aș hrăni palatul cu o pită...”
Dar el privi la ea cu nepăsare.
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

—Și dintre spice-a zis a treia floare:
„De m-ar lua pe mine, eu i-aș face
Doi feți cu plete de-aur lucitoare...”

Stă dus feciorul de-mpărat și tace,
Și-a treia zi la curte-i nuntă mare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

— Dar când a fost să nască-mpărăteasa,
Plecă-mpăratul plin de grea-ntristare,
Și o țigancă singură rămas-a
Ca s-o-ngrijească-n ceasul de-ncercare...
Că s-au sculat vrăjmași cu oaste mare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

— Iar când se-ntoarse-acasă împăratul,
Dorit să vadă cum îi sunt feciorii,
Găsi doi pui de lup — râdea palatul,
Și clătinau din cap diregătorii...
Și-mpărăteasa — ajunsese cersetoare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

— Și s-a făcut țigancă-mpărăteasă,
Iar cei doi frați, uciși de ea cu ură,
În locu-acela unde-i îngropase,
Doi dafini aurii se prefăcură...
Când i-a văzut, a prins-o spaimă mare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

Și-a dat poruncă scorpia să-i taie,
Și ea cu mâna ei pe foc i-a pus,
Dar fără veste-atunci din vâlvătaie
Zburară două scânteioare-n sus
Și au căzut pe-un țârm de apă mare...
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

—Și Dumnezeu cel bun și mare dete
Din cele două mândre scânteioare
Să fim iar feți cu daurite plete,
Și să venim aici la șezătoare,
Să spunem trista noastră întâmplare,
Înșiră-te frumos, mărgăritare!

Plângea cu hohot biata-mpărăteasă
Într-un ungher, cum asculta acestea,
Iar împăratul crunt se-ntunecase
Înțelegând ce rost avea povestea,
Pe când țiganca se făcea ca varul...
Și singur se-nșira mărgăritarul!

Scrisoare lui Goga

De-acum te las pe tine și pe-ai tăi
Și-Ardealul plin de cântec și de jocuri,
De mândre fete și voinici flăcăi...
Știu eu de mai revin pe-aceste locuri?

Ce dor mi-era de ele — căci pe-aici
Am petrecut, ca prunc odinioară!
Te sperii când de pe trecut ridici
Păienjenișul care-l înfășoară...

De-aș fi rămas ca tine, în Ardeal,
Statornic stâlp al datinii străbune,
Într-o căsuță albă, sub un deal,
Ferită de primejdii și furtune;

Să fi rămas acolo, să muncesc
Înconjurat de oameni cumsecade,
În albele cămăși ce strălucesc
Ca spuma de șuvoaie în cascade;

Să fi rămas în casa de sub deal,
De unde-n neguri vezi sclipind Carpații...
Dar eu m-am dus, și te-am lăsat, Ardeal,
Ca un fugar mi-am părăsit eu frații.

Și ce frumos era să fi rămas
Alături cu alții și cu tine.
Să-nalț și eu pentru dreptate-un glas
Și să v-ajut în lupta pentru bine.

Să stau și eu de tine-alături azi,
Și eu ca tine să-mi încheg cântarea
Din vuietul eroicilor brazi
Ce strigă peste culmi redeșteptarea!

Și de scriam un vers mai avântat,
Aprins de-obida silei seculare
Și eu de bună seamă-aș fi gustat
Ce dulce-i pâinea temniței maghiare...

M-am dus — și spune-mi tu ce-am folosit
Pe unde-am fost, cât am umblat prin lume?...
Azi m-aș întoarce, însă obosit,
Înfrânt și trist... Dar vremea ta acum e!

Rămâi tu dar acolo unde ești,
Să-mbărbătezi și să măngâi poporul...
Tu ai să lupți, tu ai să biruiești
Și-n cântecele tale-i viitorul.

Isus

Veghează-n colț a candelii lumină,
Învăluind icoana-n raze pale:
Isus, copil, la sânul Maicei sale;
Păstori se miră, magi i se închină.

Un zâmbet liniștit, blând, fără vină,
Și totuși nu știu ce ascunsă jale,
Ce presimțiri de chinuri ideale
Umbresc în taină fața lui Divină.

Știi de-atunci, Isuse, tu, că-odată,
Iubind prea mult pe oameni, drept răsplată,
Vei îndura batjocura și-amarul,

Și-ncununat cu spini, urcând Calvarul
Pe umăr crucea ți-o vei duce,
Și vei muri, strigând la cer, pe cruce?...

Lupta de la Baia

(fragment)

Neagră-i noaptea de decembre.
Urlă crivățul prin codri,
Pe câmpiile-nghețate,
Pârjolite și pustii.

Neagră-i noaptea de decembre,
Și în zeghea ei cea neagră
Numai bine se ascunde
Ștefan cu vreo zece mii.

Dar în sala luminată,
Sub înalte bolți, la Baia,
Mândră masă e întinsă,
Mândri oaspeți o cuprind.

Sună vesele fanfare,
Șpume-gă în cupe vinul...
Încrezut și vesel, craiul
Se ridică hohotind:

— Cum azvârl această cupă,
Astfel am s-azvârl coroana
De pe capul tău, Ștefane!
Și-am să-mi țin cuvântul dat!

Zice — vrea s-arunce cupa
Cu dispreț — dar nu sfârșește:
Lung răsună fiorosul
Glas de bucium depărtat!

*

— Alergați la arme! Arme!
Vin valahii! Vine Ștefan!
Răcnete înăbușite,
Tropot și nechez de cai

Năvălesc tot mai aproape,
Și ferestrele deodată
Strălucesc în zori de pară:
Vine Ștefan „cu alai!”

— Dați-mi scutul! Dați-mi spada!
Strigă craiul. Dați-mi calul!
Arde Baia — limbi de flăcări
Pretutindeni o închid.

Valvârtej pe strâmte uliți
Pâlcuri de oșteni aleargă
Și cu chiot moldovenii
Sfarmă, rup, lovesc,ucid!

În zadar vitejii unguri
Dârji la luptă se-nclăștează:
Beți de vin, orbiți de flăcări,
Seucid ei între ei!

Iată craiul se repede —
Zid de lăncii-l împresoară,
Moldovenii dau în lături;
Lupta-ncepe cu temei.

Groaznic însă Ștefan-vodă
În mijlocul lor răsare,
Într-o roată de văpaie
Ca un duh răzbunător,

Furtunos, măreț, puternic,
Strânge-n pîteni bidiviul,
Paloșu-i străluce-n noapte
Ca un fulger prins din zbor!

Armele sclipesc în juru-i,
Caii sforăie sălbatic,
Joacă flamurile, urlă
Buciumele de măcel,

Și cu coase și topoare,
Zguduind, călări, pământul,
Năvălesc de pretutindeni
Moldovenii după el!

*

Unde-ți este fala, rigă?
Unde-i lauda deșartă?
Cine trece, dus în leagăn,
Sub o glugă de cioban?

Cine trece trist Carpații,
Pe poteci ascunse-n munte,
Cu-o săgeată-nfiptă spate:
„Dar” primit de la Ștefan?

Niciodată craiul tânăr,
Cel vestit ca bun din fire,
N-a purces cu-ai lui mai crâncen
Și mai neînduplecat.

Și de ciudă că-l bătuse
Ștefan-vodă în Moldova,
A zăcut mai multe zile,
Până ce... s-a vindecat.

Dar pe Ștefan-Moldoveanul
L-a lăsat de-atunci în pace —
A simțit că e mai bine
Să-și atârne spada-n cui,

Și că Ștefan-Moldoveanul
Nu prea știe, zău, de șagă:
Cât pe-aci era să-și lase
Oasele-n Moldova lui!

Cântecul despre preafericita izbând[de la Podul-}nalt

Ștefan-voievod,
Slăvit de norod,
S-a sculat în zori,
Pe la cântători,
Și s-a mânecat,
Măre, și-a plecat,

C-un pâlc de curteni,
Falnici moldoveni,
Și s-a dus, s-a dus
Prin Țara-de-Sus,
Și-a ajuns voios
În Țara-de-Jos.

Iar dacă-a ajuns,
I-a venit răspuns,
Că dușmanii Țării,
Cât nisipul mării,
Năvălesc grămadă,
Pustiesc și pradă...

Ștefan-voievod,
Slăvit de norod,
Nu s-a-nspăimântat
De câte-a aflat,

Ci din bucium sună,
Și gloate-și adună,

Iar în Cel-de-Sus
Nădejdea și-a pus,
Unde e nădejde
La ceas de primejde...
Domnul s-a-ndurat
Și l-a bucurat,
Și-a trimis o ceață
Către dimineată...

Ștefan, când văzu
Ceața ce căzu,
Repede-a-nțeleș
Repede-a ales
Pe câțiva viteji,
S-aștepte prilej
În crâng nepătruns,
De ceață ascuns,
Dincolo de vad,
Mai sus de Bârlad;

Când o da el semn,
Să-și facă îndemn,
Să strige, să urle,
Din tâmpini și surle,
Tobele să bată
În goană turbată,
Ca să zăpăcească
Tabăra turcească,

Să creadă că-n coaste
Vine mare oaste.

Iar domnul viteaz,
Cel de-a pururi treaz,
Pân-o prinde știre
Turceasca oștire,
Grabnic s-o lovească
Și s-o dovedească...

Și așa a fost
Gândul lui cu rost:
Tâmpinele-au prins
Sâ țipe-nadins,
Tobele să bată
În goană turbată,
Buciume și surle
Să strige, să urle,

Turcii călăreți,
Alergând orbeți,
Cum au auzit,
S-au și repezit,
Dar de după pod,
Ștefan-voievod,
Pe neașteptate
Le-a sărit în spate!

Turcii dau de crâng,
Șirele se frâng,
Repede se-ntoarnă,
Caii se răstoamă,

Și mereu se-ndeașă
Prin negura deasă,
Prin smârcuri și zloată
Seucid în gloată,
Pe pod se repăd
Loviți de prăpăd,
Se izbesc în dos
De malul râpos;

Podu-i frânt în două,
Săgețile-i plouă,
Coase și topoare
Cad fulgerătoare!

Și, lovit de-o rază,
Ce i-e dat să vază
Pașa Soliman?
Vede pe Ștefan,
Cum venea, curat
Ca un leu turbat,
Cu coama în vânt,
Dus de Duhul Sfânt,
Cu oștenii săi —
Ceata lui de lei!

Spulberă și taie,
Paloșu-i vâpaie,
Unde trece El,
Groază-i și măcel!

Nebuniți de spaimă,
„Allah” turcii-ngaimă,

Și se sting și pier,
Cu ochii la cer;

Alții fug să scape,
Fug peste hârtoape,
Fug, se duc orbeți,
Vânați de săgeți!

Ștefan cu ai săi
Zboară după ei,
Și mi-i căsăpește
Și mi-i risipește
Și din goană mână
Liota păgână,
Și spulberă toată
Păgâneasca gloată!

Ștefan-voievod,
Slăvit de norod,
După ce-a sfârșit,
Trei zile-a postit
Cu pâine și apă,
Lumea să-l priceapă,
Mulțumind supus
Tatălui de sus.

Și cu toată slava
S-a-ntors la Suceava,
Ca un mândru crai,
Cu mare alai.
Și cu multe steaguri,
Rupte din șireaguri,

Și cu prăzi bogate
De la turci luate.

Iară doamnei sale,
Ce-i ieșise-n cale,
I-a adus o salbă
Din Cetatea-Albă,
Însă la cocon
I-a adus plocon
Sabie turcească
Să mi-o mânuiască,
Și-un arc, să-l deprindă
De mic să-l întindă...

Iar la-mpărății
A trimis solii,
Tuturor să spună
Multă voie-bună,

Precum c-a purces,
De Domnul ales,
Și s-a bizuit
De a biruit
Din sus de Bârlad,
Și-a trimis în iad,
Pe cellalt tărâm:
O sută de mii
De turci osmanlii...

Iar papa din Râm,
Pe loc ce-a aflat,

Poruncă a dat:
Călugări și clerici
Să cânte-n biserici
Rugăciuni spre slava
Celui ce-n Suceava
E scutul dreptății
Și-al creștinătății,
Cărui azi mă-nchin
Ca un bun creștin:

*

Domnul să-l trăiască
Și să-l miluiască,
S-apere moșia
De toată urgia,
Mândru să-nflorească
Vița bogdânească!...

Când a fost s[moar[+tefan

Când a fost să moară Ștefan,
Multă jale-a fost în țară:
Câte brațe-n deznădejde
Către cer nu se-nălțară?

Câte jertfe la altare,
Câtă smirnă și tămâie,
Pentru ca viteazul Ștefan
Viu și teafăr să rămâie!

Se părea că nici pământul
Nu se-ndură să-l primească,
Pe acel ce-a fost preavrednic
Peste tot să-l stăpânească.

Și de groază și durere
S-a cutremurat pământul,
Ca în ziua răstignirii
Celui ce-a vestit cuvântul...

*

Când a fost să moară Ștefan,
Multă jale-a fost în țară.
Cine ar putea să spună
Câte inimi sângerară?

Iarnă grea ca niciodată
Și o foamete cumplită
Se-abătură-n anul cela
Peste țara lui iubită.

Însă nici pe patul morții
Nu putea s-o dea uitării
Cela ce pe drept fusese
Poreclit: Părinte-al Țării...

Lângă patul său chemându-i,
Mângâie pe toți sărmanii,
Plâng și îi sărută mâna
Văduvele și orfanii.

Plâng și-l binecuvântează,
Și se-ntorc pe la căminuri,
Iar boierii zi și noapte
Stau la patul său de chinuri...

*

Când a fost să moară Ștefan,
Multă jale-a fost în țară:
Lângă patul său de chinuri
Toți boierii s-adunară.

În ceardac cerând să-l ducă,
A luat în mâini ocheana,
Să mai cate încă-odată
La Moldova lui, sărmana!

Și de ce-a văzut într-însă
L-a cuprins întâi fiorul —
În ocheana fermecată
El citise viitorul!

Veacuri negre, de urgie,
Și de lupte, și de jale,
S-arătară, într-o clipă,
Fulgerând privirii sale...

*

Vis e însă, ori aieve?
Dinspre Olt, urcând, zărește
Un vultur măreț ce-ntinde
Aripile — și-adumbrește

Toată Țara Muntenască
Și Moldova și Ardealul...
Vai! dar noapte și mai oarbă
Își aruncă-n urmă-i valul!

Dintr-o dată, fără veste,
Fața iar i se-nsenină:
Pâcla grea deschide iarăși
Gene-albastre de lumină.

Pe câmpia dunăreană
Vede oști române-n zare;
Mândru prinț din țări străine
Merge-n fruntea lor călare...

Cântece de biruință
Cresc și umplu tot văzduhul —
Ștefan-vodă-și dete duhul!...

*

Dar cu dangăt plin de jale
Mii de clopote dau veste:
„Ștefan-Vodă al Moldovei,
Ștefan-Vodă nu mai este!”

Tristă-i mănăstirea Putnei,
Porțile deschise-așteaptă
Strălucit convoi ce vine
Și spre ele-ncet se-ndreaptă.

Este Ștefan. Azi străbate
Cel din urmă drum prin țară,
Dar pe unde trece-acuma,
În măreața zi de vară,

Plânge dealul, plânge valea,
Plâng pădurile bătrâne,
Și norodu-n hohot plânge:
„Cui ne lași pe noi, stăpâne?”

EPILOG

Patru veacuri de durere
Au trecut - și-n noapte-adâncă
Doarme Ștefan, dar și astăzi
Neamu-ntreg îl plânge încă.

Și-l vor plânga codrii veșnic
Fremătând duios din ramuri,
Cât vom fi-n cuprinsul nostru
Tot iloți ai altor neamuri!

Jalnic apele l-or plânga;
Și zadarnic, multă vreme,
Din adânc de văi pierdute,
Triste buciume-or să-l cheme...

Însă când suna-va ceasul
De dreptate pentru țară,
Din mormântu-i va străbate
Vârful sabiei de pară...

Și va fi războiul mare
Între neamurile toate;
Caii, în potop de sânge,
Pân-la coame-or să înoate...

Peste noi atunci pluti-va
Duhul lui Ștefan cel Mare —
Și vom rumpe orice lanțuri,
Vom sfârma orice hotare!

La arme

Veniți, viteji apărători ai țării!
Veniți, căci sfânta zi a răsărit:
E ziua mare a reînălțării
Drapelului de gloanțe zdrențuit!
Veniți din toate unghiurile zării,
Să cucerim ce-avem de cucerit!
La arme, cei de-un sânge și de-o lege!
La arme, pentru neam și pentru rege!
Când Patria ne cheamă sub drapel,
Datori sunt toți copiii ei s-alerge,
Să-l apere, să moară pentru el!

Ce credeți voi, noroade nesătule,
Că nu ne poartă grijă Cel-de-Sus!
N-am înfruntat noi năvăliri destule
Din miazănoapte, răsărit și-apus!
Adună-ți, rege, oștile și du-le
La biruință-așa cum le-ai mai dus!
La arme, cei de-un sânge și de-o lege!
La arme, pentru neam și pentru rege!
Când Patria ne cheamă sub drapel,
Datori sunt toți copiii ei s-alerge,
Să-l apere, să moară pentru el!

Cu-al nostru sânge-am scris al nostru nume
În cartea glorioşului trecut:
Şi mulţi duşmani ar vrea să ne sugrume,
Dar până când mai stau Carpaţii scut
Acel ce ne va şterge de pe lume
Să ştie toţi că încă nu-i născut!
La arme, cei de-un sânge şi de-o lege!
La arme, pentru neam şi pentru rege!
Când patria ne cheamă sub drapel,
Datori sunt toţi copiii ei s-alerge,
Sa-l apere, să moară pentru el!

Să ştie toti că un popor nu moare
Când veacuri a luptat neconţenit —
Şi-i scris în cartea celor viitoare
Că va să vină ceasul preamărit,
Când mândru străluci-va-ntre popoare
Ca soarele, aici, în răsărit!
La arme, cei de-un sânge şi de-o lege!
La arme, pentru neam şi pentru rege!
Când Patria ne cheamă sub drapel,
Datori sunt toţi copiii ei s-alerge,
Să-l apere, să moară pentru el!

TĂLMĂCIRI

Un imn francez lui Eminescu

LUCIEN BAZIN

Cunosc povestea tristă și scurtă-a vieții tale
Și scârba ta născută din vanele plăceri,
Și lumea ta de visuri, dorințe și dureri...
Năluca urmărită de tine-n veci pe cale.

Și am citit o parte din opera-ți măiastră;
Sub biciul suferinței umane te zăresc
Trist, implorând în graiul tău dulce românesc
Pe amor, pe tiranul divin din lumea noastră.

Dar mai presus citit-am poemul tău romantic,
Bogat în idealuri și falnice avânturi
Ce-o să-ți rodească neamul, vrăjit de-acele cânturi,
În care se trezește al Romei geniu antic.

Și mi-am adus aminte atunci că-n voi renaște
Același sânge nobil al rasei vechi latine,
Și-n ciuda depărtării, m-apropie de tine,
Și m-a cuprins mândria că te-am putut cunoaște!

De-atunci și munca-ți sfântă cu dragoste-o aleg.
Ci, de n-am fi vlăstare aceleiași tulpine,
Te-aș fi-nțeleș eu totuși, citindu-te pe tine:
Poetii mari sunt domnii pământului întreg!

Așa toți cei ce-odată simțit-au cu putere
Delirul deznădejdiei, cel plin de-amar și jale

Vor plânge la accentul sublim al lirei tale,
Imens răsunătoare când geme de durere...

Durerea e obștească: acid e-al ei sărut...
Tu însuți, Eminescu, o cunoșteai din fașe:
Înlănțuindu-ți gâtul cu brațele-ucigașe
Te-a strâns așa de tare, că lira ți-a tăcut...

S-a stins a ta gândire în noaptea blestemată,
Pân' ce să treci în raiul etern scăldat în rază...
Dar opera-ți rămâne și duhul tău veghează
Asupra țării tale în doliu-nveșmântată.

În negrele amurguri, când ne-nfioară-un vaiet
Ca dintr-o altă lume, al păsării nocturne,
Când strop cu strop, în taină, din nevăzute urne
Necunoscute lacrimi alunecă prin aer,

În tristele amurguri ce-mbracă-a noastre frunți
Cu negură de visuri, când singur îți arăți
Al lunii disc de aur vrăjind singurătați,
Când raza ei coboară peste câmpii și munți,

În ceasurile-acele de teamă ne-nțeleasă,
Când mările respiră o dulce adiere,
Atunci plutești, poete, scăpat de-orice durere,
Și țara ta ți-o legeni cu drag, ca pe mireasă...

Poete, stai de strajă! Spre culmile mării
Insuflă-i, ca să lupte, a geniului scânteie,
Copil al României, o, bard venit să steie
Alături de stăpânii slăviți ai Nemuririi!

Lenore

Baladă de Bürger

Din somn Lenore-n zori de zi
Tresare tulburată:
— O, Wilhelm, m-ai uitat? Ești mort?
Veni-vei tu odată?
Iubitul ei lupta sub steag
În văile boeme
Și nu-i scrisese nici un șir
De-atât amar de vreme.

Țarina și viteazul crai,
Sătui de jaf și pară,
Au pus războiului sfârșit
Și pace încheiară.
Și cling! și clang! oști după oști,
Cu flori împodobite,
În zvon de tobe se-ntorceau
La vetrele iubite.

Era un glas și-un forfot viu
Din plaiuri până-n vale:
Bătrâni și tineri, cu alai,
Le alergau în cale,
Și bucuria strălucea
În ochii tuturor;

Pe Wilhelm însă în zadar
În căuta Lenora...

Ea alerga în sus și-n jos
Prin gloata de oștire:
Nici unul, vai! din câți veneau
N-aveau de Wilhelm știre,
Iar când, pe rând, trecură toți,
Durerea o înfrânse:
Țipând se tăvăli pe jos,
Și plânse, plânse, plânse...

Bătrâna o găsește-n drum,
O scutură, o cheamă:
— Ah! mamă, Wilhelm este mort!
E mort de bună seamă!
Să piară lumea! piară tot!
Ar fi cu mult mai bine.
Nedrept și crud e Dumnezeu,
Amar, amar de mine!

— Copilă, vino-ți în simțiri!
Fă-ți cruce și te roagă;
Ce face bunul Dumnezeu
E drept și bine, dragă!
— Ah, mamă, Dumnezeu e-n cer,
Și cerul e departe...
Ce bine, vai, mi-a dat în schimb
Pe rugile-mi deșarte?

— Copila mea, odorul meu!
Ascultă, fii cuminte!

Nu supăra pe Dumnezeu
    Cu astfel de cuvinte!
— Ah, mamă, mamă, e-n zadar,
    Și toate sunt pierdute!
Nici Dumnezeu, nici iadul chiar
    Nu poate să-mi ajute!

— Dar, fată, dacă te-a uitat
    Necredinciosul mire,
Și poate el cu alta azi
    Trăiește-n fericire?
La dânsul nu te mai gândi,
    Și-l vei uita cu anii,
Când el răsplata-și va găsi
    În ghearele Satanei!

— Ah, mamă, ceea ce-am pierdut
    Pierdut rămâne, mamă!
La ce, la ce m-am mai născut?
    O, moarte, vino, ia-mă!
Mâini! În zadar vă frământați;
    Ochii! în zadar mai plângeți.
Ah, viața mea! Lumina mea!
    Apuneți și vă strângeți!

— O, Doamne, nu te îndura
    De vorbele-i nebune!
În deznădejdea-i fără frâu
    Nu știe, vai, ce spune!
Ascultă, fată, sfatul meu!
Te du la mânăstire:

Mireasa fără de noroc
În cer găsește mire!

— Ah, mamă, ce mi-e cer și rai!

Ah, mamă, ce mi-e raiul?

Cu el, cu el e raiu-ntreg

Și fără Wilhelm, iadul!

Nici nu mai vreau să cred nimic,

Nimic din câte-mi spuneți!

Ah, viața mea! Lumina mea!

Strângeți-vă și-apuneți!...

Așa se zbugiumă mereu

Și țipă, și blestemă,

Răbdarea Domnului cercând

Cu vorbe fără teamă.

Și până-n ceas târziu de-amurg

Plâng negrii ochi întruna,

Când stelele pe cer lucesc

Și-ncet s-arată luna...

Auzi... deodată, trap-trap-trap,

Copite bat afară,

Un călăreț s-oprește-n drum

Și urcă-ncet pe scară...

Lin sună micul clopoțel —

Cling-cling-cling, fără veste...

Și de la ușă, lin de tot,

Vin șoptele aceste:

— Veghează încă, draga mea?

Lumina nu e stinsă?

Ce face porumbița mea?

E veselă sau plânsă?

— Ah, Wilhelm, tu!... Așa târziu?...

Vai, ce dureri cumplite!

De plâns mi-e sufletul pustiu...

De-unde vii, iubite?

— Noi noaptea doar plecăm la drum,

Când zările-s senine.

Și tocmai din Boemia vin,

Ca să te iau cu mine!

— Ah, Wilhelm, intră-n casă-ntâi,

Vreau să-ți aud cuvântul.

Vreau să te strâng la sânul meu...

Cum geme-afară vântul!

— Hei, geamă vântul, cât o vrea,

Iubita mea, nu-mi pasă!

Fugarul sforăie grăbit,

Nu-i chip de stat în casă!

Încinge-te de drum curând:

Te-oi duce-n goană cruntă

Și jur că noaptea asta chiar

Dormim în pat de nuntă!

— Ah, dar porni-vom chiar de-acum?

Afară-i noapte rece.

Ascultă!... clopotul din turn

Vestește unsprezece!

— E luna sus... Noi și cei morți

Ne ducem iute foarte!

Ca vântul ori ca gândul vrei
Fugarul să ne poarte?...
— Dar unde-i locul cel faimos
Și patul nunții cum e?
— Departe... strâmt, întunecos
Și neștiut de lume!...
— Vom încăpea noi? — Negreșit!
Fii gata dar în grabă;
Deschis e balul; după noi
Nunțașii toți întreabă.

Copila se găti; pe roib
S-avântă cu grăbire,
Cu brațu-i gingaș încingând
Pe multdoritul mire.
Și hop, hop, hop, fugind cu ei
Fugarul saltă sprinten,
Copitele țâșnesc scânteii,
Și ies vâpăi din pinten.

La dreapta și la stânga lor,
Pe drumul nins de lună,
Cum zboară dealuri, văi, câmpii!
Greu podurile sună!
— Urra!... E luna sus... Urra!
Ce repede merg morții!
Te temi, iubita mea, de morți?
— Ah, nu... dar lasă morții!

Hei, unde merge-acel norod
Și corbii, ce s-adună?

Ce-nseamnă ciocli, popi, prohod
    Și clopotul ce sună?
Cântări și bocete-n convoi
    S-aseamăn laolaltă
Cu jalnicul orăcăit
    Al bouului de baltă.

— Pe mort lăsați-mi-l în drum
    Neîngropat să steie,
Veniți la cununia mea
    Cu tânăra femeie!
Aici, țarcovnic și gropar
    Cu cioclii dimpreună!
Tu, dascăl, mormăie un psalm,
    Tu, popă, ne cunună!

Dispare carul mortuar...
    Cântările-amuțiră:
Pe urma roibului fugar
    Convoiul lung se-nșiră.
Și hop, hop, hop, zburând cu ei,
    Fugarul saltă sprinten,
Copitele țâșnesc scânteii
    Și ies văpăi din pinten.

La dreapta și la stânga lor
    Câmpii, orașe, sate,
Și țări și munți dispar în zbor,
    De goană fulgerate.
— Urra!... E luna sus!... Urra!
    Ce repede merg morții?

Iubita mea, te temi de morții?

— Ah, lasă-n pace morții!

— Te uită! sus pe eșafod

Stafii și draci s-adună,

Și cântă, și se învârtesc

În razele de lună!

Aici, strigoii! aici, scripcarii!

Veniți să-ntindem hora:

Eu noaptea asta mă cunun

Cu mândra mea Lenora!

Și toți strigoii — fâș, fâș, fâș —

Aleargă pe-apucate,

Zburând pe sus ca-ntr-un vârtej

Un roi de foi uscate.

Și hop, hop, hop, fugind cu ei

Fugarul saltă sprinten,

Copitele țâșnesc scânteii

Și ies vâpăi din pinten.

Cum zboară toate-n depărtări!

Apar, dispar întruna!

Orașe, sate, țări și mări,

Și stelele, și luna!

— Urra!... E luna sus... Urra!...

Ce repede merg morții!

Te temi, iubita mea, de morții?

— Vai... las' să doarmă morții!...

— Roib! roib! cocoșii cântă-n sat...

Miroase-a dimineță...

Roib! roib! zăresc la răsărit
O geană de roșată...
Mireasa mea, cred c-am ajuns!
Suntem în dreptul porții,
Și patul nunții ni-e gătit...
Ce repede merg morții!

Convoi, și roib, și cavaler
Străfulgeră în treacăt;
Lovit cu o vergea de fier,
Se frânge vechiul lacăt;
Aripile bătrânei porți
S-aruncă la o parte,
Și printre cruci, în cimitir
Ei zboară mai departe...

Hu!... cavalerul s-a oprit!
Minune blestemată!
Mantaua-i se destramă-n vânt,
Bucată cu bucată;
O hârcă goală-n loc de cap
Rânjește firoasă,
Și trupul, în schelet schimbat,
Pe umăr poartă coasă...

Tresare roibul viforos,
Nechează cu putere,
Pe nări și gură varsă foc,
Și sforăie, și... pierel!
Pământ și ceruri gem amar
În ceas de grea mânie...

Lenora se frământă greu,
Cuprinsă de-agonie.

Acum se strâng în cimitir
Stafiile la lună
Și-o horă deșuceată-ntind
Și cântă împreună:
— Răbdare! Chinul pământesc
Se mântuie cu somnul;
De bietul suflet rătăcit
Îndure-mi-se Domnul!

}n ciud[

După *Burns*

Se vede sărman, ocolit cu dispreț
Și fruntea și-o-nclină — în ciudă?
Dar noi ne mândrim și-o-nălțăm mai măreț,

Și-aceasta doar numai în ciudă!
În ciudă și numai în ciudă,
În ciuda atâtor mizerii ce sânt,
Nimic nu e rangul decât un cuvânt,
Și omul e aur — în ciudă!

Cu pâine și sare, cu coji de mălai
Trăim anevoie — în ciudă!
Nebuni și mișei se răsfăță ca-n rai,
Dar om este omul — în ciudă!
În ciudă și numai în ciudă,
În ciuda averii și-a tuturor chiar,
Tot omul cel vrednic e mărgăritar,
Oricât de sărac e — în ciudă!

Vedeți voi pe-acela, el cică-i boier,
Și țanțos ce umblă — în ciudă!
Asculte-l toți proștii și-nalțe-l la cer,
El tot e-un netrebnic — în ciudă!
În ciudă și numai în ciudă,

În ciuda podoabei ce-o poartă la piept,
Un om fără zgardă, un om înțelept
Se uită și râde — în ciudă!

Un rege îl poate-ncărca din prisos
Cu nume și-onoruri — în ciudă!
Dar vrednic să facă din om ticălos
Nu poate nici dânsul — în ciudă!
În ciudă și numai în ciudă!
Oricât e de sus și oricât de semeț,
Nimic nu-i mai sfânt, și nimic mai de preț

Ca mintea și cinstea — în ciudă!

De-aceea rugați-vă Domnului sfânt,
Să lupte tot omul — în ciudă!
Ca mintea și cinstea să aibă cuvânt
Pe lumea aceasta — în ciudă!
În ciudă și numai în ciudă,
Veni-va ea vremea înscrisă pe steag.
Când om către om să-și întindă cu drag
O mână de frate — în ciudă!

C[tre copaci

Giosué Carducci

Umbrești culmi repezi, largi singurătăți,
Dar nu-mi ești drag, întunecat stejar:
Cu ramuri verzi tu-mpodobeai barbari
Pustiitori de tronuri și cetăți.

Tu, laur sterp, și mai prejos îmi pari:
Tu minți, oricât de fâlnic verde-arăți
Pe câmpul veșted, sau când, alte dăți,
Luceai pe frunți pleșuve de chesari.

Mi-ești dragă, viță, tu ce crești bogată
Din lut pietros, ca să-mi îmbii paharul
Uitării înțelepte-n vremuri grele.

Mai scump mi-e bradul: el va-nchide-odată
În patru scânduri, neted, tot amarul
Și zbuciumul, și visurile mele.

Ucenicul vr[jitor

După Goethe

Iar s-a dus în târg batrânul
Maistru vraci, și-s eu stapânul!
Hai, că pun eu azi la cale
Toate duhurile sale!
Știu pe dinafară
Farmecele lui,
Și minuni, ca dânsul,
Fac, fără să-i spui.

Iute! iute
Adă apă,
Să înceapă
Rotitoare
Valuri-valuri pe-ntrecute
Să se verse-n scâldătoare!

Vino dar, mătură roasă!
Ia-ți mantaua zdrențuroasă!
Slugă-ai fost, fii iară slugă!
Fă-mi pe voie dintr-o fugă!
Capătă-ți picioare,
Sus răsără-ți cap.
Du-te, poartă-mi, adă-mi
Donițele-n trap!

Iute! iute
Adă apă,
Să înceapă
Rotitoare
Valuri-valuri pe-ntrecute
Să se verse-n scăldătoare!

Iată-mi-l fugind pe cale!
Umple donițele-n vale,
Ca un fulger mi se-ntoarnă,
Un potop de valuri toarnă,
Pleacă, vine iară!
Colcăie-n bazin,
Saltă, crește apa,
A, dar este plin!

Ho! străine!
Scalda-i plină:
La hodină,
Ca-nainte!
Ah, pricep... amar de mine!
Vorba mi-a pierit din minte!

Vorba, vai! ce cată spusă
Ca să-l facă iar ce fuse!
Fuge, vai, și vine-n grabă!
Mătură, de-ai fi de treabă!
Tot mai mult aduce,
Toarnă tot mereu,
Vai, și mii de râuri
Cad pe capul meu!

Șaga-i șagă,
Nu-mi mai place!
Stai, tu, drace!
Încă râde?!
Inima-n răcori mi-o bagă!
Ce ochi crunți! Ce schime hâde!

O, dar ai ieșit din iaduri
Ca să faci prin casă vaduri?
Unde cauți, pretutindeni,
Parcă-i un puhoi cu grindeni!
Mătură netoată,
Stai pe loc, îți spun!
Băț, ce-ai fost odată,
Nu mai fi nebun!

Nu ascultă?!
Hai tu numa!
Căci acuma
Cu toporul
Fără de zăbavă multă
Am să-ți potolesc eu zorul!

Iată-mi-l! Târâș s-arată!
De m-arunc la tine-odată,
Nici nu mântui tot cuvântul,
Una fi-vei cu pământul!
L-am crăpat în două!
L-am lovit la mir!
Pot s-aștept acuma
Și să mai respir!

Iată! Iată!
Că învie
Și-mi îmbie
Doniți pline
Doi acuma dintr-o dată!
Ajutor, puteri divine!

Și aleargă! Curg pâraie,
Pretutindenii prin odaie!
Ce priveliște avană!
Vraciul! — Maistre, fă-ți pomană!
Duhurile tale,
Doamne,-și fac de cap:
Le-am chemat, și-acuma
Nu mai pot să scap!

— Măturice!
Stai cuminte
Ca-naainte...
Căci la vreme
Doar bătrânul vraci aice,
Duhuri, poate să vă chemel!

Stropi de nectar

Goethe

Când Minerva, ca s-arate
Prețuirea pentru-alesu-i
Prometeu, din cer i-aduse
De nectar o cupă plină,
Spre a-și ferici pe oameni
Și spre-a le sădi în suflet
Simțul artelor frumoase;

Sprintenă-și zori ea pasul,
Nu cumva să prindă veste
Jupiter; și cupa de-aur
Șovăi și pe pământul
Verde câțiva stropi picară...

Iute-albinele-i luară
Urma, și sorbiră harnic;
Fluturul s-află în treabă
Ca și el un strop să fure;
Chiar năsâlnicul păianjen
Lunecă și supse strașnic.
Norocoase-au fost acestea
Și-alte gingașe gângăanii,
Căci împart cu muritorii
Astăzi deopotrivă cea mai
Mândră desfătare — *arta*.

Loreley

Heine

Eu nu știu ce poate să fie
Că-mi sună mereu în urechi
Cu veșnica-i melancolie
Un basmu din zilele vechi.

Se-ntunecă fără de veste,
Lin apele Rinului curg,
Și cresc ale munților creste
Măreț strălucind în amurg.

Pe stâncă un chip de femeie
S-arată din negură blând,
Brățara-i de aur scânteie,
Ea-și piaptână părul cântând.

Ea-și piaptână părul și cântă
Un cântec de vrajă al ei;
Te farmecă și te-nspăimântă
Cântarea frumoasei femei!

Pescarul, nebun, se repede
Cu luntrea lui mică și, dus,
Nici valuri, nici stâncă nu vede,
El caută numai în sus.

Vâltoarea-l izbește de coasta
Stâncoasă, și moare-necat:
Loreley a făcut-o aceasta
Cu viersul ei fermecat.

Grenadirii

Heine

Din Rusia doi grenadiri se pornesc
Voioși să-și revadă iar Franța,
Dar când au intrat în hotarul nemțesc,
Atunci își pierdură speranța.

Atunci au aflat dureroasele știri
Că gloria Franței s-a stins:
Înfrânte, zdrobite sunt marile-oștiri
Și cezarul, cezarul e prins!

Atunci își plecară triști frunțile lor
Și plânseră cei doi tovarăși.
Iar unul a zis: — Cumplit mă mai dor,
Cumplit mă ard rănila iarăși!

A zis celălalt: — Un vis fuse tot,
Și moartea mi-ar fi mult mai bine!
Am însă nevastă, copii, și nu pot
Să mor, că-s pierduți fără mine!

— N-am zor de nevastă, n-am zor de copii,
Un dor mai frumos m-a cuprins;
Cerșească pe drumuri ori facă ce-or ști:
Cezarul, cezarul meu, prins!

Curând, o, prietene, mort voi zăcea:
Ascultă-mi un singur cuvânt!
Cadavrul cu tine în Franța mi-l ia,
Mă-ngroapă-n al Franței pământ!

Dar crucea onoarei mi-o prinde la piept,
Aproape de inima-mi stinsă;
Așază-mi și flinta la umărul drept
Și spada la mijloc încinsă.

Așa voi veghea în mormânt, ascultând,
O strajă ce pare că doarme...
Ci-n vis auzi-voi iar tunul urlând
Și tropot, și zângăt de arme!

Cezarul meu trece-n al luptei avânt
Pe groapă-mi, și-n spade ce scapăr,
Atunci, înarmat mă înalț din mormânt,
Cezarul, cezarul să-mi apăr!

A= pune cruce s[r]ciei

Heine

Aș pune cruce sărăciei mele
De-aș fi un pictor meșter de icoane,
Să zugrăvesc tablouri după toane,
Împodobind biserică și castele.

Potop de daruri, aur și coroane,
De-aș ști clavir, vioară ca, prin ele,
Să desfățez boierii-n cafenele
Ori să culeg aplauze-n saloane.

Nu-mi va zâmbi norocul niciodată:
Pe lume tu mi-ești singurul tezaur,
Tu, artă fără pâine, poezie!

Și, ah! când alți petrec și se desfată,
Când vinul spumegă-n pahare de-aur,
Eu însetez, ori beau — pe datorie...

Arborii-nflori\i r[sun[...

Heine

Arborii-nfloriți răsună,
Cântă cuiburile-n slavă...
Cine-i oare capelmaistrul
În orchestra din dumbravă?

Pițigoii care-ntruna
Dă din cap cu-atâta fală?
Ori pedantul cuc ce-și strigă
Numele fără greșală?

Este oare cocostârcul,
Care, tacticos la pasuri,
Calcă-nfipt pe lungi picioare,
În acest concert de glasuri?

Nu! În inimă-mi trăiește
Cela ce conduce corul...
Tăinic simt cum bate tactul,
Și socot că e amorul.

Cavalerul

Heine

Lui D. Anghel

A fost odinioară un cavaler tăcut,
Cu ochii melancolici, obrajii de zăpadă.
Tărăgănat și șubred, pustiu și abătut,
El hoinărea pe uliți, dat visurilor pradă.
Era așa de țeapăn, stângaci, dus în extaz!
La geamuri flori și fete râdeau de el cu haz,
Când, șovăind în umblet, se poticnea, sărmanul!

Ades, pierdut în umbră, stătea-ntr-un colțișor,
Fugind de ochii lumii, în casa-i solitară.
Și brațele-amândouă el le-ntindea cu dor,
Ci nu scotea o șoaptă în liniștea de seară.
La miezul nopții însă creștea un freamăt lin
Și-un cântec sau descântec bizar, ca din senin,
Și cineva la ușă ușor de tot îi bate...

Iubita-i intră, — iat-o alunecând ușor
Într-un veșmânt de spumă de valuri zgomotoase,
Aprinsă și-nflorită ca un aprins bujor;
Strălucitor e vălu-i ușor ca de mătase.
Blond chipul ei răsare din bucele-aurii,
Surâd albaștri ochii scânteietori de vii —
În brațe unul altui se lasă ei să cadă...

În brațe unul pe-altul ei dornic se cuprind;
Stângaciul de-adineauri nici nu se mai cunoaște;
Re-nvie visătorul; obrații reci s-aprind;
Din ce în ce mai teafăr el simte că renaște.
Ea însă, ea-l răsfăță zâmbind alintător,
Cu vicleșug se-ntoarce încet și-ncetișor
L-acoperă cu vâlul cel alb, de diamante...

Într-un palat feeric, cu ziduri de cleștar,
Se vede cavalerul, orbit de-așa splendoare:
Uimit se uită dânsul și se mai uită iar,
Tot aruncând în preajmă-i priviri ne-ncrezătoare.
Dar nimfa-l ține totuși îmbrățișat cu drag
El — mire, ea — mireasă, și-n jurul lor, șirag
Din țiteră țin hangul și cântă mândre zâne...

Din țiteră țin hangul și cântă răpitor,
Și, stând să-nceapă danțul, ridică-n tact piciorul...
Tresare cavalerul, înnebunit de-amor.
Mai pătimaș își strânge la piept acum odorul.
Atunci, fără de veste, luminile dispar,
Și iarăși cavalerul tăcut și solitar,
Se pomenește-n trista poetului chilie...

Copii eram..

Heine

Surorii mele

Copii eram pe-atunci, copilă,
Copii drăguți, copii vioi;
Ne cocoțam printre cotețe,
Dormeam în paie amândoi...

Iar oamenii veneau afară
Când noi cucurigam drăcoși,
Și ei credeau de bună seamă
Că este cântec de cocoș...

Cu lăzile din curtea noastră,
Grămadă una peste altă,
Întruchipasem noi o casă:
Gospodăria laolaltă...

De prin vecini bătrâna mătă
Ne cerceta-n răstimpuri dese,
O-ntâmpinam cu plecăciune,
Rostind cuvinte ne-nțelese.

Ba o-ntrebam de sănătate,
Politicoși, care de care;
De-atunci, la câte mătî bătrâne
N-am pus aceeași întrebare!

Ba stam adesea la taifasuri,
Ca doi bătrâni din vremi uitate,
Ne tânguiam că-n vremea noastră
Erau așa frumoase toate;

Că dragostea, credința, cinstea
Pe zi ce merge, tot dispar,
Și cât de scumpă e cafeaua,
Și banul cât e azi de rar!...

S-a dus copilăria noastră,
Și toate-s de vârtej furate —
Și bani, și vremuri, și credință,
Și cinste, și iubire — toate!...

Husarii

PETOFI

Un tropot - trâmbița răsună,
Cresc nourii de praf treptat,
Husarii sunt! Ei vin în goană,
Și-au ordin ca să mâie-n sat.

Abia sosiți aici, spre seară,
Ai patriei apărători,
Și bucurie, dar și teamă
Cuprinde pe locuitori.

Nici bucuria lor, nici teama
Nu poate naște din senin:
Sunt chipeși, buni băieți, husarii,
Dar... cam râvnesc la bun străin.

— Ia seama, fata mea, la toate —
Șoptește mama serioasă —
Cumva să nu călătorească
Vreun lucru mai de preț din casă.

Odat' cu zorile, husarul
E treaz, și toți sărind pe cai
Dau pinteni, sună de plecare,
Dispar departe peste plai.

Cu o durere negrăită
Se uită fata după ei:
Frumoșii ochi înoată-n lacrimi,
Oftând se umflă pieptul ei.

— De ce ești, fata mea, tu tristă?

Vorbește: ce s-a întâmplat?

— Ah, mamă, a plecat husarul
Și inima el mi-a furat!

Surugiul

LENAU

Vraja dulcei nopți de mai
Stăpânea afară,
Sus, de-argint pluteau bălai
Nori de primăvară.

N-auzeai pe lunci și văi
Nici un glas să sune,
Singură umbla pe căi
Raza blondei lune.

Molcom fremăta abia
Numai vântul serii,
Spre a nu trezi cumva
Pruncii primăverii.

Chiar și tainicul izvor
Parcă amuțise,
Ca să cruțe-a florilor
Parfumate vise.

Cornul său la gură-atunci
Surugiul pune
Și-l făcu prin văi și lunci
Vesel să răsune.

Și sunau cei patru cai
Sprinteni din copite,
Ce prin înfloritul rai
Ropoteau grăbite.

Și părea că trec în zbor
Și aleargă toate,
Sperînd în goana lor
Liniștea din sate.

Când, prin raiul ce-l zărim
Cum străbatem, iată
Fără veste-un țintirim
Ochilor s-arată.

Zidul mohorât stătea
Sprijinit de stâncă,
Crucifixul sfânt veghea
Sus, în jale-adâncă.

Surugiul domolind
Dintr-o dată trapul,
Sus, la crucifix, privind,
Trist întoarce capul.

— Ierți, măria-ta, de-oprim,
Însă n-am ce face:
Colo, sus, în țintirim
Un tovarăș zace.

Și de câte ori mă-ntorn,
Mă înecă plânsul:

Nimeni nu suna din corn
Mai frumos ca dânsul!

Și de câte ori revin
Pe-aste locuri iarăși,
Trebuie să-i cânt puțin
Bunului tovarăș!

Către țintirim deci el
Cornul și-l îmbie,
Să-l audă-n somn acel
Ațipit sub glie;

Și-un atât de dulce zvon
Dintre stânci pătrunde,
Parcă mortul postilion¹
Din mormânt răspunde.

Repede porni la drum
Goana cea nebună:
Tânguiosul corn și-acum
În auz îmi sună...

---

¹ Surugiu.

*Excelsior!*¹

LONGFELLOW

Spre seară, printr-un sătișor
Din Alpi, un tânăr călător
Trecea purtând prin nea și vânt
Un steag cu-acest străin cuvânt:
Excelsior!

Sub geana-i ochiu-ntunecos
Sclipea ca paloșul tăios,
Și, ca din corn de-argint, senin,
Suna cuvântul cel străin:
Excelsior!

Lumini de prin bordeie, rar,
Băteau în față-i, și, bizar,
Ghețarii-n noapte străluceau,
Și straniu buzele-i șopteau:
Excelsior!

— E un prăpăd în munți acum! —
Îl sfătuieste-un moș pe drum —
Pârâul e șivoi turbat...
El murmură ne-nduplecat:
Excelsior!

---

¹ Mai sus (lat.).

— O, vin', o fată i-a șoptit,
La pieptul meu, pribeag trudit!
În ochi-albaștri-nlăcrimați
Privește-oftând, înalț-un braț:
Excelsior!

— O, nu intra-n brădetul des,
Lavinele în drum îți ies!
Îi strigă-n vale un păstor.
El pasă drept, nepăsător:
Excelsior!

Și-n zori, când clopotul din schit,
Vibrând sonor și lămurit,
Pe frați la rugă i-a chemat,
Din stele-un glas a răsunat:
Excelsior!

Și câinele-a descoperit
Un pelerin întroienit.
Pe pieptul său un steag — drept scut —
Cu-acel cuvânt necunoscut:
Excelsior!

Și tainic mortul surâdea
Spre soarele ce răsărea,
Și mândru, ca o stea căzând,
Căzu din cer un strigăt blând:
Excelsior!

Mugur, mugur, mugurel...

Petöfi

În oraşul ăsta am deschis eu ochii;
Salutare, locuri mândre, scumpe mie!
Doina doicei mele din copilărie
Sună-n tot oraşul: doica-mi cântă mie?
Glasul ei e-acesta? ori poate mă-nşel:
“Mugur, mugur, mugurel!”

A plecat, odată, un copil voios,
Azi, bătrân, se-ntoarce tot pe-aceeaşi cale...
Hei, de-atunci ce mult e... griji, necazuri, boale,
Bucurii puţine, şi atâta jale!
Cum mai trece vremea...” trist îngână el:
“Mugur, mugur, mugurel!”

Oare unde sunteţi, tovarăşi de joc?
D-aş vedea pe unul barem dintre voi!
Să mai stăm de vorbă, veseli amândoi,
Să ne reîntoarcem anii înapoi,
Anii cei de basme, să cânt iar cu el:
“Mugur, mugur, mugurel!”

Fără de hodină, pasăre pribeagă
Care-şi cată cuibul cald de-odinioară
Când se-ntoarce iară mândra primăvară,

Gândul meu colindă, pretutindeni zboară,
Și mă mir eu singur câte-mi spune el:
“Mugur, mugur, mugurel!”

Sunt copil acuma, iarăși sunt copil!
Pe-o nuiă încalec... lumea e a mea!
Sare și nechează murgul meu — nuiă,
Merg la jgheab, devale, și îi dau să bea...
Hii, murguț, în lume, zboară rândunel...
“Mugur, mugur, mugurel!”

Clătinat răsună clopotul din turn,
Calul, călărețul cad de oboseală...
E-n amurg.. acasă doica mă ia-n poală...
Ațipesc, și visuri mândre mă înșală;
Doica mă alintă, cântă-ncetinel:
“Mugur, mugur, mugurel!”

Un vis

Petöfi

Iubesc cum încă om pe lume
N-a fost în stare să iubească.
Iubita mea e sfântă, mare,
Dar nu-i fință pământească.

Iubesc o zeie exilată
Din cer, și-n veci o voi iubi:
E libertatea. Dar, durere!
În vis numai o pot zări.

În versurile mele însă
Mi-apare falnica iubită.
Chiar astă-noapte-a fost cu mine
Într-o grădină înflorită.

Îngenunchind i-am spus iubirea-mi
Și m-am plecat să rup o floare
Ca să i-o dau — o mică jertfă...
Atunci — cu spada sclipitoare —

La spate-mi apăru călăul,
Și capul meu căzu trunchiat...
În mâini chiar îmi căzu, și dânsei
În loc de floare i l-am dat.

M[nu-a

Schiller

În fața grădinii sale cu lei,
Când gata-i să-nceapă lupta de fiare,
Stă regele Francisc pe tron.
În preajmă-i stâlpii coroanei,
Și de jur împrejur, pe înaltul balcon,
Cunună de mândre femei.

Și la un semn s-a deschis colivia,
Și grav, în arenă, un leu
Își poartă mândria
Și caută mut, de jur împrejur,
Căscând fioros.
Își scutură coama-ncurcată
Și se încovoiaie o dată,
Apoi se culcă jos.

Și regele dă un semn iară,
Și prin poarta cealaltă
Un tigru sălbatic saltă.
Cum vede pe leu, răcnește
Și în cerc, fricos, îl înconjoară
Cu limba-ncordată-n afară,

Cu coada vâlvoi
Și sforăie turbat, furios

Și mârăie dârz, apoi
Se culcă alătura, jos.

Și craiul mai dă un semnal,
Și pe două guri colivia
Stupește doi leopardzi deodată.
Ei cad furtunatici, cu lăcomia
De luptă-ndrăzneță,
Pe tigru năval,
Acesta turbat îi înhață
Cu laba-ncruntată,
Dar leul în sus
Se-nalță urlând, și toți s-au supus.

Și tac îmbufnate,
În cerc întinse,
De setea sângelui aprinse
Felinele înfricoșate.

Atunci, din balcon
Cade-o mânășă din mâini delicate
Între tigru și leu, la mijloc.
Iar Cunigunda-n bătaie de joc
Se-ntoarce spre cavalerul Delorges:
— De-ți este amorul așa de aprins
Și vrei să mi-o dovedești dinadins,
Ei, adă-mi atunci mânășă de jos!

Și cavalerul pornește în pripă,
Coboară-n arena îngrozitoare
Cu pas apăsător, îndrăzneț,

Și dintre fiare
Șmucește mănușa c-un gest de dispreț.

Și cu uimire, cu groază,
Cavaleri și nobile dame
Se grămădesc să-l vază.
Și el, liniștit, aduce mănușa-napoi.
Curtenii prind să-l aclame.
Iar Cunigunda jubilează,
Norocu-i râde în ochii vioi:
Ce gingaș zâmbește, primind pe viteaz!...
El, mândru, i-aruncă mănușa-n obraz:
— Răsplata, doamnă, n-o mai vroi!
Și pleacă, fără să cate-napoi.

Graiul ielelor

Goethe

Cin' zboară prin viscol așa de târziu
În noapte? E tatăl cu scumpul lui fiu.
El ține copilul lipit de-al său piept,
Veghează asupra-i cu ochiul deștept.

— Copile, tu tremuri; ți-e frică; ce ai?
— Nu vezi, tată dragă, pe-al ielelor crai,
Cu lungă lui coadă, coroană purtând?
— Copile, e ceață purtată de vânt.

“O, dragă copile, o, vin ca să-ți fac
La jocuri frumoase, să-ți fie pe plac.
Flori mândre, pestrice, din plai strânge-vei,
Și maica te-mbracă în aur de vrei!”

— Ah, tată, ei, tată, auzi ce mi-a zis,
Ce craiul în umbră șoptind mi-a promis?
— Taci molcom, copile, și fii liniștit:
E vântul ce-n veștedul crâng a vuit.

“O, vrei tu, copile, cu mine să vii?
Surorile mele cu drag te-or păzi.
Din apă ies ele când este senin
Și-n cânturi și-n jocuri te leagă lin!”

— Dar, tată, ah, tată, nu vezi la un loc,
Prin negură, ielele prinse în joc?

— Văd, dragă copile, eu văd lămurit
Cum ramii își mișcă un plop gârbovit.

“Frumos ești, copile, și drag tu îmi ești;
Te smulg cu puterea, deși te ferești!”

— Ah, tată, iată-l, mă prinde-acum, vai!
Acum mă strivește al ielelor crai.

Bătrânul cu groază fugaru-ntețește;
Copilul ce geme de sân și-l lipește.
Abia el ajunge acasă cu chin...
Copilul de spaimă-i murise la sân.

Trei sonete

După Heine

I

(Traumbilder¹, III)

În vis, părea la nuntă că mă-nvită;
Și se făcea că eu plecam de-acasă
În frac de gală, vestă de mătase;
În fața mea sta dulcea mea iubită.

M-am închinat și-am zis: “Sunteți mireasă?
Eh, vă doresc viață fericită!”
Dar vorba mea era așa silită,
Pe cât de rece și politicoasă.

Atunci iubita izbucni în plâns,
Și-n lacrimile ce-i curgeau întruna,
Încântătorul chip al ei s-a stins.

O, dulcii ochi, evlavioase stele,
De mă mițesc aievea-ntotdeauna,
Măcar în vis mă-ncred cu drag în ele.

II

(Mamei sale B. Heine, născută von Gelden)

Sunt învățat să port sus a mea frunte,
Căci firea mea e dârză și-ndrăzneță;

---

¹ Imagini din vis (germ.).

Chiar regele de m-ar privi în față,
Privirea mea ar ști cum să-l înfrunte.

Dar, scumpă mamă, oricât de semeț
Figura mea ar sta să se încrunte,
Eu șovăiesc, cu pletele cărunte
Când mi te-apropii, sfântă și măreață.

Spiritul tău poate mă umilește,
Spirit înalt, ce nu cunoaște frică
Și fulgerul spre ceruri se ridică.

O amintire mă neliniștește,
Purtarea mea cea rea posomorât-a
Inima care m-a iubit atâta?

III

Ca un nebun te-am părăsit odată,
În lumea largă dorul mă gonise
Să cat iubirea-ntrevăzută-n vise,
Ca s-o cuprind în inima mea toată.

Și am cerșit pomana ne-nsemnată
Rătăcitor, cu brațele deschise,
Și am bătut la porțile închise,
Dar numai ură-mi dară ca răsplată.

Ci eu doream iubirea,-n veci iubirea,
Și asta n-am găsit-o nicăierea.
Bolnav și trist m-am reîntors acasă.

Tu mi-ai ieșit atunci în prag duioasă,
Și, ah, în ochii tăi sta zugrăvită
Iubirea sfântă, dulce, mult dorită.

APRECIERI

Poetul nu caută singurătățile, ci stă în comunitate asistând la evenimentele semnificative, nuntă, înmormântare, festivități. Sunt cu totul comune gravurile ce reprezintă ca într-o scară a vieții toată familia, de la bunici până la copilul în brațe, în drum spre locurile de petrecere. Deci la Iosif, care nu este un sumbru răpus de tristeți ucigașe, nici un sălbatic ca eroii lui Brătescu-Voinești, nostalgia e de întoarcere la bunurile societății naive, patriarhale, gessnerianism...

G. C. LINESCU, *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Minerva, București, 1986, p. 602.

Poet al satului, dar și al provinciei natale, cu aspirațiile ei firești către libertate, “pastelizat” în sensul plastic al cuvântului, cu penel discret, muat în albastru, în pulbere de aur și în cenușiu de colb, dar cu desenul precis conturat, St. O. Iosif și-a găsit instrumentul într-un vers limpede, echilibrat, ferit de sonorități găunoase, ca ale majorității contemporanilor. Deși este stăpânit de melancolie, nu și-o speculează ca pletora posteminescienilor, și unul din principalele-i merite este de a nu li se fi încadrat nici un moment, situându-se din capul locului în filiera lui Coșbuc, atât ca atmosferă morală, cât și ca factură de vers și strofă, cu o notă personală netăgăduită. El nu l-a așteptat pe maestrul să-și definească într-un târziu atitudinea față de popor, ca să găsească, în sonetul **Cronicarii** (1901), lapidarul vers:

+i suf[r-] m[bucur cu poporul.

Patriotismul, nu de firmă, nici de program, ci de structură morală autentică, axat, de iubitorul de cântec neșovin, pe preferință simțită pentru doină, și-a găsit expresia în interesantul poem **De cîntece Parisu-i plin...**

Șerban CIOCULECU, **Varietăți critice**, Editura pentru literatură, București, 1966, p. 300—301.

Leagănul copilăriei lui Iosif este Brașovul, unde tatăl său, deaproape înrudit cu scriitorul și academicianul Gavril Munteanu, a fost timp îndelungat direc-

torul liceului român. O spun aici spre a împrăștiia pentru totdeauna insinuările acelor nebulosi detractori, care, fără a-și putea dovedi originea românească măcar până în prima generație ce i-a precedat, prezintă pe Iosif ca pe un venetic de cine știe ce seminție semită. Dar o mai amintesc și pentru că originea lui, Brașovul, acest cuib vechi de cultură românească, orașul cu disciplină socială, cu tradiții și trecut și cu credința nestrămutată în puterea neamului, explică multe din calitățile poetului nostru. (...)

Întăile lui poezii apar în **Vieala** dlui Vlahuță, într-un timp când printr-o extraordinară reclamă de ziare ieșeau rând pe rând volumele lui Radu Rosetti, poet acum naufragiat, și când dl Hasdeu introducea cu mult aparat poezia cea rece și afectată a lui H.G. Lecca. Acești doi se mențin în opinia publică până ce Iosif urcă tribuna **Convorbirilor** de sub direcția dlui Bogdan. Prin volumul său **Patriarhale** stârnește o bucurie generală, în presă și la toți câți, cu atâta dreptate, se plângeau de lipsa unei note originale în poezia contemporană.

Și cauza bucuriei recenzenților n-a fost numai manifestarea însăși a talentului, ci faptul că s-a găsit un public ca să-l îmbrățișeze, să se declare pentru o direcție atât de simplă și firească, să se inspire din toate acele figuri blânde și patriarhale, din toate acele paste și icoane frumoase de pe pământul țării românești, zugrăvite de poet într-o limbă curată și melodiosă. (...)

Forma ușoară a poeziei populare, întrebuițată de Iosif, a contribuit mult la cucerirea opiniei. Și poezii ca **Doina** sau **... C`ntec vechi** s-au răspândit foarte repede. (...)

Și e ușor de constatat cât de mult se apropie Iosif de Eminescu în îmbinarea poeziei culte cu cea populară, cât de mult se nizuiesc amândoi la readucerea poeziei la dreapta ei obârșie...

Ilie CHENDI, **Pagini de critic** [, Editura pentru literatură, București, 1969, p. 124, 125, 126.

După propria-i mărturisire, Ștefan Octavian Iosif s-a vrut continuator al lui Coșbuc; ceea ce, în poeme precum **Furtuna** și **Cocoarele**, a și fost. Critica literară l-a plasat, prin consens, ca verigă notabilă între Coșbuc și Goga, fără ca vreun interpret să se hazardeze a-l ridica la nivelul celor doi. Ingrata postură de poet de tranziție a făcut să i se uite meritele, versurile sale fiind eclipsate de talentul antecesorelui și de al urmașului întru literatură. Să nu uităm însă că Goga va relua primele versuri din poemul lui Iosif **Adio** ("Da, mult mai bine ar fi fost/ Să fi rămas în sat la noi..."), așa cum prințul Cantemir relua stihurile lui Miron Costin.

Tonul lui Goga este anticipat în **Roman** publicată în 1899 (“Era un cântec ce-l știam/ De-acasă, dintr-o seară.../ Cum l-ascultam pierdut la geam,/ Mi se părea că mă vedeam/ La noi, acasă, iară...”.) și în poemul **Veselie** ce premerge **C`ntecele** bardului din Râșinari: “La orândă-i o beție/ Strașnică în astă-seară!/ Nimeni nu mai vrea să știe/ Ce viforniță e-afară...// Glasuri vesele răsună, / Zic vioare, urlă vântul.../ Joacă toți cu voie bună,/ Dârdâie sub ei pământul!” St.O. Iosif accentuează patriarhalitatea satului ardelean (volumu-i de debut se intitula **Patriarhale**) zugrăvit în nota doctrinei panteiste a semănătoriștilor.

Deși a cultivat mai insistent decât Coșbuc și Goga confesiunea, nu s-a dovedit un poet liric de vocație; se mai pot reține din opera sa exclusiv poeme epice, domeniu în care a excelat și ca traducător (la numai 17 ani dădea o foarte frumoasă tălmăcire din **Graiu** de Goethe).

A cultivat cu talent baladescul, dând una din cele mai bune balade din literatura noastră cultă: **Clopotele din Nürnberg...** Eufonia metronomică a versurilor este, aici, de o mare expresivitate, contribuind din plin la crearea atmosferei lirice. Poetul s-a dovedit însă la fel de inspirat și în curajoasa violentare a structurii versului tradițional...

Mircea SCARLAT, **Istoria poeziei rom`ne-ti**, vol. II, Editura Minerva, București, 1984, p. 170, 171, 172.

Venind direct de la Coșbuc, St. O. Iosif trimite tot atât de direct la Octavian Goga, de care va fi depășit prin vigoarea profetismului melancolic al acestuia.

I. NEGOIȚESCU, **Istoria literaturii rom`ne**, vol. I, Editura Minerva, București, 1991, p. 141.

St. O. Iosif (1875—1913) și-a început acitivitatea cu traduceri din Petöfi... A mai tradus. **Cidul** de Corneille și **Wilhelm Tell** de Schiller, **Lenore** de Bürger, **Loreley** și **Grenadirii** de Heine, **Blestemul bardului** de Uhland, **Ucenicul vr`jitor** de Goethe sunt traduceri perfecte, inegalabile. Poeziile originale (**Ver-suri**, 1897; **Patriarhale**, 1901; **Poezii**, 1902; **A fost odat**[, poem, 1903; **Din zile mari**, poem istoric, **Credin`e**, 1905; **Poezii**, 1908; **C`ntece**, 1912) au meritul de a fi într-adevăr originale, adică de a nu imita nici pe Eminescu, nici pe Coșbuc, asimilând câte ceva din amândoi, poate și din Alecsandri, într-o compoziție proprie. Bucuria de a trăi, melancolia ușoară, reveria, nostalgia copilăriei, amintirea peisajului natal sunt temele sale de predilecție. Era îndrăgostit de muza populară, de legende și basme, de figurile vitejilor, voievozi sau haiduci (**Nov[ce-tii, Pinte, Gruia, Corbea**), despre care a scris balade lirice, neavând

înzestrare epică, dar posedând farmecul evocării. Remarcabile sunt cele șapte pasteluri publicate în “Convorbiri literare” și cele douăsprezece **Icoane din Carpați**, printre care și **Doina...**

Al. PIRU, **Istoria literaturii române**, Editura “Grai și suflet — Cultura națională”, București, 1994, p. 132.

Literatura de imaginație promovată de *Sem[ntorul, Via la românească]* și celelalte publicații de orientări convergente e marcată de ideologiile curentelor propagate de ele (semănătorist și poporanist) doar în produsele minore și periferice, dar este pătrunsă în însăși substanța ei de spiritul tradiției, care o diferențiază precis de cea scrisă în spirit occidental modern.

În sfera lirică, cea mai tipică voce a mișcării de la *Sem[ntorul* este Ștefan Iosif (1875 — 1913). Romantic întârziat, Iosif e un poet monocord, dar care, în limitele orizontului și ale sensibilității sale specifice, produce adesea accente de o rară suavitate. O înfiorare sorbă caracterizează, de pildă, micul ciclu *C`ntee*, străbătut de tristețea toamnei, a despărțirii de locuri de dragi, de jalea unor “fărtați” ce-și așteaptă moartea în închisoare. Pastelist și autor de lieduri, în primul rând, Iosif e un artist minor remarcabil. Lirismul evocărilor sale sumbre sau luminoase din lumea satului se realizează îndeosebi prin melancolia ce învăluie priveliștile ca într-o ceață diafană, ca într-un abur albastru. Traducător, printre alți poeți, și al lui Verlaine, autorul “Patriarhalelor” (1901) are cu presimbolistul francez certe afinități; asemenea lui, el cultivă nedefinitul, nuanța, fiindu-i de asemenea caracteristice un aer de blândețe, de “sagesse”, o melodicitate simplă, duioasă, fermecătoare.

Dumitru MICU, **Scurt[istorie a literaturii române**, I, Editura Iriana, București, 1994, p. 338.

CUPRINS

<i>Not/ asupra ediviei</i>	2	Cântec	62
<i>Tabel cronologic</i>	3	Nucul	63
VERSURI ORIGINALE		Fulgii	65
Veselie	14	Bunica	66
Surorile	15	Apa morților	67
Cobzarul	16	Haiducul	68
Câmpul libertății	17	Cântec vechi	69
Lumea lor!	19	Frumoasa Irină	70
Vară	21	Novăceștii	73
April	23	De cântece Parisu-i plin... ..	75
Sărbătoare	24	Mi-e dor	76
Furtuna	25	Cronicarii	77
Goana	27	Răzmirița	78
Artiști	29	Reînviere	79
Domnu' profesor	31	Adio	81
Vesele semnale	33	În treacăt	82
Cocoarele	34	Din Paris	83
Doi voinici	35	Farniente	85
Adio	38	Haiducul	86
Eroică hotărâre	40	Pintea	87
Câmpiei	42	Toamnă	91
Ideal	43	Un cântec	92
Poveste	44	Dedicație	93
Rozele	45	Pasteluri	
Singur	46	*** E secetă, și de căldură... ..	94
Învins!	47	*** Prin sat aleargă paparude... ..	94
Pribeagul	48	*** Tresari din somn... ..	95
E mult de-atunci... ..	49	*** Printre mii de șatre albe... ..	96
Harpistul	51	*** Coboară seara pe câmpie... ..	96
Visul	53	*** Trece-n sus, pe plai în sus... ..	97
Revedere	55	*** Pe câmpie nici un zgomot... ..	97
Acolo	56	Cântec de primăvară	99
Romanța	57	Cântece	
Eroul de la Königgrätz	58	*** Singurel ca un haiduc... ..	100
Salcâmul	60	*** Nu mai sun pe luncă flori... ..	100
Dorm visurile tale... ..	61	*** Boii stau în jug supuși... ..	101
		*** Dragă codrule, te las... ..	101

*** Stau la Bălgrad trei fărtați... .. 102	Primăverii 149
Sărbătoare 104	Liniște 150
La Luvru 106	Pomul fermecat 151
Spre primăvară 107	Noaptea de mai 153
Gruia 108	Te duci 155
Rugă 111	Clopoțele din Nürnberg 156
Cântec 112	Elegie (***) De ce așa de
Cântecul 113	trist rămâi...) 158
La fereastra spre livadă 115	Elegie (***) O, scump prieten...) ... 160
Icoane din Carpați	Cântărețul 163
*** Un șuier lung — gem	Nopti de veghe 164
osii ferecate... .. 116	Toamnă 165
*** Stă Caraimanu-nnegurat.. .. 117	Mi-e dor de-un vis.. .. 167
*** Fănu-i strâns, și	Înserare 169
de pe luncă... .. 117	Se-ntorc iar zilele noroase 170
*** Din culmea vârfului	Cântec sfânt 171
cu dor... .. 118	Odă bachică 172
*** Este ceasul când truditul... .. 119	Epigrame
Doina 120	Amicilor 174
Cu fruntea-n mâna albă... .. 122	Unui pesimist 174
*** Jos, între care... .. 123	Volumul de „epigrame” 174
*** Fantastic norii	Imitație 174
se-nveșmântă... .. 123	Cătren 175
Când seara-n ceasuri	Visul unui slujbaş 176
de singurătate... .. 125	Copil 178
Terține 126	Basm neisprăvit 182
Nürnberg 127	Unui luptător 183
[Mergeam în întuneric și	Amintire 184
fără nici o țință] 128	Icoane vechi 185
Grădina morții 129	Cântec de primăvară 186
Zmeoica 130	Mandolinate
Cârlova 132	*** Când l-a zărit..... 187
Gorunul lui Horia 133	*** Te prind... .. 188
Doi prieteni 135	*** Eu știu cât sânt... .. 189
Șincal 136	Cântec 190
Cântec de leagăn 137	Veteranul 191
Sonet modern 139	Vierița 192
Somnul lui Corbea 140	După boală 193
O viață 142	Spre ideal 194
Unui tânăr 147	Meduza 195
Tălângi 148	Imnul muncii 202

Cântec	203	Stropi de nectar	253
Către lună	204	Loreley	254
După o citire din Eminescu... ..	207	Grenadirii	256
Înșiră-te margăritare	209	Aș pune cruce sărăciei	258
Scrisoare lui Goga	212	Arborii-nfloriți răsună... ..	259
Isus	214	Cavalerul	260
Lupta de la Baia	215	Copii eram.	262
Cântecul despre preafericita izbândă de la Podul-Înalt	219	Husarii	264
Când a fost să moară Ștefan	226	Surugiul	266
La arme	231	Excelsior!	269
TĂLMĂCIRI		Mugur, mugur, mugurel... ..	271
Un imn francez lui Eminescu	234	Un vis	273
Lenore	236	Mănușa	274
În ciudă	246	Graiul ielelor	277
Către copaci	248	Trei sonete	
Ucenicul vrăjitor	249	*** În vis părea... ..	279
		*** Sunt învățat să port... ..	279
		*** Ca un nebun... ..	280
		<i>Aprecieri</i>	282

Ștefan Octavian IOSIF

CÂNTEC SFÂNT

Poezii

Apărut: 1998. Format: 70x108¹/₃₂

Coli tipar: 12,60. Coli editoriale: 13,47. Tiraj: 5000 ex.

Casa de editură «LITERA»

str. B. P. Hasdeu, nr. 2, Chișinău, MD 2005, Republica Moldova

Operator: *E-anu Vitalie*; Tehnoredactor: *Cozma Adrian*

Corector: *Raisa Co-codan*; Redactor: *Ion Ciocanu*

Editor: *Anatol Vidra-cu*

Tiparul executat sub comanda nr. ....

Combinatul Poligrafic, str. Mitropolit Petru Movilă, nr. 35,
Chișinău, MD 2004, Republica Moldova

Departamentul Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți